

**PROGRAM
ROZVOJA OBCE**
na roky 2015 – 2021

Horné Pršany

Rok 2015

Zadávatel': obec Horné Pršany

Dokument vznikol za podpory:

obce Horné Pršany

a spolupráce

Občianskeho združenia KRTKo

Za množstvo užitočných a vzácnych informácií, aktívnu spoluprácu pri analýzach, hodnotení súčasného stavu ako aj pri programovaní budúcnosti obce do roku 2021

d' a k u j e m e

p. starostovi, pracovníkom obecnému úradu, aktívnym podnikateľom, zástupcom občianskych iniciatív, spolkov, klubov, partnerom a všetkým zúčastneným obyvateľom, ktorí prejavili záujem a spolupracovali na tomto dokumente.

SCHVÁLENÉ Dňa:	Číslo uznesenia
Pečiatka a podpis	

Programovacie obdobie: 2015 – 2021

OBSAH

ANALYTICKÁ ČASŤ

1.	Úvod	4
1.1	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce	4
1.2	Ciele a procesy programovania	5
1.3	Štruktúra programu	7
1.4	Úvodná charakteristika riešeného územia	8
1.5	Širšie územné väzby	9
2.	Analýza geografického a environmentálneho potenciálu	10
2.1	Prírodné pomery	10
2.1.1	Geologické pomery	10
2.1.2	Geomorfologické pomery	10
2.1.3	Klimatické pomery	10
2.1.4	Hydrologické pomery	10
2.1.5	Pôdne pomery	11
2.1.6	Rastlinstvo a živočíšstvo	11
2.1.7	Chránené územia	12
2.1.8	Životné prostredie	13
2.2	Súčasná krajinná štruktúra	14
2.	Analýza hospodárskych, sociálnych a kultúrnych zdrojov	15
2.3	Urbanistická štruktúra sídla	15
2.4	Kultúrno – historický potenciál	16
2.5	Demografická situácia	17
2.6	Technická infraštruktúra	19
2.7	Sociálna infraštruktúra – občianska vybavenosť a bývanie	23
2.8	Hospodárska základňa	25
2.9	Rekreácia a cestovný ruch	27
2.10	Trh práce	28
2.11	Ľudský potenciál	30
2.12	Rozvojové dokumenty (súladi s existujúcou dokumentáciou rozvoja)	31
2.13	Realizovaný rozvoj	35
2.14	Finančná analýza	36
3.	SWOT analýzy	38
3.1.	Vnútorné SWOT analýzy	38
3.2.	Vonkajšie SWOT analýzy	40
4.	Problémová analýza	42
5.	Hodnotenie	43
5.1	Hlavné smery rozvoja obce (v širších súvislostiach)	43
STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ		46
1.	Strategický cieľ	47
2.	Špecifický cieľ č. 1, opatrenia a aktivity	48
3.	Špecifický cieľ č. 2, opatrenia a aktivity	56
4.	Špecifický cieľ č. 3, opatrenia a aktivity	60
2.	Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie programu	65
6.	Riadiaci orgán PHSR	65
7.	Hlavné zásady administratívy PHSR	66
3.	Finančné zabezpečenie a harmonogram	67
4.	Monitoring	68
4.1	Systém monitorovania a hodnotenie plnenia programu – Príloha č. 2	68
4.2	Monitorovací orgán PHSR	68
5.	Časový harmonogram realizácie programu	68
5.1	Krátkodobé plánovanie do roku 2018	69
5.2	Plán investičných a neinvestičných zámerov – Príloha č. 1	70
INFORMOVANOSŤ A PUBLICITA		71
Prílohy k dokumentu		72
Používané materiály pre spracovanie programového dokumentu		72

ANALYTICKÁ ČASŤ

1. Úvod

1.1 Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej len PHSR) je rozvojový dokument, ktorý sa spracováva na regionálnej aj miestnej úrovni v súlade so zákonom 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je vypracovaný podľa metodiky spracovanej v rámci Programu obnovy dediny „Programovanie trvaloudržateľného rozvoja vidieckych mikroregiónov“ ako spracovať strategický dokument programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja združenia vidieckych obcí (Ing. arch. Iveta Kavčáková a kol.). Vypracovaním Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce sa dosiahne zavedenie procesu strategického plánovania do života obce a zlepšenie zručností a schopností rozvojových aktivít, zvýši sa jej konkurencieschopnosť pri uchádzaní sa o podporu zo štrukturálnych fondov EÚ, obzvlášť v rámci operačných programov zameraných na budovanie miestnej infraštruktúry. Program sa spracováva s vnútornými aj vonkajšími rozvojovými aktérmi, ktorí sa môžu rovnocenne zapojiť do programovacieho procesu a priamo počas tvorby dokumentu definujú problémy a predpoklady rozvoja tak, že výsledkom je spoločná dohoda a spokojnosť. Výsledkom tohto má byť kvalitný a uskutočniteľný dokument, ktorý má za sebou mobilizáciu vnútorných zdrojov, hmotných, finančných ale hlavne ľudských, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou implementácie rozvojovej stratégie Programu. Dôležitým aspektom dokumentu je jeho prehľadnosť, zrozumiteľnosť a jednoduchosť tak, aby každý rozvojový aktér vedel s dokumentom pracovať a využívať ho pri realizácii rozvojových zámerov a projektov.

Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov
Zákon č. 309/2014 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja §8 cit.

Program rozvoja obce

- (1) Program rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.
- (2) Vypracovanie programu rozvoja obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva.
- (3) Program rozvoja obce vytvorený v rámci partnerstva pozostáva z
  - a) analytickej časti, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, odhad jej budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,
  - b) strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
  - c) programovej časti, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce,
  - d) realizačnej časti, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov, a
  - e) finančnej časti, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce.
- (4) Aktualizácia programu rozvoja obce sa vypracúva podľa potreby.
- (5) Program rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.
- (6) Schválenie programu rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2.

Pri programovaní hrá dôležitú rolu práve rozdiel medzi obcou s cca 100 obyvateľmi a menej a obcou s 2000 a viac obyvateľmi. Programovanie touto metódou zohľadňuje skutočnosť, že ide o obec s počtom obyvateľov 383 (31.12.2014 ŠÚSR), ktorá nevyniká výrazným hospodárskym ani sociálnym rozvojom. Ide o obec s prioritou bývania. Nie je možné programovať rozvoj takejto vidieckej obce rovnako ako na úrovni miest a väčších obcí. Sociálnymi a ekonomickými partnermi sú väčšinou priamo obyvatelia obce vrátane tých, ktorí na území obce podnikajú resp. tých, ktorých inštitúcie sa na území nachádzajú. V prípade obce Horné Pršany ide

o koncovú obec s priaznivým dopravným prístupom vo vzťahu k lokalizácii významnejších ekonomických resp. sociálnych aktivít. Obec Horné Pršany má prioritne charakter obytnej obce s minimálnym hospodárskym a sociálnym zázemím. Túto funkcie preberá mesto Banská Bystrica v dostupnej vzdialenosti.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele, priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza. Vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce pozostáva z analyticko-strategickej časti a programovej časti.

Program sa spracováva v súlade s územnoplánovacou dokumentáciou a existujúcimi rozvojovými dokumentmi v zmysle platnej legislatívy. Ako východiská pre definovanie jednotlivých častí Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja boli aj:

1. **Metodika pre vypracovanie PHSR – MDV a RR SR 2014- pracovná verzia**
2. **Metodická príručka pre vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, MVRR SR, apríl 2004**
3. **Príručka pre mikroregióny a obce na prípravu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ENTERPLAN v spolupráci s VOKA, ARVI a BBSK)**
4. **Koncepcia územného rozvoja Slovenska**
5. **Územný plán VÚC Banskobystrického kraja**
6. **PHSKR Banskobystrického kraja**
7. **Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Banská Bystrica**
8. **Vlastivedný slovník obcí na Slovensku**
9. **Fotodokumentácia má výlučne dokumentačný charakter a je prevzatá z dostupných zdrojov (web stránky a z obce).**

1.2 Ciele a procesy programovania

Obec Horné Pršany pristúpila k riešeniu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce z dôvodu stanovenia hlavných rozvojových cieľov do budúceho obdobia do roku 2021. Programovacie obdobie je zhodné s programovacím obdobím Národnej stratégie rozvoja SR vo väzbe na programovacie obdobie EÚ. Cieľom práce na programovaní stratégie rozvoja obce Horné Pršany je stanovenie cieľového stavu obce v roku 2021 a programovanie krokov teda parciálnych cieľov, opatrení a aktivít na dosiahnutie tohto cieľa.

Programovanie prebiehalo na dvoch úrovniach.

1. **Zvnútra** – Plánovanie s verejnosťou v obci
Programovanie s Akčnou plánovacou skupinou
(zástupcovia partnerských a záujmových skupín a podnikateľskou sférou v obci)
2. **Zvonku** - Pohľad a hodnotenie odborníka na riešené územie
(na krajinu, ekológiu, architektúru, dopravu, a iné) z hľadiska existujúcich
a potenciálnych zdrojov (prírodné, fyzické, duchovné, ľudské, a iné)
3. **Dohoda** - Výsledkom programovacieho procesu je dohoda záujmových strán na spoločnej vízii a stratégii rozvoja.

Plánovanie s verejnosťou

Príležitosť vstupu do programovacieho procesu dostali všetci obyvatelia obce vrátane užívateľov územia obce, ktorí boli obcou vyzvaní zúčastniť sa procesu programovania. Účasť bola dobrovoľná a proces transparentný.

Informácia o príprave prác na Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja bola zverejnená 07.03.2015 na informačnej tabuli obecného úradu a na web stránke obce. V rámci získavania verejnej mienky boli verejnosti poskytnuté 2 možnosti participácie na programovaní: 1. Aktívne - zúčastniť sa na programovaní a osobne prispieť k tvorbe stratégie rozvoja obce alebo Pasívne – prostredníctvom ankety, ktorá bola rozoslaná 16.04. 2015 do všetkých domácností v obci Horné Pršany. Uzávierka odosielania ankety bola do 30.04.2015. Účasť verejnosti bola umožnená aj priebežne počas procesu možnosťou doručenia podnetov, návrhov a riešení na uvedený kontakt. Miestni podnikatelia mali príležitosť reagovať prostredníctvom dotazníka, ktorý im bol zaslaný. Návratnosť možno vyhodnotiť ako uspokojivú, keďže z celkového počtu obyvateľov sa v ankete vyjadrilo 154 obyvateľov čo predstavuje 40% a dotazník zaslalo 10 podnikateľov.

Anketa pre občanov obsahovala 15 otázok a priestor na námety na zlepšenie života v obci. Z odpovedí vyplýva, že najdôležitejšie oblasti, ktorým treba venovať pozornosť sú skrášlenie obce, deti a mládež, a technická infraštruktúra. Občania hodnotili pozitívne krajinné prostredie, ktoré má pre obyvateľov veľký význam.

Verejné stretnutia sa konali 7.5. a 1.6.2015 a miestni obyvatelia boli informovaní prostredníctvom verejného rozhlasu a úradnej tabule.

Na 1. verejnom stretnutí občania a miestni aktéri prišli a hovorili o tom, čo je v obci slabou stránkou a čo navrhujú zmeniť, zrušiť a riešiť ale aj o tom, čo je silnou stránkou a čo navrhujú ponechať, obnoviť a rozvíjať. Súčasne sa zaoberali zamyslením sa nad tým, v čom vidia nové možnosti rozvoja a v čom možné riziká. Takejto analýze problémov hovoríme aj **SWOT analýza** s verejnosťou. Stretnutie začalo želaniami občanov na otázku: „Aká by mala byť naša obec o 10-15 rokov?“. Želanie sa stalo dlhodobou víziou aj pre roky 2015 -2021. Cieľom stretnutia boli diskusie o možnostiach a predpokladoch rozvoja obce a toho, čo obyvateľ, užívateľ resp. návštevník od rozvoja očakáva.

Na 2. verejnom stretnutí občania a miestni aktéri programovali rozvoj obce do roku 2021. **Výsledkom práce s rozvojovými aktérmi a vyhodnotenia anketového prieskumu verejnej mienky boli priority rozvoja** obce podľa rozvoja oblastí ako: ľudia, bývanie, malé a stredné podnikanie, technická vybavenosť, sociálna starostlivosť, ŽP a iné.

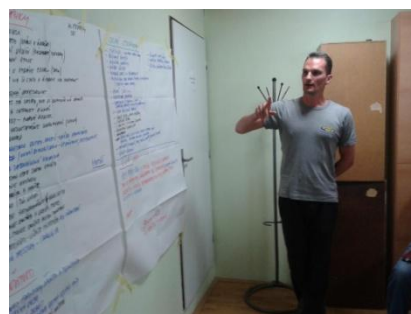
Programovanie s Akčnou plánovacou skupinou

Z programovania sa na základe dobrovoľnosti a ochoty spolupracovať vytvorí skupina tzv. **aktívna verejnosť**, ktorá v obci definuje **víziu**, **SWOT analýzu** územia, jeho potenciál a predpoklady rozvoja, **plánuje a hodnotí priority rozvoja**.

Akčnú skupinu tvoria aktívni občania, predstavitelia obce, záujmových skupín, podnikateľov, štátnej správy a odborníkov, ktorých záujmy tvoria základ pre budúci rozvoj.

Súbežne s prácou s verejnosťou odborníci spracovali **Audit územia a zdrojov**, ktorý je zas akýmsi „**pohľadom zvonku**“. Ten hodnotí územie a existujúce zdroje (okrem územia sú to ľudia, príroda, stavby, história, a pod.) , porovnáva s vonkajším prostredím a zohľadňuje vyššie vstupy a požiadavky na územie obce.

Akčná skupina porovnáva obidva pohľady, výsledkom čoho má byť jasná a presvedčivá **spoločná rozvojová stratégia**, teda odpoveď na otázku „**Čo chceme v rozvoji obce dosiahnuť a akým spôsobom**“ za obdobie 7 rokov a čo povedie všetkých k oživeniu a posilneniu a čo zaručí trvaloudržiateľný rozvoj. Práca všetkých zainteresovaných má byť spoločnou dohodou na strategických krokoch smerovaných k spoločnému cieľu.

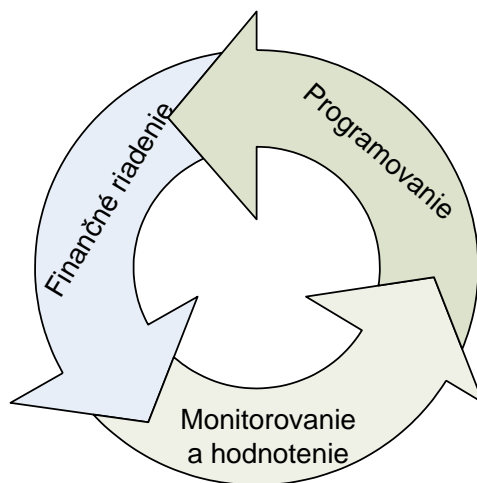

1.3 Štruktúra programu

Analytická časť		Popis a hodnotenie		
		SWOT analýza		
		Smery rozvoja		
		Ciele a priority		Strategická časť
		Stratégia soc.ekon.rozvoja		
		Programovanie		
		Finančné zabezpečenie		
Implementácia		Riadenie programu		
		Monitoring		
		Organizačné zabezpečenie		

Strategické plánovanie podpory regionálneho rozvoja pozostáva z týchto troch hlavných procesov:

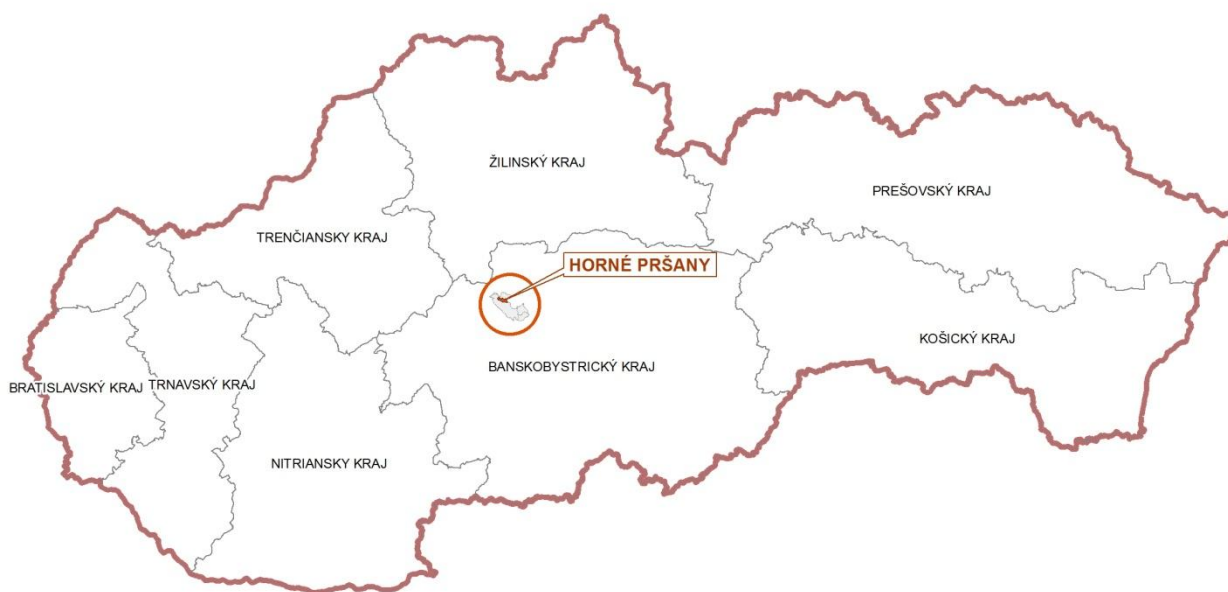
- programovanie
- finančné zabezpečenie
- monitorovanie a hodnotenie

1.4 Úvodná charakteristika riešeného územia

Región: okres Banská Bystrica
 Nadmorská výška: 635 m n. m.
 Rozloha: 3,53 km² (353 ha)
 Počet obyvateľov: 383 (2014)
 Hustota obyvateľstva: 108,5 obyvateľ(ov)/km² (31.12.2014)
 Prvá písomná zmienka: 1407
 Štatistická územná jednotka: 508641 PSČ: 974 05 (pošta Banská Bystrica)
 Adresa obecného úradu: Obecný úrad Horné Pršany, Horné Pršany 11
 Webové sídlo: <http://www.hornepršany.sk>

Poloha obce v rámci Slovenska

Obec Horné Pršany leží na území okresu Banská Bystrica. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1407 pod názvom Persen. Neskôr sa názov obce menil na Perssan (1447), Prssan (1467), Persany (1560), Prschen (1786), Prcsany (1808) až do dnešného názvu Horné Pršany - maďarsky Fels őperesény. Obec sa vyvinula na starom osídlení, ktoré získali v 13. storočí hradčania. V roku 1407 sa stala zemianskou. V roku 1828 mala 26 domov a 178 obyvateľov. V 18.-19. storočí sa obyvatelia okrem poľnohospodárstva zaoberali povozníctvom a chodili na sezónne práce na Dolnú zem. Začiatkom 20. storočia boli známi ako povozníci a sezónni robotníci.

Základná charakteristika obce Horné Pršany

Tabuľka č. 1 a 2

Obec	id. číslo	okres	najnižšia nadm. výška	najvyššia nadm. výška
Horné Pršany	313467	601	464	845

Zdroj: ŠÚSR k 31.12.2014, Vlastivedný slovník na Slovensku, 1. časť

Obec	Kód ZUJ	Rozloha katastra v km ²	Počet obyvateľov v r. 2014	Hustota obyvateľstva v katastri: obyv./ km ²	Výročie prvej písomnej zmenky o obci v r. 2015
Horné Pršany	508641	3,53	383	108,5	608

Zdroj: obec 2015

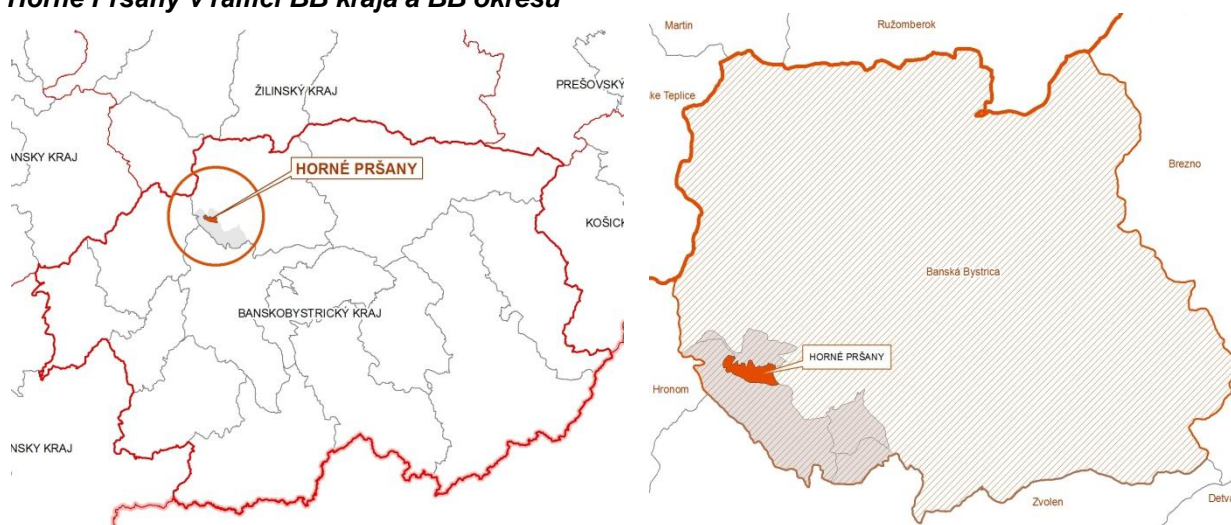
1.5 Širšie územné väzby

Obec Horné Pršany sa nachádza na strednom Slovensku, v bode definovanom matematicko-geografickými súradnicami: 48°42' s.z.š. a 19° 05' v.z.d. Leží na úpätí Kremnických vrchov. Susednou obcou je zo severu Malachov, z východu mesto Banská Bystrica a najdlhšiu hranicu na juhozápade má s obcou Badín.

Z územného hľadiska chotár obce **Horné Pršany** patrí do regiónu Pohronia. Nachádza sa v tesnej blízkosti mesta Banská Bystrica (cca 6 km). Prípojnú dopravnú sieť na nadradenú sieť predstavuje cesta III. triedy č. 066026, ktorá nadväzuje priamo na cestnú sieť mesta Banská Bystrica v priestore mestskej časti Radvaň. V priestore Banská Bystrica – Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač).

Obec Horné Pršany leží v okrese Banská Bystrica. Je členom **Mikroregiónu Pozdola Bystrice**. Mikroregión zahŕňa obce Badín, Hronsek, Malachov, Vlkánová, Sielnica, Horné Pršany, Veľká Lúka. Rozloha Mikroregiónu je 8567 ha a bol založený v roku 2003. Sídlo mikroregiónu je v obci Vlkánová. Združenie je neziskovou organizáciou, ktorá svoje prostriedky používa na rozvoj obcí mikroregiónu. **Rozvoj mikroregiónu je podmienený priestorovo aj funkčne vyváženým rozvojom všetkých obcí nachádzajúcich sa v tomto priestore vrátane obce Horné Pršany.**

Horné Pršany v rámci BB kraja a BB okresu

Mikroregión Pozdola Bystrice a obec Horné Pršany

2. ANALÝZA GEOGRAFICKÉHO A ENVIRONMENTÁLNEHO POTENCIÁLU POPIS SÚČASNEJ SITUÁCIE

2.1 Prírodné pomery (v širších súvislostiach)

Obec Horné Pršany leží na východných svahoch Kremnických vrchov. Povrch zväčša zalesneného chotára rozčleneného menšími potokmi na rad dlhých chrbtov, prudko sa zvažujúcich do dolín, tvoria druhohorné usadeniny a pyroklastiká andezitov.

Pri obci je ojedinelá jaskyňa so stenami vyplnenými pestrými odrodami kremeňa. Prevládajú tu nasýtené hnedé lesné pôdy.

2.1.1. Geologické pomery

Pre okolie Banskej Bystrice je charakteristické mozaikovité prelínanie sa geologických fenoménov. Na tomto území sa stýkajú horniny, ktoré vznikli v dôsledku neogénneho vulkanizmu a horniny staršie, ktoré vznikli v sedimentačnom priestore druhohorných morí a v dôsledku alpínskych vrásnivých pohybov sa tak vytvorila pre Karpaty typická príkrovová stavba. V okolí tejto lokality nachádzame horniny krížňanského i chočského príkrovu. A aby tvorivý dej prostredia dostal ešte jednu pozoruhodnosť, v dôsledku doznievajúcej sopečnej činnosti sa uvoľnili cesty po zlomoch pre roztoky bohaté na SiO₂. Výsledkom ich pôsobenia v Kremnických vrchoch sú nielen zlatokremenné žily, výskyty i ložiská rúd antimónu, ortuti, či arzenu, ale aj rozsiahle prejavy silicifikácie (prekremenenia). Ich výsledkom v okolí Banskej Bystrice sú ložiská ortuti (širšie okolie Malachova), arzenu (nálezy realgáru a auripigmentu pri Tajove a Králikoch), ale najmä rôzne intenzívne prejavy silicifikácie (vytvára sa zmes kremítych nerastov ako sú opál, chalcedón, kremeň a ich ďalšie rôznofarebné odrody). Takýmto spôsobom vznikli napr. opalizované kamene v Badíne, a taktiež opalizované dolomity na Malachovských skalkách i viacerých ďalších lokalitách smerom na Horné Pršany.

2.1.2. Geomorfologické pomery

Územie obce patrí do geomorfologického celku Kremnických vrchov, ktoré sú súčasťou provincie Západných Karpát, subprovincie Vnútorne Západné Karpaty a oblasti Slovenského stredohoria. V rámci Kremnických vrchov ide o podcelok. Najvyššia výška územia je 845 m.n.m a najnižší bod sa nachádza v nadmorskej výške 464 m.n.m. Stred obce má nadmorskú výšku 635 m.n.m. Výškový rozdiel je teda 381 m.

Tabuľka č. 3

Obec	Najnižšia nadmorská výška	Najvyššia nadmorská výška
Horné Pršany	464 m.n.m.	845 m.n.m

Zdroj: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 1. časť

2.1.3. Klimatické pomery

Kataster pripadá do oblasti mierne teplej. Vyššie teploty vo vegetačnom období v porovnaní s južnými rovinatými oblasťami sa oneskorujú, takže výpar vody z pôdy sa neprejavuje škodlivo ani cez leto. Aj zrážky sú dosť časté a tak rastliny majú dostatok vlhky od jari až do jesene. Pred účinkami vetrov sú chránené najmä údolné polohy katastra. Kataster Horných Pršian patrí do typu s mierne teplou klímou až do typu s málo chladnou klímou. Priemerná ročná teplota skúmaného územia sa pohybuje okolo 8°C. Priemerný ročný úhrn zrážok je 853 mm (1965), 777,9 mm (1992), 864,7 mm (1993). Priemerná teplota vo vegetačnom období (apríl – september) je 14,8°C a úhrn zrážok za toto obdobie je 441 mm. Priemerná teplota najteplejšieho mesiaca júla je 18,7°C. najchladnejším mesiacom je január - 4,2°C. Najviac zrážok padne v máji a novembri (88mm), najchudobnejší na zrážky je február (56 mm). Priemerný dátum prvého mrazu je 9.10., najskorší 9.9.1931 a najneskorší 11.11.1944. Priemerný dátum nástupu posledného mrazu pripadá na 2.5., najskorší bol 29.3.1937 a najneskorší 3.6.1928.

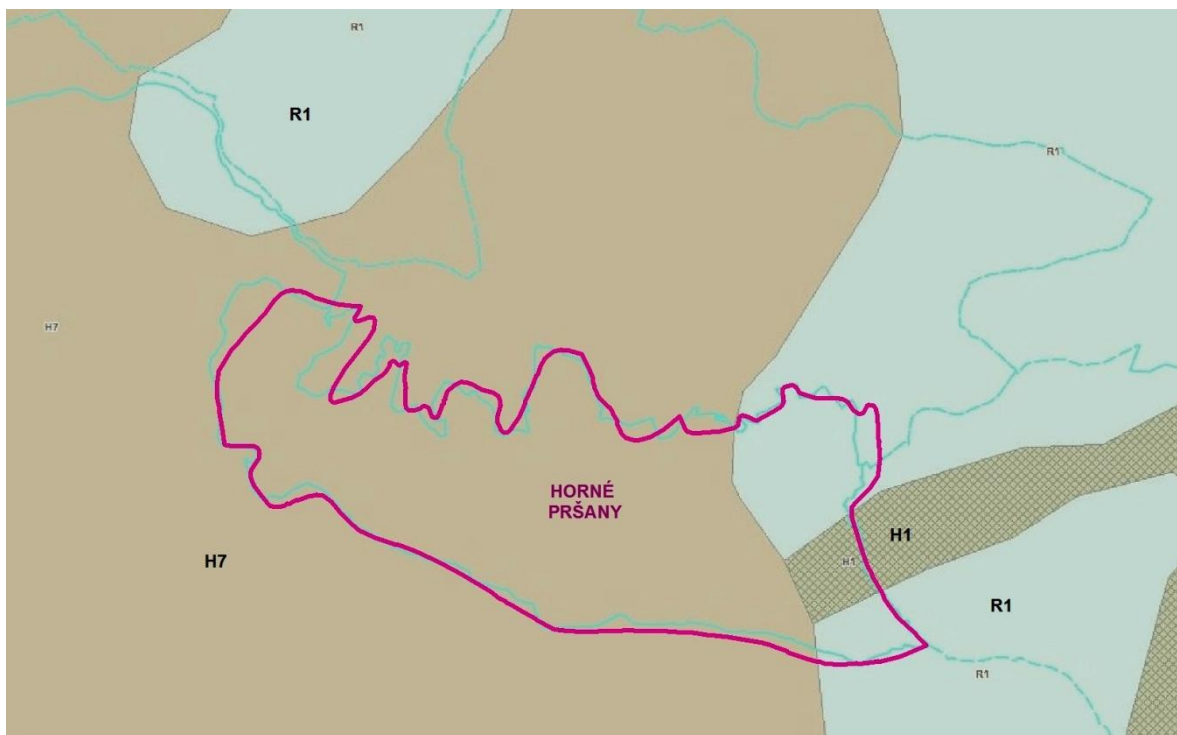
2.1.4. Hydrologické pomery

Územie obce patrí do povodia Hrona. Katastrom územia obce neprechádza žiadny potok. Po ľavej strane hranice obce preteká Rakytovský potok a po pravej strane hranice obce Ortútsky potok. V katastri obce v oblasti Kremnických vrchov sa nachádza niekoľko prameňov, z ktorých najvýdatnejšie boli zachytené a používali sa ako zdroj pitnej vody. Vrch Krnčík – 5 prameňov, sú v súčasnosti odstavené z dôvodu potrebnej renovácie. Kremenica – 1 prameň, ktorý je v súčasnosti hlavným zdrojom pitnej vody pre obec. Obec je zásobovaná pitnou vodou hlavného rezervára verejným vodovodom.

2.1.5. Pôdne pomery

Vývoj pôd z genetického hľadiska a druchovej štruktúry je výrazne ovplyvňovaný všetkými prvkami fyzicko-geografického prostredia a je sprevádzaný zložitými chemickými, fyzikálnymi a biologickými procesmi. V súčasnosti je vývoj pôd ovplyvňovaný aj antropogénnymi zásahmi do pôdy.

Prevládajúcimi pôdnymi typmi, ktoré sa nachádzajú v širšom území katastra obce sú kambizeme (hnedé pôdy, kambizeme kyslé (hnedé pôdy kyslé), rendziny, rendziny hnedé.

Legenda:

H1 – kambizeme modálne a kultizemné nasýtené až kyslé

H7 – kambizeme modálne kyslé

R1 – rendziny a kambizeme rendzinové

Zdroj: www.podnemapy.sk

2.1.6. Rastlinstvo a živočíšstvo

Podľa fytogeografického členenia Slovenska je predmetné územie začlenené do oblasti Západokarpatskej flóry, obvodu flóry vysokých Karpát.

Podstatná časť Kremnických vrchov je takmer úplne zalesnená, ale veľké plochy zaberajú aj trvalé trávnaté porasty

V súčasnosti sa na území Horných Pršian vyskytujú hospodárske, ťažbou využívané, zmiešané bukové lesy. Hlavnou porastovou drevinou je Buk lesný, Hrab obyčajný, v nižších polohách s prímiesou Javora horského, Lipy malolistej a Borovice lesnej. Vo vyšších severných polohách k nim pristupuje Smrek obyčajný, Topoľ osika, Jedľa biela, Smrekovec opadavý, ojedinele Jarabina vtáčia. Chránené, ohrozené a zriedkavé druhy sa v území nenachádzajú.

Vlhké a tmavé severné svahy porastajú papraďorasty, mnohé druhy machov, ktoré majú v tomto ekosystéme dôležitú funkciu z hľadiska vytvárania zásob vody a životného prostredia pre mikroskopické živočíchy, huby a riasy. Pokryvnosť aj druhová pestrosť bylinného poschodia je nízka. Najčastejšími druhmi sú Kopytník európsky, Neodmysliteľnou súčasťou lesného ekosystému sú huby. V lesoch pršianskeho katastra môžeme počas teplej a vlhkej jesene nájsť rôzne druhy masliakov, kozákov, plávok a suchohríbov.

Živočíšstvo, najmä vtáctvo modelového územia zodpovedá lesnému charakteru územia v podhorskom pásme s ojedinelým výskytom vzácnejších druhov. Z vtáctva prevažujú lesné druhy podhorskeho pásma. Najcennejší je výskyt Muchárika/murárik/červenohrdlého, dnes je to už vzácny hniezdič bukového stupňa lesa. Ďalej tu nájdeme: Drozd čierny, Kukučka jarabá, Sojka škriekavá, Žlna zelená, Krutihlav hnedý, Hrdlička poľná, Slávik červienka, Kolibkárik čipčavý, Sýkorka belasá, Sýkorka veľká, Sýkorka leskohlavá, Pinka lesná, Penica hnedokrídla, Strakoš červenochrbtý, ojedinele bol registrovaný aj Dudok. Charakteristickou skupinou cicavcov sú párnokopytníky – raticová poľná zver – čierna zver : Srnec lesný, Jeleň lesný, Jeleň stredoeurópsky, Diviak lesný. Z menších zástupcov cicavcov sa v lesnom ekosystéme vyskytuje Píšík lieskový, Plch sivý a Plch lesný. Z predátorov sú tu bežné Líška hrdzavá, Kuna lesná, Lasica mäsožravá, Rys ostrovid, Vlk dravý a Medveď hnedý.

2.1.7. Chránené územia

Chránené územia – územná ochrana

Pre územnú ochranu stanovuje zákon NR SR č. 546/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny 5 stupňov ochrany, ďalej ustanovuje 7 kategórií chránených území.

Národná sústava chránených území

Z hľadiska ochrany prírody sa na území obce nachádza jedno chránené územie. Ide o prírodnú pamiatku Kremenie. bola vyhlásená na ochranu unikátneho geologického objektu - pseudokrasovej jaskyne situovanej v sivých dolomitoch s vysokým stupňom sekundárneho prekremenenia v záverečnej fáze postvulkanickej hydrotermálnej činnosti na území Kremnických vrchov.

Tabuľka č. 4: Zoznam chránených území v uvedených kategóriách v obci a okolí

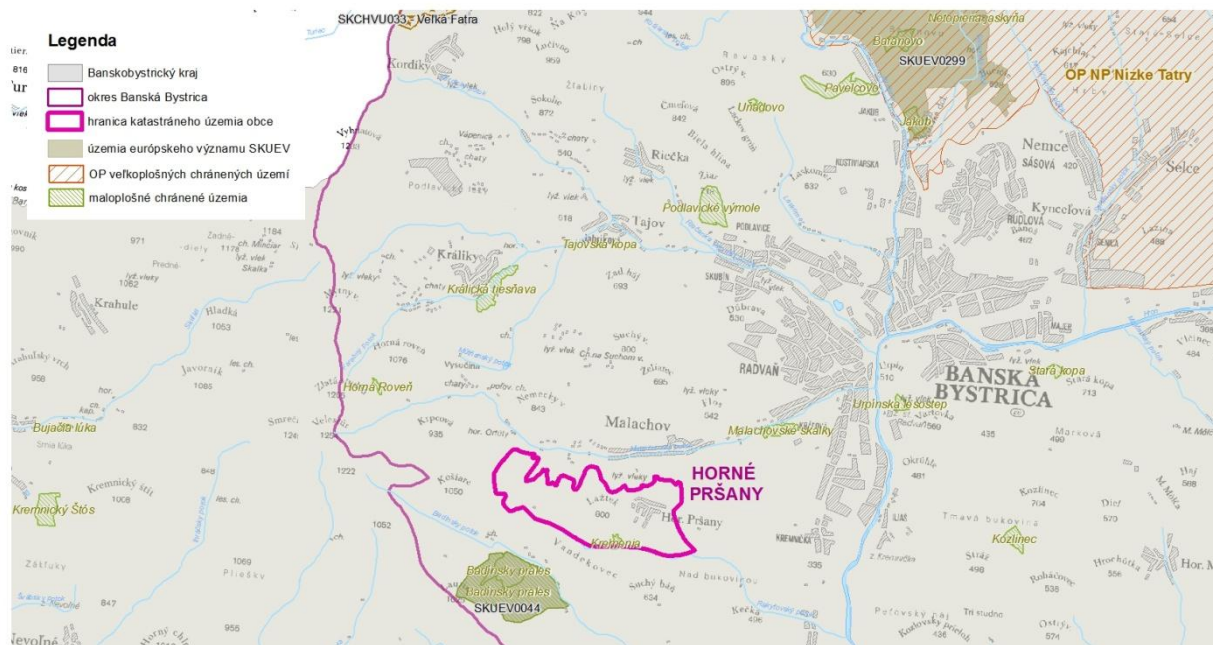
Názov CHÚ	Kategória	Rozloha (m2)	Rok vyhlásenia	Stupeň ochrany prírody	Dôvod ochrany
Zasahujúce do katastra obce					
Kremenie	PP	37 800	1997	IV.	Zabezpečenie ochrany územia s pseudokrasovou jaskyňou, ktorá dokumentuje záverečné fázy postvulkanickej činnosti na území Kremnických vrchov s veľkou pestrosťou povrchových tvarov.
V okolí obce					
Badínsky Prales	NPR	300 300	1913	IV., V.	Ochrana ukážky pralesovitých klimaxových lesných spoločenstiev Kremnických vrchov bukového vegetačného stupňa so zastúpením všetkých troch základných vývojových štádií európskych pralesov.

Zdroj: enviroportal.sk 2015

NPP – Národná prírodná pamiatka
PP – Prírodná pamiatka

NPR – Národná prírodná rezervácia
CHKO – Chránená krajinná oblasť

PR – Prírodná rezervácia
CHA – Chránený areál

Zdroj: Úrad geodézie a kartografie 2014, SOP SR

1. OSOBITNE CHRÁNENÉ ÚZEMIA – v národnej legislatíve:

CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA

Podľa Národného zoznamu chránených vtáčích území, ktorý bol schválený vládou SR (9.7.2003) a spolu s národným zoznamom navrhovaných ÚEV bol 27.4.2004 zaslaný Európskej Komisii do Bruselu na posúdenie, sa na území obce Horné Pršany nenachádza žiadne chránené vtáčie územie.

Charakteristika navrhovaných chránených vtáčích území: v k. ú. obce Horné Pršany sa nenachádzajú.

2. OSOBITNÉ ÚZEMIA OCHRANY- v národnej legislatíve:

ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU

Národný zoznam území európskeho významu bol schválený vládou SR (17.3.2004) a spolu s národným zoznamom navrhovaných CHVÚ bol 27.4.2004 zaslaný Európskej Komisii do Bruselu. Následne vydalo MŽP SR 14.7.2004 Výnos č. 3/2004-5.1, ktorým sa zoznam navrhovaných ÚEV vydal s účinnosťou od 1.8.2004 (č.450/2004 Z. z.). Týmto sa považujú podľa zákona NR SR č.543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny navrhované územia európskeho významu uvedené v národnom zozname ustanovenom všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným MŽP SR za chránené so stupňom ochrany uvedenom v národnom zozname.

V území obce sa predmetné územia nenachádzajú.

Územný systém ekologickej stability v rámci

Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Banská Bystrica hodnotí ekologickú stabilitu územia a navrhuje ekostabilizačné prvky a systém hospodárenia na lesnom a poľnohospodárskom pôdnom fonde s cieľom zlepšenia súčasného stavu.

Podľa ÚPN VÚC Banskobystrického kraja sa v riešenom území nenachádzajú žiadne plochy ÚSES nadregionálneho významu. Na území mikroregiónu leží jedno významné biocentrum nadregionálneho významu: **Horná Roveň - Badínsky prales – Horná skala** na juhu. Juhovýchodne od riešeného územia preteká **biokoridor nadregionálneho významu – rieka Hron**.

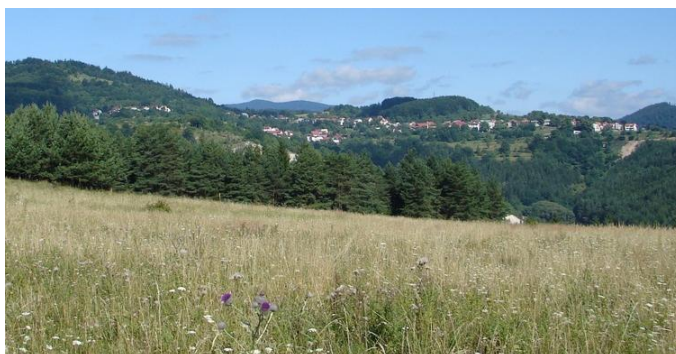
Z prvkov siete ECONET zasahuje do mikroregiónu zo severu Jadrové územie národného významu **Kremnické vrchy**. Jeho hranica kopíruje hranicu navrhovanej CHKO Kremnické vrchy. Prvky ÚSES vytvárajú celoplošnú kostru systému, ktorý zabezpečuje ekologickú stabilitu územia a trvalo-udržateľný rozvoj vo vzťahu k prírodným danostiam krajiny. Okrem toho je hlavnou funkciou biocentier poskytovať priestor pre existenciu, rozmnožovanie a úkryt rastlinným a živočíšnym spoločenstvám, ktoré sú typické pre daný región. Hlavnou funkciou biokoridorov je umožňovať migráciu a výmenu genetických informácií rastlín a živočíchov. Z tohto dôvodu je dôležité všetky prvky ÚSES chrániť a zachovávať aj napriek tomu, že nie sú legislatívne chránené.

Prírodná pamiatka
Kremnia s jaskýňou

Smrek leto

Výhľad z obce na mesto B. Bystrica

2.1.8. Životné prostredie

Ochrana ovzdušia

V samotnom sídle sa výroba výrazne znečisťujúca ovzdušie nenachádza. Líniovým zdrojom znečistenie ovzdušia z automobilovej dopravy. Na tomto úseku v čase zimnej údržby prichádza k zvýšeniu prašnosti z posypových materiálov a tiež emisií z dopravných prostriedkov. Ďalším zdrojom znečistenia sú bytové objekty vykurované pevnými palivami hlavne v zimnom období. Celé územie Banskobystrického kraja patrí z hľadiska čistoty ovzdušia k menej znečisteným oblastiam a nevyžaduje v tomto smere osobitnú ochranu.

Hlukové pomery z dopravy

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami najvyššie prípustné hodnoty hluku z dopravy vo vonkajších priestoroch v obytnom území ciest I. a II. triedy, zberných komunikácií sú povolené pre deň LA eq,p = 60 dB a v noci LA eq,p = 50 dB. Hlavná dopravná záťaž v katastrálnom území je na ceste **III triedy**, ktorá spája obec s mestom Banská Bystrica.

Pôda

Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerne meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno - imisná kontaminácia pôd. Pri

poľnohospodárskych pôdach možno reálne predpokladať, že vzhľadom na súčasnú ekonomickú situáciu v poľnohospodárstve dochádza v týchto pôdach k úbytku rezíduí priemyselných hnojív a pesticídov. Tiež sa vyskytujú určité formy znečistenia pôd na okraji zástavby obce spojené so spôsobom bývania v dotknutom území, najmä z pestovateľskej činnosti a drobnochovateľstva.

Radónové riziko

Územie obce Horné Pršany patrí do kategórie území so stredným až nízkym radónovým rizikom.

2.2 Súčasná krajinná štruktúra (v širších súvislostiach)

Nielen krajina obce ale celé územie mikroregiónu má členitý reliéf a pestrú krajinnú pokrývku.

Rozloha územia obce je necelých 353 ha, z čoho približne 52% tvorí poľnohospodárska pôda a 41% lesná pôda, zvyšok územia tvoria zastavané, vodné a ostatné územia. Lesný pozemok tvoria hlavne zmiešané bukové lesy, využívané na hospodársku ťažbu drevnej suroviny.

Tabuľka č. 5: Členenie pôdneho fondu v území

Obec	Poľnohospodárska pôda/ha	Lesná pôda/ha	Vodné plochy/ha	Zastavané plochy/ha	Ostatné plochy/ha	Spolu/ha
Horné Pršany	182,5	144,5	0,9	11,2	13,5	352,6
% vyjadrenie	51,8	41	0,2	3,2	3,8	100

Zdroj: ŠÚ SR 2015

Poľnohospodárstvo

Prevažnú väčšinu poľnohospodárskej pôdy tvoria trvalo trávnaté porasty až 88%. Záhrady sa viažu prevažne na sídelný útvar a ich rozsah je daný hustotou a charakterom sídelnej štruktúry, ktorá je pomerne malá. Vinice, sady a chmeľnice sa v tomto území nenachádzajú. Dané územie nepredstavuje vhodné podmienky pre takýto druh pozemkov.

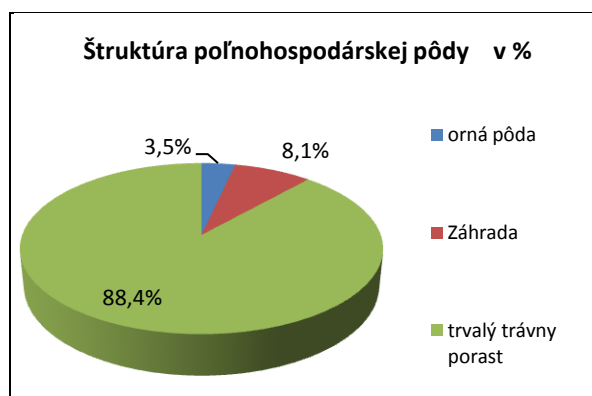
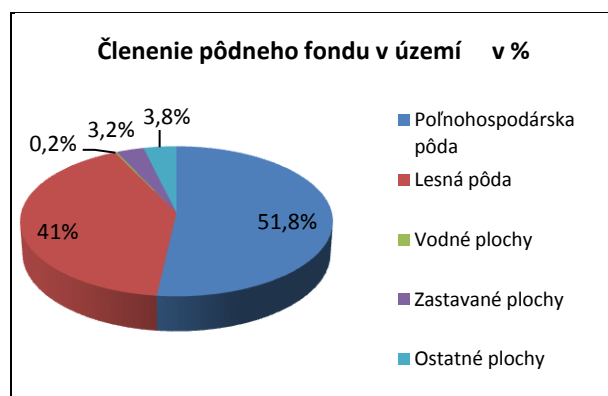
Z pôdných typov tu majú najväčšie zastúpenie kambizeme a kambizeme kyslé. Ide o stredne úrodné pôdy vhodné na pestovanie len určitých typov poľnohospodárskych plodín. Tieto pôdy sa nachádzajú zväčša na zvetralinách pevných hornín a často obsahujú v celom profile kamene a štrk. Ďalej sú to rendziny a rendziny hnedé, pričom ide prevažne o horské pasienky.

Poľnohospodárstvo obce bolo v minulosti zamerané predovšetkým na chov dobytka, čo vyplýva zo štruktúry poľnohospodárskej pôdy, z ktorej takmer 88% pripadá na trvalé trávne porasty (lúky a pasienky) avšak v obci má v súčasnosti poľnohospodárstvo len nepatrné zastúpenie pre účely spásania v rámci chovu oviec a sádov v rámci záhrad pri zastavaných častiach obce.

Tabuľka č. 6: Štruktúra poľnohospodárskej pôdy

Názov KÚ	orná pôda (ha)	Záhrada (ha)	trvalý trávny porast (ha)	sad (ha)	Poľnohospodárska pôda spolu (ha)
Horné Pršany	6,35	14,81	161,34	0	182,5
% vyjadrenie	3,5	8,1	88,4	0	100

Zdroj: ŠÚ SR 2015

2. ANALÝZA HOSPODÁRSKÝCH, SOCIÁLNYCH A KULTÚRNYCH ZDROJOV

2.3 Urbanistická štruktúra sídla (v širších súvislostiach)

Poloha a význam obce v rámci osídlenia:

Obec Horné Pršany je nevelké vidiecke sídlo, ktoré sa nachádza v dostupnej vzdialenosti od hlavného dopravného koridoru a nadradenej technickej infraštruktúry v blízkosti spádového mesta Banská Bystrica (6km).

Prípojnú dopravnú sieť obce na nadradenú sieť predstavuje cesta III. triedy č. 066026, ktorá vedie z Banskej Bystrice z mestskej časti Radvaň, pokračuje cez Pršiansku terasu priamo do obce. Z Banskej Bystrice vedie následne cesta I. triedy č. 65, ktorá nadväzuje na medzinárodnú cestu 77 (I/59). V priestore Banská Bystrica – Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač).

Obec Horné Pršany ako nevelké vidiecke sídlo v štruktúre osídlenia podľa ÚPN VÚC BB kraja je zaradené do horehronskej rozvojovej osi BB – Brezno - Heľpa s ustáleným počtom trvale žijúcich obyvateľov. V rámci územnosprávneho členenia patrí do okresu Banská Bystrica. Okresné sídlo je vzdialené od obce 6 km. Pozitívnym faktorom v rozvoji obce je väzba riešeného územia na nadradené systémy technickej infraštruktúry, ktorú zaisťujú v:

1. **dopravnom riešení** – cesta III. tr. napojená priamo na cestnú sieť mesta Banská Bystrica **železničná trať** Zvolen – BB – Margecany
2. **zásobovaní vodou** – Obec je napojená na Pohronský skupinový v správe STVAK Banská Bystrica. V obci je 100% obyvateľov napojených na vodovod
3. **zásobovaní elektrickou energiou** – nadradená sieť **elektrického vedenia** ZVN 400kV a elektrické vedenie VVN 110 kV
4. **Telekomunikáciách** - Územie obce patrí pod uzlový telefónny obvod Banská Bystrica. Kapacita telefónnej ústredne je vyhovujúca. Nevyhovujúca situácia je u mobilných operátorov, signál je slabý. Nie celkom vyhovujúce je taktiež internetové pripojenie.

Tabuľka č. 7: **Prehľad vývoja osídlenia na území obce**

Obec	Vznik obce	Výročie založenia obce v r. 2015
Horné Pršany	1407	608

Súčasná urbanizácia územia obce Horné Pršany je daná historickým vývojom a prevláda zástavba pozdĺž hlavnej cesty. Hlavná prístupová komunikácia sa rozvetvuje do dvoch vetiev – Horný a Dolný koniec. Z Dolného konca sa ďalej dá ísť do „Doliny“ a do „Halajov“. Horný a Dolný koniec sú prepojené a vytvárajú okruh.

Obec Horné Pršany je koncová obec dostupná autobusovou dopravou z miestnej časti Banskej Bystrice Radvaň - Kráľová cez novobudovanú lokalitu bytovej výstavby a rodinných domov Pršianska terasa po komunikácii III. triedy. Vzdialenosť obce od Banskej Bystrice z autobusového nádražia je 10 km.

Obec má typickú zástavbu rodinných domov popri miestnych komunikáciách, člení sa na tri časti - Rovný, Dolný a Horný koniec. Do obce je prístup cez Rovný koniec do centra obce. Z tohto miesta je možné dostať sa do Dolného konca, ktorý sa člení na dve časti alebo do hornej časti obce – Horného konca. Postupnou výstavbou rodinných domov sa v oblasti „na Kopčoku“ spája Horný a Dolný koniec obce.

Architektonické tvaroslovie nových objektov obytnej zástavby ale i objektom občianskej vybavenosti nekorešponduje s architektonickým tvaroslovím staršej zástavby regiónu. Objekty sú zastrešené rôznymi modifikáciami sedlovej alebo stanovovej strechy. V súčasnosti je pôvodný ráz obce narušený novou výstavbou. Architektúra novej zástavby je charakteristická prerastaním nových domov s väčším objemom medzi pôvodné prízemné domy. Nové domy sú väčšinou dvojpodlažné s využitím podkrovi na obytné účely. K zatraktívneniu obce chýba lepšia údržba verejných i súkromných priestranstiev, zazelenenie poľnohospodárskych dvorov a architektonické preriešenie niektorých objektov bytovej výstavby a občianskej vybavenosti.

2.4 Kultúrno-historický potenciál

Tabuľka č. 8: Druhovú členenie kultúrnych pamiatok a ich počet

Obec	pamiatky architektúry	pamiatky archeológ.	historické pamiatky	historická zeleň	pamiatky ľud. staviteľstva	pamiatky techniky	výtvarné pamiatky	spolu
Horné Pršany	/	/	zvon na zvonici	/	/	/	/	1

Zdroj: obec 2015

Prvá zmienka o obci pochádza z roku 1407 ako Persen, neskôr Persan, Prschen, Prcsany a napokon od r. 1920 ako Horné Pršany a založili ju drevorubači a uhliari, ktorí v Kremnickom pohorí pálili drevené uhlie a neskôr sa tu usadili. Do hút a hámrov bolo potrebné na tavenie rúd drevené uhlie. Okolité lesy ponúkali množstvo drevenej hmoty. Predkovia založili uhliarsku osadu aj napriek tomu, že sa v oblasti nenachádzal potok. Uhliarstvom sa živili tri - štyri storočia, najmä za rozmachu Thurzovsko-Fuggerovskej spoločnosti.

Podľa miestnej kroniky má meno Pršany obec nepochybne preto, že v oblasti – na vršku – často prší. Obyvatelia obce sa neskôr začali zaoberať aj poľnohospodárstvom, pasením oviec a spracovaním dreva. V roku 1858 založil v Horných Pršanoch prvú cirkevnú evanjelickú školu veľký slovenský básnik Andrej Sládkovič, ktorý v nej aj 1 rok vyučoval. Táto pôvodne drevená škola už nestojí.

V prvej polovici 20. storočia sa začali rozmáhať remeslá ako napr. obuvník, murár, stolár, debnár, iní stále furmančili. Mladé dievčence chodili do služby do bohatých sedliackych, meštianskych či židovských rodín, po čase aj do tovární.

Slovenské národné povstanie a obdobie 2. svetovej vojny zanechali stopy aj v obci. Občania aktívne podporovali partizánske hnutie - zásobovali a skrývali partizánov i ľudí židovského pôvodu. Obec bola oslobodená 23. marca 1945. Z budov bola najviac poškodená škola.

V obci sa nachádza zvonica, ktorá bola zrekonštruovaná v roku 2013. Zvon, ktorý sa v nej nachádza je zapísaný do zoznamu hnutelných kultúrnych pamiatok na Slovensku.

Tabuľka č. 9: Národné kultúrne pamiatky zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu

Obec	č.úzp	unifikovaný názov KP	vznik	sloh	dátum zápisu
Horné Pršany	Ss/1994/H	zvon	1757	neskoré baroko	7.12.1995

Zdroj: obec 2015

Tabuľka č. 10: Prehľad kultúrnych a historických zdrojov – hmotné zdroje, pamätihodnosti

Obec	Pamätihodnosť
Horné Pršany	<ul style="list-style-type: none"> Zvonica so zvonom Skala s nápisom v rúnovom písme

Zdroj: obec 2015

NEHMOTNÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO:

Súčasťou kultúrneho dedičstva sú ľudové tradície, zvyky, pôvodné remeslá, etnografické prejavy (slovesná a hudobná kultúra, odev, nástroje, výrobky), folklórne slávnosti a expozície významných osobností.

Kultúra v súčasnej recesii spoločnosti prežíva vo veľmi skromných podmienkach z dôvodov nutnosti prvoradého riešenia základných sociálnych potrieb obyvateľov a minimalizácii výdavkov na kultúru. Markantne sa táto situácia prejavuje v podmienkach vidieka, kde sa programové voľby obmedzujú len na miestne ľudové a ochotnícke predstavenia a často iba na príležitostné spoločenské podujatia (svadby, hostiny, kary, a pod.). Významný posun nastal v posledných rokoch v organizovaní zaujímavých podujatí kultúrneho, spoločenského aj športového významu.

rodáci; významné osobnosti: žiadne

Zvon z roku 1757

Text v rúnovom písme

Pamätník SNP

2.5 Demografická situácia

Vývoj počtu obyvateľov

Počet obyvateľov v obci oproti minulosti poklesol, avšak v súčasnosti je vývoj počtu obyvateľov stacionárny.

Tabuľka č. 11: Prehľad počtu obyvateľov v obci v rokoch 1869-2003

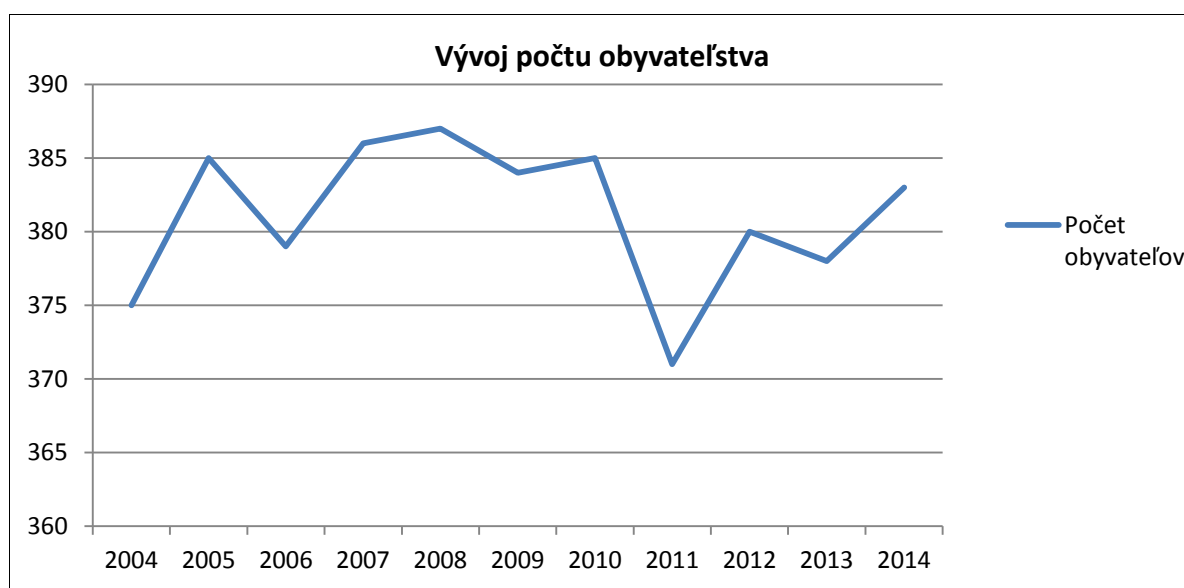
Obec/rok	1869	1890	1910	1930	1950	1970	1991	1996	2001	2003
Horné Pršany	254	227	271	250	279	350	360	341	374	374

Zdroj: ŠÚSR 2015

Tabuľka č. 12: Prehľad počtu obyvateľov v obci v rokoch 2004-2014

Obec/rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Horné Pršany	375	385	379	386	387	384	385	371	380	378	383

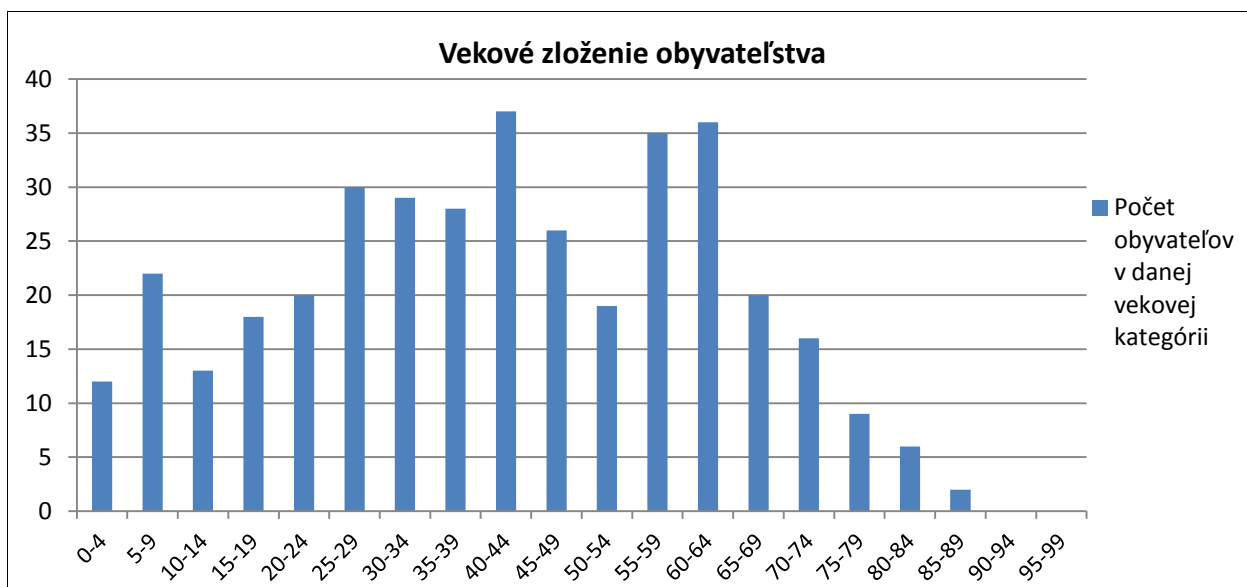
Zdroj: ŠÚSR 2015

Tabuľka č. 13: Vekové zloženie obyvateľstva k 31.12.2013

Vek ,Veková skupina, ukazovateľ	Obec Horné Pršany	Vek ,Veková skupina, ukazovateľ	Obec Horné Pršany
0-4	12	50-54	19
5-9	22	55-59	35
10-14	13	60-64	36
15-19	18	65-69	20
20-24	20	70-74	16
25-29	30	75-79	9
30-34	29	80-84	6
35-39	28	85-89	2
40-44	37	90-94	0
45-49	26	95-99	0

Zdroj: ŠÚ SR 2015

Tabuľka č. 14: Pohyb obyvateľov v období 2003-2014

Obec	celkový prírastok/úbytok obyvateľstva									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2011	2012	2013	2014
Horné Pršany	0	1	10	-6	7	1	-10	9	-2	5

Zdroj: ŠÚSR 2015

Vývoj obyvateľstva dokumentuje aj tabuľka celkového prírastku/úbytku obyvateľstva, ktorý je posledné roky stacionárny.

Príčiny trendov v demografických pohyboch

V posledných rokoch zaznamenávajú obce v blízkosti Banskej Bystrice zvýšený záujem mladých ľudí o bývanie na vidieku. Do popredia sa dostáva zdravší a hlavne pokojnejší a bezpečnejší život na dedine. Stúpa záujem o IBV, resp. kúpa a rekonštrukcia existujúcich objektov.

Tabuľka č. 15: Priemerný vek, index starnutia 2013

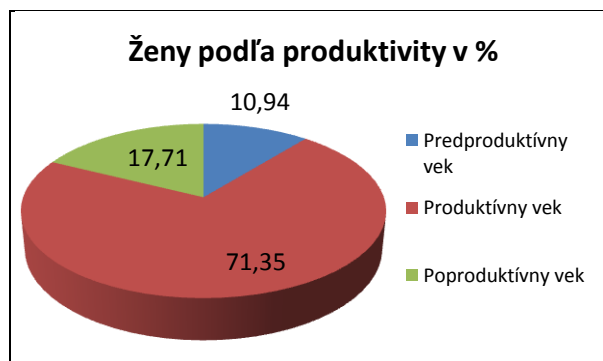
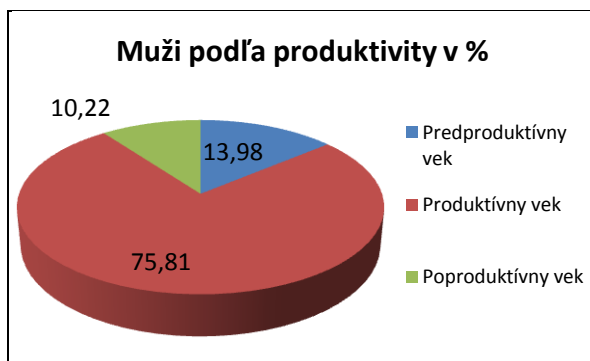
Obec	Muži		Ženy	
	Priemerný vek	Index starnutia	Priemerný vek	Index starnutia
Horné Pršany	39,98	73,08	44,10	161,90

Zdroj: ŠÚSR 2015

Tabuľka č. 16: Štruktúra populácie územia podľa produktivity v roku 2014

Obec/rok 2014	Predproduktívny vek		Produktívny vek		Poproduktívny vek		Počet obyvateľov	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Horné Pršany Vyjadrenie v %	13,98	10,94	75,81	71,35	10,22	17,71	186	192

Zdroj: ŠÚSR 2015

Z hľadiska vekovej štruktúry môžeme hodnotiť obec pozitívne, pričom až 73% obyvateľstva je v produktívnom veku. Obyvateľstvo v pred a poproduktívnom veku je približne počtom rovnaké cca 12%, len počet žien v poproduktívnom veku dosahuje vyššiu úroveň necelých 18%. Vzdelanostnú úroveň obyvateľov dokumentuje tabuľka.

Tabuľka č. 17: **Najvyššie skončený stupeň vzdelania obyvateľstva, rok 2011**

Vzdelanie /ukazovateľ	základné	učňovské a stredné (bez maturity)	úplné stredné a vyššie (s maturitou)	vysokoškolské	bez školského vzdelania	ostatní bez udania
Počet	38	104	122	65	44	1
%	10,17	27,80	32,62	17,38	11,76	0,27

Zdroj: SOBD 2011

Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry prevláda obyvateľstvo s úplným stredným a vyšším vzdelaním (necelých 33%). Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v obci zvyšovať počet obyvateľov s úplným stredným vzdelaním, ako aj počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním. Vývoj vzdelanostnej štruktúry sa v sledovanom období vyvíjal smerom k znižovaniu počtu obyvateľov s úplným stredným vzdelaním.

Obyvateľstvo obce je takmer výlučne slovenskej národnosti (98%), v zanedbateľnej miere je zastúpená česká národnosť. Z hľadiska vierovyznania je obec homogénna. 38% sa hlási k Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, 30% obyvateľstva je bez vierovyznania alebo s nezisteným vierovyznaním.

Tabuľka č. 18: **Národnostné a etnické zloženie obyvateľstva v obci Horné Pršany**

Národnosť	slovenská	maďarská	rómska	židovská	ukrajinská
	367	-	-	-	-
Národnosť	nemecká	moravská	česká	ruská	ostatné, nezistené
	-	-	5	-	2

Zdroj: SOBD 2011

Tabuľka č. 19: **Zloženie obyvateľstva – vierovyznanie v obci Horné Pršany**

Rím.- kat. cirkev	Evanj. cirkev aug. vyznania	Grécko - kat. cirkev	Náb. spol svedkovia Jehovovi	Pravoslávna cirkev	Kresťanské zbory
81	142	5	8	-	-
Starokatolícka cirkev	Ev. cirkev metodistická	Cirkev Ježiša Krista Svätých neskorších dní	Ústredný zväz židovských náb. obcí	Bratská jednota baptistov	Apoštolská cirkev
-	9	-	-	-	-
Českoslov. husitská	Cirkev bratská	ostatné	Bez vyznania	Nezistené	
-	-	7	115	7	

Zdroj : SOBD 2011

2.6 Technická infraštruktúra

Obec je elektrifikovaná ale nie je plynofikovaná. Obec má vlastný vodovod, pričom 100% obyvateľov je napojených na verejný vodovod. Obec nemá vybudovanú splaškovú ani dažďovú kanalizáciu. Pokrytie mobilným operátorom je slabé a podobná situácia je aj s možnosťou pripojenia na internet.

Tabuľka č. 20: **Vybavenosť územia infraštruktúrou**

Obec	vodný zdroj	plyn	min. prameň	term. prameň	vodovod	kanalizácia splašková	ČOV	televíz. signál	digit. ústredňa	vykurovanie
Horné Pršany	áno	nie	nie	nie	100%	nie	nie	vyhovuje	nie	TP, EI

Zdroj: obec 2015

TP – tuhé palivo, **EL** – elektrické vykurovanie, **VODOVOD** – v stĺpci je udávané % napojenosti obyvateľov EO.

Zdroje pitnej vody a ich ochrana

- Všeobecná ochrana podľa § 4 Vodného zákona (138/73 Z. z.) platí pre celé územie obce.
- Sprísnená - špeciálna ochrana vyplýva z § 19 zákona 138/73 o stanovení pásiem hygienickej ochrany (PHO) pre využívané vodné zdroje slúžiace pre hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a pre využívané zdroje prírodných liečivých vôd a minerálnych vôd stolových.

V obci v súčasnosti je vybudovaný verejný vodovod napojený na vlastný zdroj, ktorý si vybudovala obec a neskôr prešlo vlastníctvo a prevádzka na SVPS a.s. Pokrytie vodovodnou infraštruktúrou je 100%.

Tabuľka č. 21: **Vyhlásené ochranné pásma vodárenských zdrojov v území**

Názov sídla	Názov vodného zdroja	Id vodného zdroja
Horné Pršany	Horné Pršany	

Zdroj: obec 2015

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

V obci nie je vybudovaná verejná kanalizácia ani čistiareň odpadových vôd (ČOV). Obyvatelia obcí na likvidáciu splaškových vôd využívajú individuálne žumpy a septiky.

Vyprázdňovanie žump sa prevádza fekálnymi vozmi RD, pričom nie všetky žumpy a septiky spĺňajú hygienické podmienky prevádzky. Navyše ich nedostatočným vyprázdňovaním dochádza k odtokaniu splaškových vôd, čo spôsobuje značné hygienické závady.

Dažďové vody otekajú miestnymi rigolami do voľného terénu.

Protipovodňové opatrenia

Cez obec nepreteká žiadny potok. Pri privalových dažďoch sú značným ohrozením nedostatočné rigoly popri komunikáciách, ktoré sú v súčasnosti znečistené a nestačia odvádzať množstvo vody. Je potrebné vybudovať dažďovú kanalizáciu v rámci celej obce.

Odpadové hospodárstvo

Obec Horné Pršany nemá vo svojom katastrálnom území skládku odpadu a ani sa neuvažuje o jej zriadení. Obec má upravené nakladanie s komunálnym odpadom a drobnými stavebnými odpadmi, vznikajúcimi v obci cez VZN. Separovaný zber využiteľných zložiek komunálneho odpadu je v súčasnosti organizovaný v rôznych formách, separované zložky budú využité ako druhotné suroviny.

Minerálne vody

V území sa nenachádzajú.

Zásobovanie pitnou vodou

Obec Horné Pršany má vybudovaný verejný vodovod v správe StVPS a.s., Banská Bystrica. Obec je zásobovaná pitnou vodou hlavného rezervára verejným vodovodom. V obci je 100% obyvateľov napojených na vodovod. Súčasná vodovodná sieť vyžaduje kompletnú rekonštrukciu.

Zásobovanie elektrickou energiou

Obec je pripojená na zdroj elektrickej energie prostredníctvom distribučných 22/04 kV transformovní, napájaných z 22 kV vonkajších vedení 22 kV káblovými, resp. vonkajšími prípojkami prostredníctvom 110/22 kV transformovní a 110 kV nadradenej siete. Súčasný stav elektrickej siete v obci je vyhovujúci.

Zásobovanie teplotou

Prevažujúci spôsob vykurovania obce je na tuhé palivo v kombinácii s elektrickou energiou. Nezanedbateľný podiel má vykurovanie a ohrev vody elektrickou energiou. Tepelná energia je používaná predovšetkým na vykurovanie objektov a prípravu teplej úžitkovej vody. Spotreba tepelnej energie je svojim charakterom sezónna. Počas trvania letného obdobia je jej denný odber relatívne rovnomerný s malými výkyvmi. Z neobnoviteľných zdrojov energie sa využíva hlavne čierne a hnedé uhlie.

Plynofikácia

Obec nie je plynofikovaná ani sa do budúcnosti neuvažuje s plynofikáciou.

Verejné osvetlenie

Osvetlenie ciest, komunikácií a verejných priestranstiev je vybudované ortuťovými výbojkami (65%) a kompaktnými žiarivkami (35%). Medzi hlavné nedostatky patria znečistenia svietidiel, zlé umiestnenie svietidiel, a použitie nevhodných svetelných zdrojov. Verejné osvetlenie je realizované zväčša na betónových podporných bodoch distribučnej NN siete – cca 40 ks, niekoľko kusov svietidiel je umiestnených na ocelových stĺpoch. Svetidlá sú upevnené na ocelových ramienkach alebo výložníkoch, ktoré sú už značne poznačené koróziou a neodbornou manipuláciou, nevyhovujú súčasným normám a potrebám. Verejné osvetlenie spolu s rozvádzačom si vyžaduje rekonštrukciu.

Rádiokomunikácie

V obci je príjem televízneho signálu zabezpečovaný cez digitálny signál ktorý je šírený v rámci rádiokomunikácií SR, pričom väčšina občanov v rodinných domoch má zabezpečený signál prostredníctvom vlastných satelitných zariadení.

Miestny rozhlas

V súčasnom stave má obec Horné Pršany vybudovaný bezdrôtový rozhlas. Prevádzka je zaistená cez rozhlasovú ústredňu v budove obecného úradu.

Telekomunikácie

Územie obce patrí pod uzlový telefónny obvod Banská Bystrica. Kapacita telefónnej ústredne je vyhovujúca. Pokrytie signálom mobilných telefónnych operátorov je nepostačujúce. Podobná situácia je aj s možnosťou internetového pripojenia

Miestna telefónna sieť v obci a jej miestnych častiach je prevedená káblami v zemi a vzdušným vedením. Pripojenie telefónnych účastníkov je z UR osadených na stĺpoch, vzdušnými vedeniami. Kapacita telefónnej ústredne je v súčasnosti postačujúca.

Doprava

Obec Horné Pršany sa nachádza v tesnej blízkosti (cca 6 km) mesta Banská Bystrica. Prípojnú dopravnú sieť obce na nadradenú sieť predstavuje cesta III. triedy č. 066026, ktorá vedie z Banskej Bystrice z mestskej časti Radvaň, pokračuje cez Pršiansku terasu priamo do obce. Z Banskej Bystrice vedie následne cesta I. triedy č. 65, ktorá nadväzuje na medzinárodnú cestu 77 (I/59). V priestore Banská Bystrica – Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač).

Mesto Banská Bystrica plní pre obec funkciu sídla s vyššou občianskou vybavenosťou a funkciu dopravy a zamestnanosti. Poloha obce je z pohľadu dopravných väzieb na nadradenú cestnú a železničnú sieť veľmi dobrá. Zvolenská kotlina je ťažiskovým dopravným priestorom Slovenska, v ktorom sa križujú medzinárodné / celoštátne významné diaľkové ťahy v smere západ - východ (Rakúsko / Česko -) Bratislava / Trenčín - Zvolen - Košice (- Ukrajina) aj sever - juh (Poľsko -) Ružomberok / Žilina - Banská Bystrica - Šahy (- Maďarsko).

Stavebnotechnická kvalita týchto ťahov je v súčasnosti nevyhovujúca. Výhľadove sa zlepši vybudovaním rýchlostných ciest aj modernizáciou železničnej siete (pozri schému širších dopravných vzťahov zobrazujúcu výhľadový stav). V priestore B. Bystrica - Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač), ktoré má parametre pre prevádzku najmodernejších lietadiel aj predpoklady uspokojiť nároky celého stredného Slovenska na (medzi-) národnú verejnú leteckú prepravu.

Najvýraznejším trendom nielen v tunajšej doprave za uplynulé roky je výrazný rast individuálnej automobilovej dopravy na úkor verejnej osobnej dopravy. Individuálna automobilová doprava je environmentálne najnepriaznivejšia. V obci sa prejavuje hlavne v ranných a popoludňajších hodinách. Spojenie obce s mestom Banská Bystrica zabezpečuje SAD Zvolen. Doprava a komunikácie v obci - dĺžka miestnych komunikácií v km 1,689 z toho bezprašné 1,5 km, obec nemá vybudované chodníky, počet autobusových liniek miestneho významu (prímestská) 1.

Tabuľka č. 22: Stav dopravnej infraštruktúry

Obec	MHD	Dĺžka miestnych komunikácií	Počet autobusových zastávok	Autobusové prístrešky	vlak	Benzínová pumpa	Dĺžka chodníkov v obci
Horné Pršany	SAD Zvolen	1689 m	1	0	nie	nie	0

Zdroj: obec 2015

Súčasný stav komunikačnej siete.

Cestná doprava - v danom regióne je dopravná sieť, ktorá sa člení: cesta III. triedy č. 066026, ktorá nadväzuje priamo na dopravnú sieť mesta Banská Bystrica. Mestom prechádza medzinárodná cesta 77 (I/59). Cesta III. triedy č. 066026 tvorí základnú kostru obce. Na túto dopravnú kostru je

napojená sieť miestnych komunikácií, ktoré vytvárajú základný, dopravný, urbanistický raster obce. Súčasný stav cestnej komunikácie č. 066026 je nevyhovujúci. Táto komunikácia ešte pred povolením výstavby v lokalite Pršianska terasa zabezpečovala dopravné spojenie len s obcou Horné Pršany pre cca 400 obyvateľov. V lokalite Pršianska Terasa pribudlo vyše 300 nových bytov a desiatky rodinných domov. Cesta 066026 nebola nikdy dimenzovaná na aktuálne dopravné zaťaženie. Je nevyhnutné, aby v danej lokalite bola realizovaná výstavba primeranej potrebnej infraštruktúry

Železničná doprava

Priamo v katastri obce sa nenachádza železničná stanica, ani neprechádza železničná trať.

Cestná doprava

Ako vyplýva z predchádzajúceho textu z hľadiska cestnej dopravy je väzba obce na nadradený systém cestnej dopravy priama. Nosnú kostru z hľadiska dopravného bude tvoriť cesta III. triedy č. 066026, ktorá nadväzuje na cestnú sieť mesta Banská Bystrica.

Statická doprava

Obec nemá vybudované parkovacie plochy, automobily sú často zaparkované na hlavnej komunikácii, čo má za následok komplikovaný pohyb áut a zvýšenie nebezpečenstva pre chodcov. Nedostatočný počet parkovacích miest je pred obchodnou jednotkou, obecným úradom, cintorínom a športovou infraštruktúrou.

Hromadná doprava

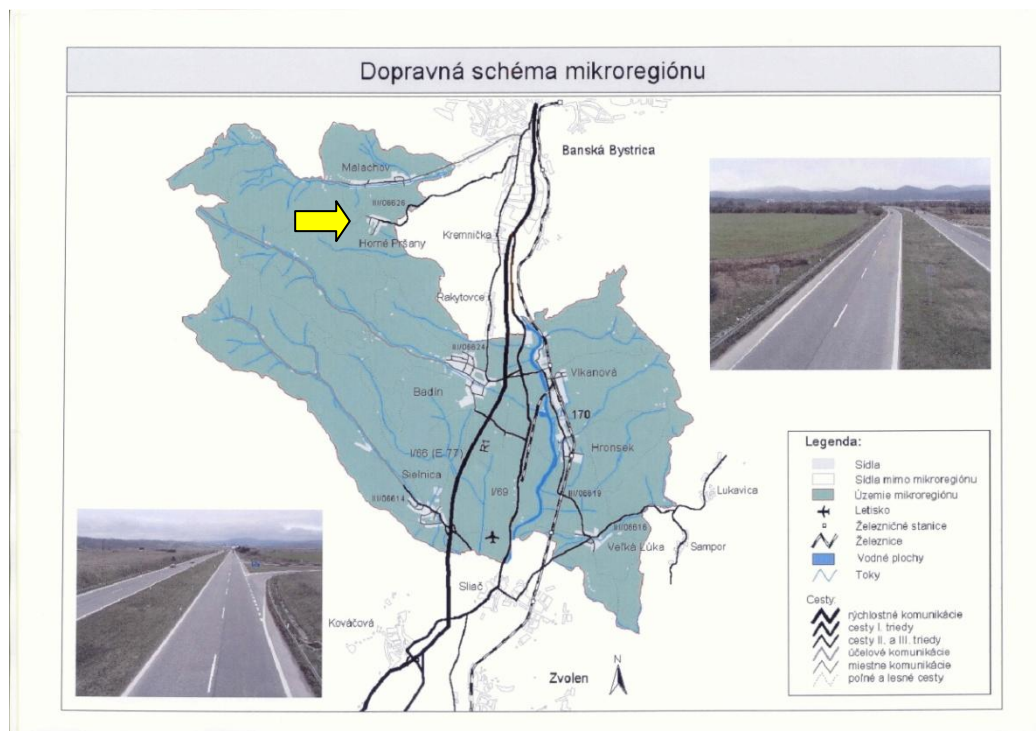
Dopravca SAD neuvažuje so zásadnými zmenami vo vykonávaní verejnej pravidelnej autobusovej dopravy na území obce. Pre linky je tu situovaná 1 zastávka verejnej pravidelnej autobusovej dopravy. Prístrešok pre cestujúcich na zastávke je zrekonštruovaný. Izochrómy pešej dostupnosti nie je vzhľadom na jestvujúcu zástavbu v plnej miere pre riešené územie aj vzhľadom na zámery SAD vo vykonávaní verejnej dopravy dosiahnuť.

Vodná doprava

V riešenom území nie sú podmienky pre existenciu vodnej dopravy.

Letecká doprava

Najbližšie letisko je na Sliači s civilnou dopravou.

2.7 Sociálna infraštruktúra – občianska vybavenosť a bývanie

V nasledujúcich tabuľkách je poskytnutý prehľad o existencii základných aj doplnkových zariadení občianskej vybavenosti v obci. Ide o vybavenosť v oblasti technickej infraštruktúry, služieb, sociálnych služieb, zdravotníctva, školstva a športového vyžitia (vzhľadom na sústavne sa meniaci stav sa neudáva počet zariadení). Mesto Banská Bystrica plní pre obec funkciu sídla s vyššou občianskou vybavenosťou. Zdravotné stredisko sa v obci nenachádza. Obyvatelia využívajú zdravotnícke a sociálne služby v Banskej Bystrici, kde je aj základná škola I. a II. stupeň pre deti z obce a okolia. Najbližšia lekáreň a pošta je v Banskej Bystrici.

Tabuľka č. 23: Sociálna infraštruktúra v obci

Obec	administratíva	pošta	obchod	espresso	pohostinstvo	kaderníctvo	kino
Horné Pršany	Obecný úrad	nie	áno	nie	áno 2X	nie	nie

Obec	lekár obvodný	lekár pediater	zubár	lekáreň	MŠ	ZŠ - 1. stupeň	ZŠ - 2. stupeň
Horné Pršany	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie

Obec	kostol	kaplnka modlitebňa	zvonica	kult. dom	knižnica	pamät. izba	rozhlas	dom smútku	cintorín
Horné Pršany	nie	nie	áno	áno	áno	nie	áno	áno	áno

Obec	telocvičňa	kúpalisko	lyžiarsky vlek	futbalové ihrisko	vol/tenis ihrisko	klzisko
Horné Pršany	nie	nie	nie	áno	áno	nie

Obec	verejne prístupný internet, miesto	www stránky obcí	propagačný materiál	noviny	informačné strediská
Horné Pršany	nie	www.hornepršany.sk	nie	nie	nie

Zdroj: obec 2015

Tabuľka č. 24: Prehľad a popis inštitúcií pôsobiacich v území

Obec	Miestna úroveň	Regionálna úroveň	Národná úroveň
Horné Pršany	Obecný úrad	-	-

Zdroj: obec 2015

Tabuľka č. 25: Verejné a iné služby -situácia

Obec	Obchod a služby	Administratíva
Horné Pršany	1xpredajňa potravín, 2x pohostinstvo, práčovňa	Obecný úrad

Zdroj: obec 2015

Tabuľka č. 26: **Stav objektov verejných budov**

Obec	Objekty s nevyhovujúcim stavebným – technickým stavom	Málo využívané objekty	Objekty s nepostačujúcou kapacitou	Vlastníctvo objektu/prevádzkovateľ zariadenia
Horné Pršany	Dom smútku			Obec
	Zvonica a požiarna zbrojnica			Obec

Zdroj: obec 2015

Tabuľka č. 27: **Známe rozvojové zámery v oblasti verejných a iných služieb**

Obec	Známe rozvojové zámery	Vlastníctvo objektu
Horné Pršany	Rekonštrukcia verejného osvetlenia	obec
	Revitalizácia cintorína + kolumbárium	obec
	Výstavba šatní a hygienického zariadenia futbalové ihrisko	obec
	Modernizácia a rozšírenie vodovodu, vodojemu	obec
	BRO +technika na údržbu	obec
	Kamerový systém	obec
	Propagácia a marketing	obec
	Vypracovanie územného plánu	obec
	Bežkárске a cyklistické trasy	obec

Zdroj: obec 2015

Z hľadiska posúdenia stavebnotechnického stavu obecných budov možno konštatovať že objekt kultúrneho domu je vo vyhovujúcom stave, potrebné je rekonštruovať objekt domu smútku. Objekt obchodu s potravinami ako aj objekt miestneho pohostinstva je v nevyhovujúcom stave a vyžaduje taktiež rekonštrukciu

Pri futbalovom ihrisku je potrebné dobudovať tribúnu. Všetky obecné budovy potrebujú realizovať zateplňovacie opatrenia z dôvodu znižovanie energetickej náročnosti stavieb.

Tabuľka č. 28: **Náklady na prevádzku verejných obecných zariadení**

Ukazovateľ/Rok	2011	2012	2013
Výdavky v Euro	28 300	36 220	35 055

Zdroj: obec 2015

Domový fond

Obyvateľstvo obce na bývanie využíva predovšetkým rodinné domy. Nasledujúca tabuľka prezentuje stav bytového fondu v roku 2011. V obci bolo v tomto roku evidovaných 130 domov, z čoho 106 domov bolo obývaných. Niektoré domy sa rekonštruujú, na účely individuálnej rekreácie sa podľa SOBD 2011 využívajú 4 domy.

Tabuľka č. 29: **Prehľad domového fondu**

Obec	Domov spolu	Trvale obývaných domov	Trvale obývané byty (vrátane bytov v RD)	Domy na rekreáciu	Neobývané byty/RD
Horné Pršany	130	106	132	4	23

Zdroj: SOBD 2011

Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť - dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.

Tabuľka č. 30: **Prehľad domového fondu podľa obdobia výstavby**

Obec	Do roku 1945	1946-1990	1991-2000	2001 a neskôr	nezistené
Horné Pršany	17	72	7	7	21

Zdroj: SOBD 2011

Stavebnotechnický stav budov je rozmanitý, prevažujú však objekty vyhovujúce. Časť pôvodných domov bolo zrekonštruovaných na stále bývanie prípadne chalupy. Tento trend sa predpokladá aj naďalej z dôvodu atraktivity sídla ako satelitu pre bývanie ľudí pracujúcich v Banskej Bystrici.

Obec eviduje niekoľko prelúk vhodných pre výstavbu nových domov a v súčasnosti sú aktuálne 4 nové stavebné pozemky. Obec má v evidencii cca 10 žiadostí o výstavbu rodinných domov.

Stavebnotechnický a fyzický stav má stále rezervy z hľadiska obnovy rodinnej zástavby a verejných budov. Rekonštrukciu vyžaduje dom smútku. Je nevyhnutné vytvoriť podmienky pre novú individuálnu bytovú výstavbu formou rodinnej zástavby a verejných budov a využitie pozemkov pre lepšie kultúrne, spoločenské a športové využitie.

Vzhľad obce nie je ideálny, ale v posledných rokoch dochádza k jeho postupnému zlepšovaniu (stavebnotechnický stav objektov a ulíc). V časti obce „Dolina“ je evidovaných viac schátraných a neudržiavaných domov, vlastníci nežijú, prípadne dedičia sa nestarajú o majetok, taktiež sú nevysporiadané vlastnícke vzťahy. Uvedená časť obce je najstaršia a na tomto území je potenciál pre odkúpenie a využitie pozemkov na novú prístupovú komunikáciu k IBV.

Obecný úrad s KD

Dom smútku

Hostinec Pršianka

Domový fond

Autobusová zastávka

Novostavba

Novostavba

2.8 Hospodárska základňa

Charakter územia a jeho poloha predurčujú spôsob využívania pôdneho fondu a možnosti celkového hospodárskeho využitia územia obce. Lesy pokrývajú 41% územia obce, poľnohospodársku pôdu tvoria najmä trvalé trávne porasty – 88% a v menšej miere záhrady.

Priemyselná aktivita v území je založená na ťažbe a spracovaní miestnej surovínovej základne. Neexistuje tu však priemyselná základňa, ktorá by poskytovala voľné pracovné miesta pre obyvateľov obce.

Priemyselná výroba a stavebníctvo

V obci pôsobí niekoľko menších podnikateľských subjektov, ktoré sa venujú stavebnej činnosti

Strojársky priemysel

nemá zastúpenie v obci

Drevospracujúci priemysel

nemá zastúpenie v obci

Stavebný priemysel

nemá zastúpenie v obci

Iný priemysel

nemá zastúpenie v obci

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo obce bolo v minulosti zamerané predovšetkým na chov oviec, čo vyplýva zo štruktúry poľnohospodárskej pôdy, z ktorej takmer 88% pripadá na trvalé trávne porasty (lúky a pasienky) avšak v obci má v súčasnosti poľnohospodárstvo len nepatrné zastúpenie pre účely spásania v rámci chovu oviec a sádov v rámci záhrad pri zastavaných častiach obce.

Tabuľka č. 31: **Poľn. subjekty v prvovýrobe, hospodárske dvory, súkromne hospodáriaci roľníci**

Lokalita	subjekt	celková výmera PP	orná pôda	TTP	morky	hovädzí dobytok	ovce	počet zamest.
Horné Pršany	Július Vozár J.D.V. s.r.o.							
		26 169	24 768	1401			360	0
	Zuzana Snopková Vozárová, Horné Pršany 121							
	Mária Klimentová, Horné Pršany 14							
		42 312	26160	6386		2	10	0
	Dana Vozárová, Horné Pršany 105							

Zdroj: obec 2015

Jednotlivé hospodáriace subjekty aktívne hospodária s pôdou. Venujú sa ovčiarstvu, spásaniu a koseniu pasienkov. Realizuje sa tiež výroba mlieka, syrov, vlny. Aktuálny je taktiež chov hovädzieho dobytku na mlieko a mäso.

Poľovníctvo a rybárstvo

Na území obce pôsobí poľovnícky ochranný spolok Košiar a poľovnícke združenie ORTÚTY.

Lesné hospodárstvo

Miestne lesy obhospodarujú Štátne lesy SR prostredníctvom svojho odštepného závodu v Slovenskej Ľupči. V obci je založené urbárske spoločenstvo **Urbár Horné Pršany** – pozemkové spoločenstvo, **Cúdenice** – pozemkové spoločenstvo a Lesnícka nová spoločnosť.

Nerastné suroviny a prírodné zdroje

Na území katastra obce sa nachádza dobývací priestor a chránený ložiskový priestor suroviny dolomit.

Tabuľka č. 32: **Nerastné bohatstvo a ťažba – dobývacie priestory**

Lokalita	Druh nerastu	Dobývací priestor	ťažba
Horné Pršany	dolomit	Horné Pršany	Pred 2. výberovým konaním

Zdroj: www.hbu.sk , k 31.12.2014

Tabuľka č. 33: **Nerastné bohatstvo a ťažba – chránené ložiskové územia**

Lokalita	Druh nerastu	Chránený ložiskový priestor	ťažba
Horné Pršany	dolomit	Horné Pršany	PK Doprastav, a.s. Žilina

Zdroj: www.hbu.sk , k 31.12.2014

Lom

Miestne pohostinstvo

Budova obchodu s potravinami

2.9 Rekreačia a cestovný ruch

Obec je a môže byť z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu cieľom prímestskej rekreácie občanov mesta Banská Bystrica a širokého okolia. Obec je členom mikroregiónu Pozdola Bystrice, je atraktívna predovšetkým pre jej:

- prírodný potenciál a krajinu
- priaznivé podmienky pre cykloturistiku a turistiku
- možnosti chatárenia a chalupárenia

Územie obce sa nachádza v Kremnických vrchoch, ktoré sú známe svojim veľkým potenciálom pre pešiu turistiku a cykloturistiku a v zimnom období bežkovanie. Trasy vedú do Malachova, Králik, oblasti Troch krížov, prípadne až do Kremnice a okolia. Atraktivitu obce zvyšujú rôzne vyhlídkové body, z ktorých je krásny výhľad na Banskú Bystricu, Zvolenskú kotlinu, masív Poľany, Nízke Tatry, Starohorské vrchy s Krížnou

Z hľadiska rozvoja cestovného ruchu môže obec ťažiť hlavne zo svojej polohy v blízkosti mesta Banská Bystrica. Horné Pršany sú súčasťou tohto významného priestoru z hľadiska cestovného ruchu. Jej potenciál je hlavne v zapojení územia do regionálnych a nadregionálnych sietí cyklistických a turistických trás. Je potrebné dobudovať hlavne doplnkové služby v oblasti cestovného ruchu, t. z. stravovacie, v menšej miere ubytovacie (hlavne ubytovanie na súkromí).

Trasy:

Pešia turistika

Cykloturistika

Náučné chodníky a turistické trasy

Tabuľka č. 34: Vyznačené turistické trasy v katastri obce Horné Pršany

Trasy	Trasa	Dĺžka
Červeno označené chodníky		
	--	
Zeleno označené chodníky		
5443	Ortúty – Horáreň pod Košiami (prepojenie so žltou a modrou trasou)	1,81 km
Žlto označené chodníky		
8444	Kremnička – Tri kríže	9,8 km
Modro označené chodníky		
2619a	Malachov – Sedlo Tri kríže	7,7 km

Zdroj: www.oma.sk

Tabuľka č. 35: Prehľad športových zariadení – letné športy

Obec	Športové zariadenie	Počet	Vlastník	Povrch	Poznámka
Horné Pršany					
	futbalové ihrisko	1	obec	tráva	
	volejbalové ihrisko	1	obec	asfalt	

Zdroj: obec 2015

Tabuľka č. 36: **Prehľad športových zariadení – zimné športy**

Obec	Športové zariadenie	Počet	Vlastník	Poznámka
Horné Pršany				
	-		-	-

Zdroj: obec 2015

V obci sa nachádza jedno ubytovacie zariadenie – Apartmán Na obraze s počtom lôžok 10.

Ihrisko

Apartmánový dom

Pohľad z obce

2.10 Trh práce

Zamestnanosť

Možnosť zamestnania sa priamo v obci neuspokojivá. Prevažuje úroveň vzdelania stredná, väčšina produktívneho obyvateľstva má ukončené stredoškolské vzdelanie s maturitou.

Z celkového počtu 374 obyvateľov obce bolo v roku 2011 (SOBD2011) ekonomicky aktívnych 213, čo činí 57%. Obecný úrad v súčasnosti vytvára dve pracovné miesta, miestne pohostinstvo taktiež dve pracovné miesta.

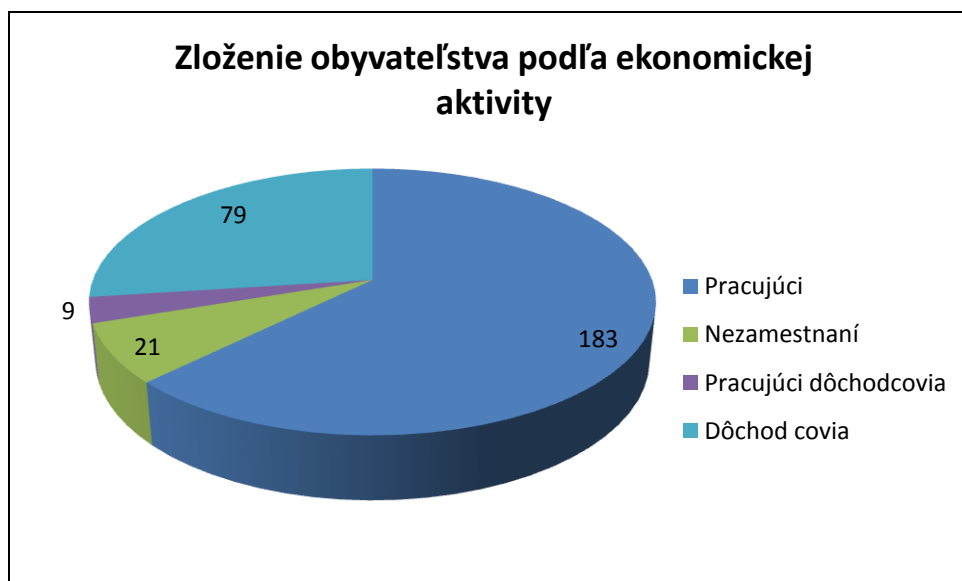
Podnikateľské aktivity, pracovné príležitosti

Obyvatelia pracujú prevažne v podnikoch v Banskej Bystrici a Zvolene. Za prácou dochádzajú autobusom a osobnými vozidlami.

Tabuľka č. 37: **Členenie obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity (2011)**

Obec	Počet obyvateľov	Pracujúci	Osoby na materskej dovolenke	Nezamestnaní	Pracujúci dôchodcovia	Dôchodcovia	Ekonomicky aktívni spolu
Horné Pršany	374	183	0	21	9	79	213

Zdroj: SOBD 2011

Tabuľka č. 38: Podnikateľské subjekty zapísané v ORSR so sídlom v obci Horné Pršany

Názov podnikateľského subjektu	Podnikateľská oblasť	Vznik
EXPOEXPERT, s.r.o.	Maloobchod, veľkoobchod, návrh a realizácia výstavných stánkov, cateringové služby	2007
G.B.I. s.r.o.	Maloobchod, veľkoobchod, reklamné a marketingové služby	2009
Igor Mozola, s.r.o.	geodetické a kartografické práce	2011
J.V. + M.V. s.r.o.	Maloobchod, veľkoobchod, murárstvo	2012
Progress Estate, s.r.o.	Maloobchod, veľkoobchod, Faktoring, forfaiting	2003
RAUT & RENT, s.r.o.	Maloobchod, veľkoobchod, sprostredkovateľská činnosť, reklamné a marketingové služby	2011
SMS - SALON, s.r.o.	Maloobchod, veľkoobchod, sprostredkovateľská činnosť, prípravné práce k realizácii stavby, uskutočňovanie stavieb a ich zmien	2012
Šulaj, s.r.o.	Maloobchod, veľkoobchod, sprostredkovateľská činnosť, prevádzkovanie výdajne stravy	2013
Talon Trade, s.r.o.	Maloobchod, veľkoobchod, sprostredkovateľská činnosť, údržba motorových vozidiel bez zásahu do motorickej časti vozidla	2009
UNISOL SLOVAKIA s.r.o.	Maloobchod, veľkoobchod, sprostredkovateľská činnosť, uskutočňovanie stavieb a ich zmien	2012
STEVIA s.r.o.	Maloobchod, veľkoobchod, úprava nechťov – manikúra, vizážistické služby	2007
MIKIHO, s. r. o.	Maloobchod, veľkoobchod, reklamné a marketingové služby	2012

Zdroj: www.orsr.sk r.2015

Tabuľka č. 39: Podnikateľské subjekty zapísané v ŽRSR so sídlom v obci Horné Pršany

Názov podnikateľského subjektu	Hlavné zameranie činnosti
Peter Kukuľa	Vodoinštalatérsvo a kúrenárstvo
Erika Kokavcová KVETINÁRSTVO ERIKA	Vedenie účtovníctva, maloobchod, veľkoobchod
Martina Buriková	Maloobchod, veľkoobchod, reklamné služby
Richard Potocký - La Danza	Organizovanie spoločenských podujatí v rozsahu voľnej živnosti, maloobchod, veľkoobchod
Ján Škrabský	Výbrus valcov a liatinových blokov, Brúsenie kľukových hriadeľ, Sústružnícke práce
Anna Škrabská	Maloobchod, veľkoobchod
Miloš Ondrejka - Talon	Maloobchod, veľkoobchod
Ján Šemetka	Maloobchod, veľkoobchod, sprostredkovanie obchodu
Ján Michalec ml.	Prípravné práce k realizácii stavby, opracovanie kovu jednoduchým spôsobom
Ján Krnáč ml.	Poskytovanie služieb v poľnohospodárstve a záhradníctve
Ing. Ján Ščensný - NET	Počítačové služby
Michal Oravec	Poskytovanie služby vedenia cudzieho motorového vozidla
Ingrida Čačíková	Maloobchod, veľkoobchod, sprostredkovanie obchodu
Ing. Božena Kučerová	Čistiace a upratovacie služby,
Peter Kukuľa	Vodoinštalatérsvo a kúrenárstvo
Ján Krnáč	Pilčické práce.
Branislav Miartuš	Maloobchod, veľkoobchod, sprostredkovanie obchodu
Július Vozár JUVO	Prípravné práce pre stavbu
RNDr. Milan Brožek	Obchodná a sprostredkovateľská činnosť mimo riadnej predajne so všetkými druhmi tovarov, na ktoré nie je potrebné osobitné povolenie
Marta Halajová - Kaderníctvo CEZAR	Kadernícke služby
Dana Vozárová	Predaj na priamu konzumáciu alkoholických nápojov
Jaroslav Drapka	Maloobchod, veľkoobchod, sprostredkovanie obchodu, montáž a servis pomerových rozdeľovačov vykurovacích nákladov

Martina Dobiašová	Maloobchod, veľkoobchod
Ing. Miroslav Ursíny	Výroba a montáž zariadení športového a rekreačného charakteru, maloobchod, veľkoobchod, sprostredkovanie obchodu
Ing. Monika Hlavatá	Maloobchod, veľkoobchod, sprostredkovanie obchodu, organizovanie kurzov, prednášok, výstav a trhov
Bernhard Roeder Dom Hubertus	Obchodná činnosť s baleným potravinárskym tovarom, ubytovanie v súkromí
Juraj Dvorský	Inštalátárske, murárske, tesárske a zámočnícke práce
Bohuš Snopko murár	Betonárske práce, murárske práce, klampiarske práce
Peter Šulaj	Inštruktor autoškoly - skupina a podskupina B, B1, AM
Ing. Ján Šulaj	Prevádzkovanie autoškoly v rozsahu vydaného osvedčenia
Dušan Vozár - DUSANITOTRANS	Kuriérske služby
Peter Snopko SNOŠTAV	Demolácia a zemné práce, Staviteľ - vykonávanie jednoduchých stavieb a poddodávok
Juraj Krnáč	Pilčičke práce
Peter Terem	Vedenie cudzieho motorového vozidla
Peter Murgaš - "ŠENK u JÁGRA"	Predaj na priamu konzumáciu alkoholických a nealkoholických nápojov
Ing. Lucia Ursínyová - EXPO4UM	Maloobchod, veľkoobchod, reklamné a marketingové služby, sprostredkovateľská činnosť v oblasti služieb, organizovanie športových, kultúrnych a iných spoločenských podujatí
Dagmar Oravcová - KONZUM	Sprostredkovateľská a obchodná činnosť so všetkými druhmi tovarov, okrem tovarov, na ktoré je potrebné osobitné povolenie.
Zuzana Snopková Vozárová	Predaj na priamu konzumáciu tepelne rýchlo upravovaných mäsových výrobkov a obvyklých príloh ako aj bezmäsitých jedál, pohostinské služby
J.D.V. s.r.o.	Maloobchod, veľkoobchod, sprostredkovateľská činnosť, Reklamné a marketingové služby, ubytovacie služby

Zdroj: www.zrsr.sk r.2015

2.11 Ľudský potenciál (spolky, združenia, podnikatelia, kluby)

Kluby, spolky a združené spoločenské aktivity

Tabuľka č. 40: Zručnosti obyvateľstva

Obec	Databáza zručných ľudí v území
Horné Pršany	<ul style="list-style-type: none"> Milan Michalko - výroba hrablí, črpákov Jolana Krnáčová - háčkovanie, vyšívanie, výroba z papiera a servítkov Radka Riečanová - knepovanie, vyšívanie Katarína Dobrotová - vyšívanie Janka Riečanová - vyšívanie Jaroslav Held - aranžovanie suchých kvetov Viktor Murgaš zdobenie a výroba Veľkonočných vajčiek Alena Pisáková výrobky z papiera Erika Kokavcová - šitie hračiek, aranžovanie kvetov

Zdroj: obec 2015

Tabuľka č. 41: Prehľad kultúrnych a historických zdrojov – nehmotné zdroje, ľudský potenciál

Obec	Kluby, spolky združenia	Kultúrne podujatia
Horné Pršany	Registrované združenia: <ul style="list-style-type: none"> OZ Kremeník (rozvoj obce, regiónu, CR) OKST Turista Horné Pršany TJ Iskra Horné Pršany, futbalový oddiel Základná organizácia ÚNIE ŽIEN SLOVENSKA Miestny spolok červeného kríža ZO Slovenský zväz včelárov BB – Kremnička Urbár Horné Pršany – pozemkové spoločenstvo Lesnícka Nová spoločnosť Horné Pršany Poľovnícky ochranný spolok Košiar Poľovnícke združenie ORTÚTY Pozemkové spoločenstvo Cúdenice 	<ul style="list-style-type: none"> Deň matiek MDD Úcta k starším Mikuláš Fašiangy Oslavy oslobodenia obce a SNP

Zdroj: obec 2015, Register Občianskych združení SR

Práca s verejnosťou

Od roku 2007 do roku 2014 neboli realizované žiadne ankety resp. dotazníky v záujme prieskumu verejnej mienky o rozvoji obce. Boli realizované iba stretnutia s občanmi k parciálnym zámerom, ktoré riešili konkrétne lokálne investície ako napr. zástavbu rodinnými domami a pod.

Fašiangový sprievod

Turistický oddiel

2.12 Rozvojové dokumenty (súladi s existujúcou dokumentáciou rozvoja)

Na riešené územie je spracovaných viacero dokumentácií, ktoré sa zaoberajú jeho trvalo udržateľným rozvojom:

Koncepcia územného rozvoja Slovenska ako územnoplánovacia dokumentácia celoštátneho významu rieši nadradené rozvojové osi, hierarchiu sídiel, životné prostredie, nadradené systémy sociálnej a technickej infraštruktúry. Územím prechádza horehronská rozvojová os druhého stupňa. Prípojnú dopravnú sieť mikroregiónu na nadradenú sieť predstavuje cesta I. triedy č. 66 vedúca z Banskej Bystrice do Brezna. Táto nadväzuje na medzinárodnú cestu 77 (I/59). V priestore Banská Bystrica – Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač)

ÚPN VÚC Banskobystrického kraja rieši rozvoj územia podrobnejšie. Schválený bol vládou SR uznesením č.394 z 9.6.1998, ktorého záväzná časť bola vyhlásená Nariadením Vlády Slovenskej republiky č. 263/1998 Z.z. , ktorým sa vyhlasuje záväzná časť územného plánu veľkého územného celku Banskobystrický kraj.

Jeho zmeny a doplnky boli schválené Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja (ZBBSK):

- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 2004** uzn.č. 611/2004 zo dňa 16. a 17. decembra 2004, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 4/2004 zo dňa 17. decembra.2004, ktoré nadobudlo účinnosť 21.januára 2005,
- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 1/2007** uzn.č. 611/2004 zo dňa 16. a 17. decembra 2004, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 4/2004 zo dňa 17. decembra.2004, ktoré nadobudlo účinnosť 21.januára 2005,
- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 1/2007** uzn.č. 222/2007 zo dňa 23.augusta 2007, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 6/2007, ktoré nadobudlo účinnosť 27. septembra 2007,
- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 2009** uzn.č. 94/2010 zo dňa 18.júna 2010, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 14/2010, ktoré nadobudlo účinnosť 10. júla 2010.
- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 2014** uzn.č. 84/2014 zo dňa 5.decembra 2014, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 27/2014, ktoré nadobudlo účinnosť 16. januára 2015.

Zhodnotenie a požiadavky záväznej časti nadradenej ÚPD - Územného plánu veľkého územného celku Banskobystrický kraj (ÚPN VÚC) / výber častí vo vzťahu ku územiu obce Horné Pršany.

I. Záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia

1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry a hospodárstva

...

1.7.2. zachovať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a historicky utvorenej okolitej krajiny, zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónov,

1.7.3. pri rozvoji vidieckych oblastí zohľadňovať a rešpektovať ich špecifické prírodné a krajinné prostredie a pri rozvoji jednotlivých činností dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru.

1.7.4. vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centráм podporou výstavby verejného dopravného a technického vybavenia obcí tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie s urbánnym prostredím a dosahovali sklbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života,

...

2.2.1. rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond, podporovať jeho využívanie v celom jeho rozsahu a poľnohospodársku pôdu v kategóriách zodpovedajúcich pôdno-ekologickej rajonizácii a typologicko-produkčnej kategorizácii, v súlade s platnou legislatívou

2.2.2. v chránených územiach zavádzať osobitný režim hospodárenia (chránené územia podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, ochranné pásma vodárenských zdrojov) v zmysle platnej legislatívy,

2.2.3. v národných parkoch a v ich ochrannom pásme a v chránených krajinných oblastiach uprednostňovať poľnohospodárstvo s výrazným ekologickým účinkom a s prioritným cieľom udržania biodiverzity a trvalo udržateľného rozvoja územia,

2.2.4. pri využívaní lesných pozemkov uplatňovať funkčnú diferenciáciu územia aj v závislosti od stupňa ochrany a kategórie chráneného územia v zmysle platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny, v národných parkoch vyhlasovať len lesy osobitného určenia a ochranné lesy, existujúce hospodárske lesy podľa možnosti prekategORIZOVAŤ na lesy osobitného určenia,

2.2.5. v chránených územiach uplatňovať ekologické princípy hospodárenia,

2.2.8. vytvárať podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva, prioritne v horských oblastiach s podporou tradičného pastevného odchovu hospodárskych zvierat, v súlade s ochranou životného prostredia a zdravou výživou,

2.2.9. vytvárať podmienky pre obnovu trvalých trávnych porastov v súlade s udrzaním ekologickej stability územia a zachovania krajinného rázu,

...

Regionálny rozvoj

2.4.4. vytvárať územno-technické podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania,

2.4.5. podporovať rozvoj výroby a služieb založených na využití domácich zdrojov,

...

3. V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky

3.1.6. pre dosiahnutie strategického cieľa a špecifických cieľov rozvoja cestovného ruchu v kraji je v plánovaní a regulácii územného rozvoja potrebné za prioritné považovať:

...vedomostno-poznávacie štruktúry:

GEOPARKY – Banskštiavnický, **Banskobystrický**, Novohradský, mototuristické trasy:

...Slovenská banská cesta (Malé Karpaty – Štiavnicko-bystrická oblasť – Rudohorie),

Železná cesta (v rámci programu „Európske kultúrne cesty priemyselných pamiatok“ – trasa: Košický kraj - Červená Skala - Muráň - Tisovec - Hnúšťa - Sirk - Jelšava - Štítnik - Kunova Teplica -Tornaľa - Kráľ – Maďarská republika)

Zelená stuha Pohronia

3.1.7. v horskom turizme plne využiť potenciál pre rozvoj zimných lyžiarskych športov v jestvujúcich turistických strediskách, podmienený dosiahnutím konsenzu s orgánmi ochrany prírody a krajiny, umožňujúceho ich funkčné rozšírenie a prípadnú integráciu do aglomerácií. Rozvoj zamerať na dobudovanie rekreačnej vybavenosti a dopravnej a technickej infraštruktúry pre zabezpečenie celoročného využívania ich kapacít,

3.4. Rozvíjať komplexnosť a kvalitu vybavenosti všetkých turisticky atraktívnych miest,

3.4.1. zariadenia a služby umiestňovať prednostne do ich zastavaného územia a jeho okolia,

3.4.3. priestor voľnej krajiny využívať predovšetkým na športové, relaxačné, poznávacie a iné pohybové aktivity,

3.5. Zvyšovať kvalitu vybavenosti jestvujúcich stredísk cestovného ruchu na území národných parkov a veľkoplošných chránených území prírody len v súlade s ekologickou únosnosťou dotknutých a nadväzujúcich lokalít

3.5.1. zariadenia a služby umiestňovať prednostne do ich zastavaného územia,

3.6. Rozvoj vybavenosti pre rekreáciu a turizmus v nových, doteraz neurbanizovaných lokalitách a v strediskách cestovného ruchu umožniť len v súlade so schváleným programom, alebo plánom rozvoja obce, mesta, alebo regiónu a len na základe schválenej územnoplánovacej dokumentácie. Na územiach

s 3. až 5. stupňom ochrany a v územiach európskeho významu podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, nezakladať nové lokality a strediská rekreácie, športu a turizmu.

3.7. Zvyšovať kvalitatívny štandard jestvujúcich stredísk rekreácie a turistiky na území Národného parku Nízke Tatry, Národného parku Muránska planina, Národného parku Veľká Fatra, Národného parku Slovenský raj a v Chránenej krajinskej oblasti Poľana, len v súlade so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou.

3.8. Viazat' lokalizáciu služieb zabezpečujúcich proces rekreácie a turizmu prednostne do zastavaného územia sídiel s cieľom zamedziť neodôvodnené rozširovanie rekreačných útvarov vo voľnej krajine, pričom využiť aj obnovu a revitalizáciu historických mestských a vidieckych celkov a objektov kultúrnych pamiatok.

3.15. Vytvárať územno-technické podmienky pre realizáciu cykloturistických trás regionálneho, nadregionálneho a celoštátneho významu, pri súčasnom rešpektovaní zákona o ochrane prírody a krajiny.

3.16. Využiť bohatý kultúrno-poznávací potenciál územia na rozvoj poznávacieho a rekreačného turizmu.

3.17. Zabezpečiť podmienky pre vytvorenie komplexného informačného systému regiónu ako neoddeliteľnej súčasti rozvoja cestovného ruchu a informovanosti o atraktivitách Banskobystrického kraja, pri súčasnom rešpektovaní zákona o ochrane prírody a krajiny.

3.18. Podporovať rozvoj všetkých druhov turizmu v súlade s ochranou prírody a krajiny.

4.10. Rešpektovať poľnohospodársku pôdu a lesné pozemky ako limitujúci faktor urbanistického rozvoja územia, osobitne chrániť poľnohospodársku pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia a osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti (produkčné sady a vinice).

4.14. Podporovať ťažbu nerastov len v územiach kde sa pri realizácii ťažby nepredpokladajú jej negatívne dopady na životné prostredie, vznik environmentálnych záťaží, záujmy ochrany prírody a krajiny, terénny reliéf a súčasnú krajinnú štruktúru. Podporovať len takú ťažbu nerastov, ktorá nepoužíva technológiu kyanidového lúhovania.

4.15. Zabezpečiť ochranu všetkých vodných zdrojov v rozsahu ich vymedzených ochranných pásiem na území kraja využívaných na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska kultúrneho dedičstva

5.4.5. podporovať iniciatívu obcí na vytváranie a odborné vedenie evidencie pamätihodností jednotlivých obcí ako významného dokumentu o kultúrnom dedičstve a histórii špecifických regiónov na území Banskobystrického kraja.

5.5. Zabezpečiť osobitnú pozornosť a zvýšenú ochranu evidovaným, známym a predpokladaným archeologickým náleziskám a lokalitám, v súlade s ustanoveniami zákona o ochrane pamiatkového fondu.

5.7. Podporovať ochranu vedeckých a technických hodnôt: banské a hutnícke diela – šachty, štôlne, tajchy, huty, hámre, valkovne a pod., vybrané typické remeselnícke a priemyselné objekty...

...

7.1.12. v súlade s Plánmi manažmentu povodí zabezpečiť ochranu pred povodňami realizáciou preventívnych technických a biotechnických opatrení v povodiach, ktoré spomalia odtok vôd z povodia do vodných tokov, výstavbu retenčných nádrží a poldrov, ochranných hrádzí, protipovodňových línii a zariadení na prečerpávanie vnútorných vôd, úpravu vodných tokov a ich nevyhnutnú opravu a údržbu,

7.1.13. v zmysle platnej legislatívy zabezpečiť stanovenie rozsahu inundačných území tokov a pri ich využívaní rešpektovať ustanovenia platnej legislatívy o ochrane pred povodňami,

...

7.3.2. ekologizovať výrobu a spotrebu tepla a podľa možností využívať miestne zdroje

7.3.5. podporovať rozvoj využívania obnoviteľných zdrojov energie (biomasy, slnečnej, veternej a geotermálnej energie), ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike, s uprednostnením sídiel bez perspektívy zásobovania zemným plynom,

7.3.8. podporovať v oblastiach s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov pre potreby obyvateľov a služieb,

- **Regionálny systém ekologickej stability** okresu Banská Bystrica hodnotí ekologickú stabilitu územia a navrhujú ekostabilizačné prvky a systém hospodárenia na lesnom a poľnohospodárskom pôdnom fonde s cieľom zlepšenia súčasného stavu.

- **Územný plán obce** nie je vypracovaný

ROEP a Pozemkové úpravy Obec má spracovaný dokument ROEP intravilánu a extravilánu, spracovanie prebehlo v rokoch 2012-2013.

Tabuľka č. 42: **Situácia v Programoch hospodárskeho a sociálneho rozvoja**

Obec	Názov PHSR	Spracovateľ	Programovacie obdobie
Horné Pršany	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce	obec	2007-2013

Zdroj: obec 2015

Tabuľka č. 43: **Územné plány obcí a ďalšie rozvojové dokumentácie**

Obec	Názov	Spracovateľ	Schválené
Horné Pršany	-	-	-

Zdroj: obec 2015

Tabuľka č. 44: **Situácia v ďalších rozvojových dokumentáciách**

Obec	Názov a druh dokumentácie	Spracovateľ	Programovacie obdobie alebo rok spracovania
Horné Pršany			

Zdroj: obec 2015

HLAVNÉ SMERY A PODMIENKY ROZVOJA PODĽA ÚZEMNÉHO PLÁNU:

Obec nemá vypracovaný a schválený územný plán.

Majetok obce a investičné aktivity obce v posledných 5 rokoch, plánované investičné aktivity

Tabuľka č. 45 : **Majetok obce**

Obec	Celková nadobúdacia hodnota majetku obce v EUR	Celková posledná účtovná hodnota majetku v EUR k 31.12.2014
Horné Pršany	527 059	216 628

Zdroj: obec 2015

Hodnotenie doterajšieho rozvoja hlavne zo zameraním na integrovaný prístup, vrátane popisu využitia vonkajších zdrojov, napr. EU fondov, štátneho rozpočtu, súkromné zdroje a ďalších nástrojov

Využitie EÚ zdrojov: výborné, priemerné, slabé, žiadne

Využitie štátnych zdrojov: výborné, priemerné, slabé, žiadne

Využitie iných zdrojov: výborné, priemerné, slabé, žiadne

Využitie regionálnych zdrojov (BBSK a pod.): výborné, priemerné, slabé, žiadne

2.13. Realizovaný rozvoj

Realizované investície, projekty, aktivity hlavne zo zameraním na integrovaný prístup (posledných 5 rokov).

Tabuľka č. 46: Realizované projekty v obci za posledných 5 rokov

Projekt:	Komplexná rekonštrukcia Obecného úradu s Kultúrnym domom
Podporil:	Program rozvoja vidieka
Rok:	2010-2011
Rozpočet:	94 572,-
Projekt:	Rekonštrukcia zvonice
Podporil:	VUC BB
Rok:	2010
Rozpočet:	1000,-
Projekt:	Rekonštrukcia zvonice a úprava jej okolia
Podporil:	Program obnovy dediny
Rok:	2013
Rozpočet:	5 271,-
Projekt:	Obnova volejbalového ihriska
Podporil:	VUC BB
Rok:	2014
Rozpočet:	1135,-
Projekt:	Rekonštrukcia volejbalového ihriska
Podporil:	MF SR
Rok:	2014
Rozpočet:	6 600,-

Zdroj: obec 2015

2.14 Finančná analýza

DOMÁCE ZDROJE		
Názov obce	Horné Pršany	
Zdroje	Rok	Štátne zdroje (z Ministerstva financií)
Podielové dane z daní právnických osôb	2012	
	2013	
	2014	
Podielové dane z daní fyzických osôb	2012	51 946
	2013	55 051
	2014	58 088
Cestná daň	2012	--
	2013	--
	2014	--
Dotácia na samosprávne funkcie obcí	2012	2 162
	2013	3 412
	2014	4 562
Iné štátne zdroje (Štátne fondy, Pro Slovakia, POD...)	2012	--
	2013	5000
	2014	--
Štátne zdroje spolu:	2012	54 108
	2013	63 463
	2014	62 650
Zdroje	Rok	
Daň z nehnuteľností fyzických osôb a právnických osôb	2012	6 995
	2013	5 974
	2014	5 795
Miestne poplatky (za smeti, alkohol, psy, verejné priestranstvá, znečistenie prostredia ...)	2012	7 500
	2013	7 435
	2014	7 367
Správne poplatky (vydávanie povolení, rozhodnutí, overovanie...)	2012	2 277
	2013	1 505
	2014	1 842
Zdroje z predaja a prenájmu	2012	3 070
	2013	2 022
	2014	1 164
Zdroje z podnikateľskej činnosti obce (z podnikov zab. obcou)	2012	--
	2013	--
	2014	--
Obecné zdroje spolu:	2012	19 842
	2013	16 936
	2014	16 168
Zdroje	Rok	
Dary a sponzorstvá (Dar z SPP za plynofikáciu)	2012	--
	2013	--
	2014	--
DOMÁCE ZDROJE SPOLU:	2012	
	2013	
	2014	

Zdroj: obec 2015

ZAHRANIČNÉ ZDROJE	
Obec	Horné Pršany
Rok	Tendre a výzvy
2012	0
2013	0
2014	0
Rok	Fondy EÚ
2012	0
2013	0
2014	0
Rok	Bilaterálna spolupráca
2012	0
2013	0
2014	0
Rok	Iné zahraničné zdroje
2012	0
2013	0
2014	0
ZAHRANIČNÉ ZDROJE SPOLU:	
2012	0
2013	0
2014	0
ZDROJE POUŽITÉ NA ROZVOJ / z domácich a zahraničných zdrojov spolu / :	
2012	19 842
2013	16 936
2014	16 168

Zdroj: obec 2015

3. SWOT ANALÝZA

3.1. SWOT – analýza vnútorná (s verejnosťou)

Horné Pršany

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Historický vodovod približne z roku 1937 • Prírodný potenciál – chránené územie (lokalita: Kremenie, archeologická lokalita Hrádok, skala s rúnovým písmom) • Pekné výhľady z obce • Koncová obec • Múdri ľudia • Dobré podmienky pre rozvoj športu • Kroj, koleda • Tradícia Fašiangov, kedysi tu bolo 62 muzikantov / 5 kapiel, tradícia divadla, Turíčný pochod (8. Ročník) • Dobrovoľný hasičský zbor – kedysi • Vynovená zvonica • V minulosti púte na Staré Hory • 2 krčmy • Blízkosť Banskej Bystrice – dobrá poloha • Výrobca hrabľí, ovčiarstvo, výroba črpákov, úspešní včelári – predaj medu • Pamätná tabula – lietadlá • Futbal, turistický oddiel • Veľa darcov krvi na počet obyvateľov • Únia žien, SČK • Vynovený kultúrny dom – svadby, rodinné podujatia, Fašiangy • Separovaný zber • Ovocné stromy – záchrana pôvodných druhov • Obecná knižnica • Dobré značenie turistických trás • Turistický prechod Kremnica, Králiky, Badín, Sielnica, Rakytovce • Čoskoro obnovené osvetlenie obce • Dobrá obecná samospráva • Tradičné jedlá – fučka, mrvenica • A. Sládkovič – spojenie s obcou 	<ul style="list-style-type: none"> • Prázdne domy • Kvality vody • Neudržiavané pozemky • Slabý kultúrny život • Menší záujem ľudí o kultúru než v minulosti • Slabo zásobené potraviny • Frekvencia verejnej dopravy – hlavne cez víkendy • Zlý stav ciest • Čierne skládky • Zanedbané záhrady, lúky • Nízka angažovanosť mladých ľudí • Len 1 autobusová zastávka • Slabý obecný rozhlas • Nevhodne umiestnený stožiar – pri OcÚ • Parkovanie po štátnej komunikácii • Chýba lekár • Neporiadok v obci • Nedisciplinovaní vodiči • Slabý mobilný a internetový signál • Slabý tlak vody na hornom konci • Horší stavebno-technický stav Domu smútku • Zlý stav športovísk a ihrísk • Bývalé kúpalisko – vodná nádrž • Centrum obce – nedoriešené okolie kultúrneho domu • Chýba obecný podnik služieb • Chýbajú aktivisti – líder mladých a dôchodcov • Mladí žijú mestsky – izolujú sa
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj turistiky, športu, podnikania • Cestovný ruch • Nový vodný zdroj, výmena vodovodného potrubia • Odkúpenie starých domov obcou • Turistická rozhľadňa • Organizácia podujatí – obnova kultúrneho života • Zriadenie miestneho múzea • Zmena erbu obce • Vybudovanie šatní pre športovcov • Separácia – bioodpad • Dobudovať informačný systém • Dobudovať verejné priestranstvá • Obnova tradície stolného tenisu • Internetizácia 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedoriešenie odvedenia odpadových vôd • Vysoká zver • Silný vietor <p>Vízia I. Súdržná obec s dobrými medziľudskými vzťahmi Upravená obec Odkanalizovaná a s dobrým zásobovaním vodou S funkčnými verejnými priestranstvami</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Riešenie odvedenia odpadových splaškových vôd • Využitie plochy bývalej požiarnej nádrže • Investície do ľudí 	<p>Vízia II.</p> <p>Aby Pršany boli s lepšími medziľudskými vzťahmi</p> <p>Aby sa občania zúčastňovali na veciach verejných, budovali komunitu, krajšia obec s lepšími podmienkami pre deti, kultúru a šport, čistejšia a zelenšia obec</p> <p>„Kvalitné bývanie v krásnej obci s tolerantnými a chápacími ľuďmi“</p>
---	---

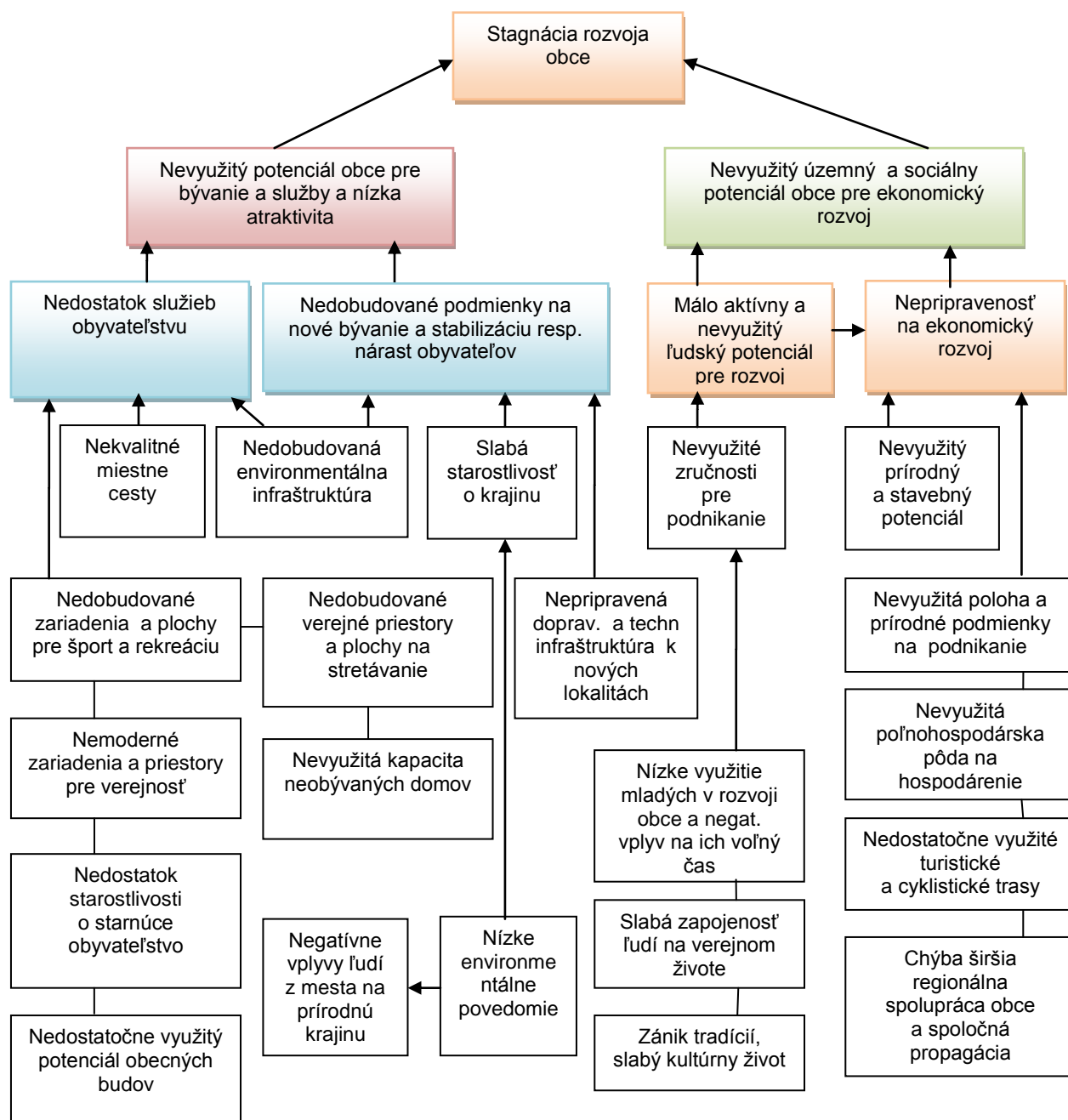
3.2. SWOT ANALÝZA vonkajšia (AUDIT zdrojov)

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> Hodnotné územie s vysokou biodiverzitou Zásoby miestnych prírodných zdrojov Dobrý súčasný stav a odpadové hospodárstvo Významné lokality z hľadiska ochrany prírody a územného systému ekologickej stability Relikty historických krajinných štruktúr atraktívna krajina s vyhlídkami na krajinu mesta Banská Bystrica a okolia (Veľká Fatra, Starohorské vrchy, Nízke Tatry, Poľana...) Teplá až mierne teplá klíma kotlinovej časti územia Vysoká biodiverzita krajiny (prechod od poľnohospodárskej cez podhorskú až po horskú krajinu) Rozmanitosť krajiny podmienená veľkým výškovým prevýšením geologickými a geomorfologickými pomermi Hojný výskyt lesných plodov Les – prirodzená vysoká ochrana liečivých vodných zdrojov, pitnej vody a proti eróznym javom Atraktívne prostredie a polohová predispozícia Výhodná geografická poloha medzi významnými centrami Banskobystrického kraja – Banskou Bystricou a Zvolenom a blízkosť kúpeľného miesta Sliač a Kováčová Atraktívne prírodné prostredie v obci a okolí (Kremnické vrchy, pp Kremenia, NPR Badínsky prales, Badínsky vodopád) Veľmi dobrá dopravná dostupnosť (priame napojenie na mesto a dopravu smer BB-ZV) Vysoká zásobovanosť obyvateľov obce vodou z verejného vodovodu Dostatok vody vo verejnom vodovode aj pre rozvoj Dobrá kvalita pitnej vody Absencia veľkých priemyselných prevádzok Dostupná poloha k BB – ZV Blízko mesta BB (kultúra, pracovné príležitosti, šport, história, zdravotníctvo, školstvo, atrakcie...) Záujem o bývanie v obci Krásne prírodné prostredie Ložiská nerastných surovín-dolomit Banícka tradícia spojená s mestom-uhliarstvo Podmienky pre turistiku a cykloturistiku Existencia, klubov, spolku a združení v obciach Zachované remeslá Existencia ubytovacieho zariadenia Organizovanie spoločenských podujatí Zachované remeslá 	<ul style="list-style-type: none"> Nedobudovaná environmentálna infraštruktúra, chýba kanalizácia a ČOV Nevyhovujúci stav miestnych komunikácií Nevyužívané objekty Chýbajú cyklistické chodníky, cyklotrasy Chýbajú plochy a zariadenia pre trávenie voľného času Nedostatok pracovných príležitostí V koncovej obci slabšia dostupnosť verejnou dopravou Hluk z leteckej dopravy Nezabezpečená ochrana územia pred povodňami Technické objekty znehodnocujúce krajinný obraz (najmä areály kameňolomov, stožiarové trafostanice a hlavne vzdušné vedenia VN a NN) Znečistenie povrchových tokov Nelegálne skládky odpadu Nedostatočná podpora koncepčného environmentálneho vzdelávania občanov Blízkosť dvoch znečistených oblastí (Zvolen a Banská Bystrica) Nízka diverzita chovaných hospodárskych zvierat Neobhospodarované plochy územia, prevažne lúk so sukcesným zárastom Neexistuje komplexný produkt cestovného ruchu Chýba informačný systém v celom mikroregióne, informačné tabule, smerové šípky s názvami ulíc a významných budov Chýba propagácia navonok Chýba označenie mikroregionálnych cykloturistických trás a turistických chodníkov Nedostatočné využitie ubytovacích kapacít (len cca 30 % v priemere za rok) Chýbajú doplnkové služby pre návštevníkov – požičovne športových potrieb, bicyklov, predaj suvenírov, rýchle občerstvenie Obyvateľstvo nevyužíva možnosti poskytovať ubytovanie v súkromí Nedostatočná ochrana a nevhodná prestavba objektov pôvodnej ľudovej architektúry Niektoré pôvodné typické domy sú neodborne, neesteticky rekonštruované Chátranie a nevhodná údržba objektov ľudovej architektúry a pôvodných stavieb (väčšinou z dôvodu nejasných vlastníckych vzťahov a nedostatku finančných prostriedkov) Slabý až nulový záujem o oživenie a udržiavanie ľudových zvykov, tradícií a remesiel Nedostatočný záujem občanov o veci verejné a nízka zapojenosť do rozhodovacieho procesu
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> Podporenie bytovej výstavby Nový územný plán a štúdie riešenia verejných priestorov 	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatok finančných zdrojov na rozvoj obce Nízka informovanosť a zaangažovanosť občanov Nízka zaangažovanosť verejnosti na rozvoji obce

<ul style="list-style-type: none"> • Skvalitnenie a dobudovanie dopravnej infraštruktúry v prepojení s ostatnými obcami mikroregiónu • Dobudovanie a obnova infraštruktúry • Dobudovanie a rekonštrukcia miestnych komunikácií • Vybudovanie chodníkov • Riešenie čistenia splaškových vôd komplexne • Využitie alternatívnych zdrojov vykurovania • Skrášlenie a obnova verejných priestorov s možnosťou využitia tradičných materiálov, princípov, postupov a prvkov. • Využitie prírodných zdrojov • Využitie nevyužitých objektov • Dobudovanie športovísk a ihrísk • Dobudovanie bežeckých trás a cyklotrás • Podpora spolok, remesiel a tradícií • Vybudovanie informačného systému • Dobudovanie služieb a sociálnej infraštruktúry • Podporovanie ľudových remesiel, zvykov a tradícií • Obnova starých i nových objektov vo väzbe na tradičnú zástavbu • Stanovenie prísnejších a jasnejších regulatív na výstavbu a prestavbu (schváleným ÚPN, tam kde to ešte nie je stanovené) • Využitie všetkých možností ochrany hodnotných objektov • Aktivizovanie mladých ľudí • Vznik fariem s vyššou diverzitou živočíšnej výroby • Prechodná zóna medzi lesnými komplexmi a súčasným intenzívne využívanými poľnohospodárskymi plochami je potenciálnou zónou pre extenzívne lúčno-pasienkárске využitie kombinované s agroturistikou • Vytvorenie komplexného informačného systému mikroregiónu • Vytvorenie komplexného produktu cestovného ruchu pre rôzne cieľové skupiny • Vybudovanie mikroregionálneho cykloturistického a turistického okruhu s napojením na ostatné mikroregióny • Propagovať prírodné a kultúrne zaujímavosti napr. náučnými chodníkmi (výhľadové miesta, geologický vývoj a stavba, ťažba surovín v minulosti apod.) • Vybudovanie turistickej ubytovne a vyhliadkovej veže v lokalite Kopanice • Skvalitnenie propagácie • Poskytovanie ubytovania v súkromí, čím sa zlepší aj ekonomická situácia obyvateľstva • Využitie záujmu ľudí predovšetkým z mesta o trávenie voľného času a dovoleníek vo vidieckom prostredí • Využitie remesiel a organizovaných podujatí pre rozvoj a tvorbu produktu cestovného ruchu • Organizácia spoločných mikroregionálnych kultúrno-spoločenských a športových akcií 	<ul style="list-style-type: none"> • a nezáujem občanov • Slabé dopravné spojenie • Vzťah občanov k životnému prostrediu (znečisťovanie okolia, tokov odpadu) • Vandalizmus • Prenos imisií z Banskej Bystrice • Nenávratný zánik prírodných hodnôt územia neuváženým rozvojom niektorých aktivít • Nedostatočná spolupráca obce pri tvorbe komplexného produktu cestovného ruchu napr. geoturizmus • Zhoršujúca sa sociálna situácia obyvateľstva a tým menej finančných prostriedkov na dovolenku a voľný čas • Nedostatočná podpora aktívneho cestovného ruchu zo strany štátu • Úbytok vysoko kvalifikovanej pracovnej sily z regiónu • Nedostatočný záujem investorov
--	---

4. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

5. HODNOTENIE

5.1. Hlavné smery rozvoja obce (v širších súvislostiach)

POTENCIÁL OBCE PRE TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ OBCE

VÝHODY A NEVÝHODY OBCE Z HĽADISKA POLOHY V ŠIRŠOM REGIÓNE

1. VÝHODY Z HĽADISKA POLOHY:

Obec Horné Pršany je koncová obec v rámci mikroregiónu, Uvedená poloha obce jej dáva predpoklady pre menšie narušenie pokoja a života v obci. Obec sa nachádza v území s bohatými prírodnými hodnotami s predpokladmi rozvoja.

- Poloha v spádovom území krajského mesta Banskej Bystrice s dostupnosťou nadštandardnej dopravnej infraštruktúry. Mestá Banská Bystrica a Zvolen plnia pre záujmové územie funkciu sídiel s vyššou občianskou vybavenosťou a aj funkciu centier zamestnanosti.
- Zvolenská kotlina je ťažiskovým dopravným priestorom Slovenska, v ktorom sa križujú medzinárodné / celoštátne významné diaľkové ťahy v smere: západ - východ a sever - juh
- V priestore Banská Bystrica – Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač).
- Územím prechádza železničná trať Banská Bystrica – Červená Skala – Margecany, prepájajúca ŽSR s európskou železničnou sieťou.
- Atraktívna krajina, vyvážená krajinná štruktúra, dramatický a zaujímavý reliéf, skvelé výhľady na celý región
- V území sa nachádzajú strediská cestovného ruchu nadregionálneho, celoštátneho až medzinárodného významu s perspektívami ďalšieho rozvoja.
- Významné kúpeľníctvo a zázemie zdravotnej a kúpeľnej turistiky v neďalekom okolí mikroregiónu.

Miestni obyvatelia vidia z hľadiska polohy a lokality obce:

VÝHODY:

- Poloha obce v blízkosti mesta Banská Bystrica
- Dostupnosť za prácou do miest Banská Bystrica a Zvolen je priaznivá
- Obec je členom mikroregiónu Pozdola Bystrice
- Územie obce je zahrnuté v rámci záujmového územia Banskobystrického geoparku (uznesenie vlády SR č. 15 zo 7.1.2015)

Významnou komparatívnou výhodou je samotné budovanie Banskobystrického geoparku. Územie disponuje takým potenciálom, ktorý ho zvýhodňuje oproti ostatným územiám práve v existujúcej primárnej ponuke, ktorú územie partnerstva poskytuje.

2. NEVÝHODY Z HĽADISKA POLOHY:

- Obec s prioritne obytnou funkciou s územnými obmedzeniami bez výraznejších ekonomických a sociálnych podmienok.
- Obec nevyužíva dostatočne polohový potenciál v rámci mikroregiónu pre rozvoj.

Miestni obyvatelia vidia z hľadiska polohy a lokality obce

NEVÝHODY:

- Koncová obec- dopravné spojenie s mestom
- Absencia služieb, ktoré sú len v meste s ťažšou dostupnosťou
- Ťažšie umiestniteľné ponikateľské investície z hľadiska polohy
- Vplyv mestského spôsobu života pre blízkosť mesta

POTENCIÁL PRE TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ ŠIRŠIEHO ÚZEMIA

/MIKROREGIÓON POZDOLA BYSTRICE /

Prírodné zdroje

- Atraktívne prírodné prostredie, s prírodou nepoznačenou priemyselnou výrobou dáva predpoklady na rozvoj všetkých foriem cestovného ruchu a turistiky. Banskú minulosť územia je možné využiť v rámci cestovného ruchu ako súčasť Banskobystrického geoparku.

- Menej vhodné podmienky pre intenzívnu poľnohospodársku výrobu dávajú predpoklady pre rozširovanie tradičného horského poľnohospodárstva (salašníctvo, chov koní, včelárstvo, ovocinárstvo, pestovanie liečivých rastlín ...), s čím súvisia možnosti využitia pre agroturistiku.
- Lesný pôdny fond poskytujúci drevnú surovinu na výrobky z dreva, stavebný materiál a pre energetické využitie. Lesy s bohatým zastúpením lesnej zveri podmieňujú rozvoj poľovníctva.

Ľudský potenciál

- Aktivizácia obyvateľov a zvýšenie ich záujmu o veci verejné.
- Využitie zručností ľudí vo všetkých oblastiach poľnohospodárstva, v lesnom hospodárstve, v spracovaní drevnej suroviny a v remeselnej výrobe.
- Zaškolenie najmä mladých ľudí v poskytovaní služieb v cestovnom ruchu. Kvalitné a profesionálne služby sú základom úspechu v rozvoji všetkých druhov turizmu a rekreácie.
- Oživenie ľudových tradícií a zvyklostí, ktoré v uplynulých 50-tich rokoch takmer úplne zanikli, v objektoch ľudovej architektúry zriadenie expozícií ľudových tradícií, bývania a histórie jednotlivých obcí ale i mikroregiónu.
- Rozšírenie podnikateľských aktivít – v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, drevospracujúcich a potravinárskych remeslách, v tradičných ľudových remeslách, v službách pre rekreáciu a turizmus, v poľovníctve a doprave.
- Založenie, resp. obnovenie tradície trhov, jarmokov, kultúrnych festivalov a športových súťaží spoločne s obcami iných mikroregiónov, resp. udržanie a rozširovanie už existujúcich kultúrnych podujatí a aktivít.
- Vybudovanie cyklotrasy vedúcej všetkými atraktívnymi miestami mikroregiónu a spájajúcej všetky obce mikroregiónu.

Odstránenie nedostatkov, ktoré brzdia rozvoj mikroregiónu

- Vybudovanie chýbajúcej technickej infraštruktúry v čo najkratšom čase. Využiť k tomu všetky dostupné možnosti získavania finančných prostriedkov z podporných zdrojov EÚ, prípadne zo štátnych fondov.
- Zabezpečenie protipovodňovej ochrany územia.
- Rozšírenie siete zariadení sociálnej infraštruktúry o zložky, ktoré obohatia ponuku pre obyvateľov i návštevníkov.
- Vytvorenie nových pracovných príležitostí, ktoré pozdvihnú ekonomickú silu mikroregiónu, čo sa následne prejaví v priaznivejšom demografickom vývoji obcí, rozvoji sociálnej infraštruktúry obcí, v lepšej údržbe domového fondu i verejných priestranstiev.
- Vybudovanie ubytovacích a stravovacích kapacít, predovšetkým s využitím existujúcich objektov po ich rekonštrukcii. Systém založiť na malokapacitnom rodinnom a penziónovom spôsobe ubytovania a stravovania.
- Vybudovanie nových turistických a cykloturistických trás, odpočinkových, vyhliadkových a orientačných miest pre turistov.
- Vybudovanie informačného centra mikroregiónu s poskytovaním komplexných služieb, s prípadným spojením s cestovnou kanceláriou a s prepojením na celoštátny a medzinárodný informačný systém cestovného ruchu. Zlepšenie propagácie jednotlivých obcí a celého mikroregiónu.
- Zvýšenie osvetu obyvateľstva prostredníctvom miestnych novín a informačných tabúl.

Identifikované problémy z hľadiska širších vzťahov:

- nekoordinovaný rozvoj obce s mikroregiónom
- nedostatočná ekonomická stabilita
- nízka aktivita verejnosti na prospechu a rozvoji obce
- slabá podpora verejnoprospešných a ekonomických aktivít
- izolovaný rozvoj podnikania, nezáujem o spoluprácu s obcou a nezainteresovanosť na jej prospechu
- nedostatočné profesionálne zázemie pre zabezpečovanie rozvoja (životné prostredie, miestny rozvoj a iné)- obmedzený výkon samosprávy
- znehodnocované krajinné prostredie turizmom z mesta
- nedostatočná návštevnosť a obsadenosť lôžok –chýba ponuka
- nedostatočné príjmy do obecného rozpočtu

Príčiny:

vnútorné

- nedostatok spolupráce medzi obcami, absentujú spoločné investície obcí, regulovaný cestovný ruch, účinná ochrana ŽP, spoločná sociálna politika, spoločný manažment a vyhľadávanie podporných zdrojov

- slabá spolupráca s podnikateľskou a občianskou verejnosťou
- nedôvera a nezáujem občanov, nízka angažovanosť občanov na veciach verejných a rozvoji obce
- nedostatočné malé a stredné podnikanie a malá ponuka služieb
- nedôvera v podnikanie nielen pre hlavný príjem ale aj ako doplnkový príjem
- nedostatočné využitie existujúcich zdrojov, prírodných, ľudských
- neukončená technická vybavenosť
- nízka informovanosť verejnosti
- chýbajúci imidž a marketing územia

vonkajšie

- nedostatok finančných prostriedkov a existenčné problémy, dopady hospodárskej (finančnej) krízy
- podnikatelia sú ekonomicky nezávislí na rozhodnutiach obce a jej profitu (daňová politika)
- nízka podpora zo strany štátu, nedostatok podporných programov pre rozvoj a ťažký prístup k podpore
- tlak investícií zvonku na úkor domáceho prostredia (kto má peniaze ovplyvňuje rozhodovanie)
- nepriaznivé podnikateľské prostredie malému a strednému podnikaniu
- rozhodovanie z centrálnej úrovne bez účasti obcí (štátna správa, štátne cesty a i.)

STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ

Strategická a Programová časť obsahuje :

1. zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce
2. inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
3. finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
4. systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov,
5. časový harmonogram realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Schválenie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2 zák. č. 539/2008 Z.z. a 309/2014 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja.

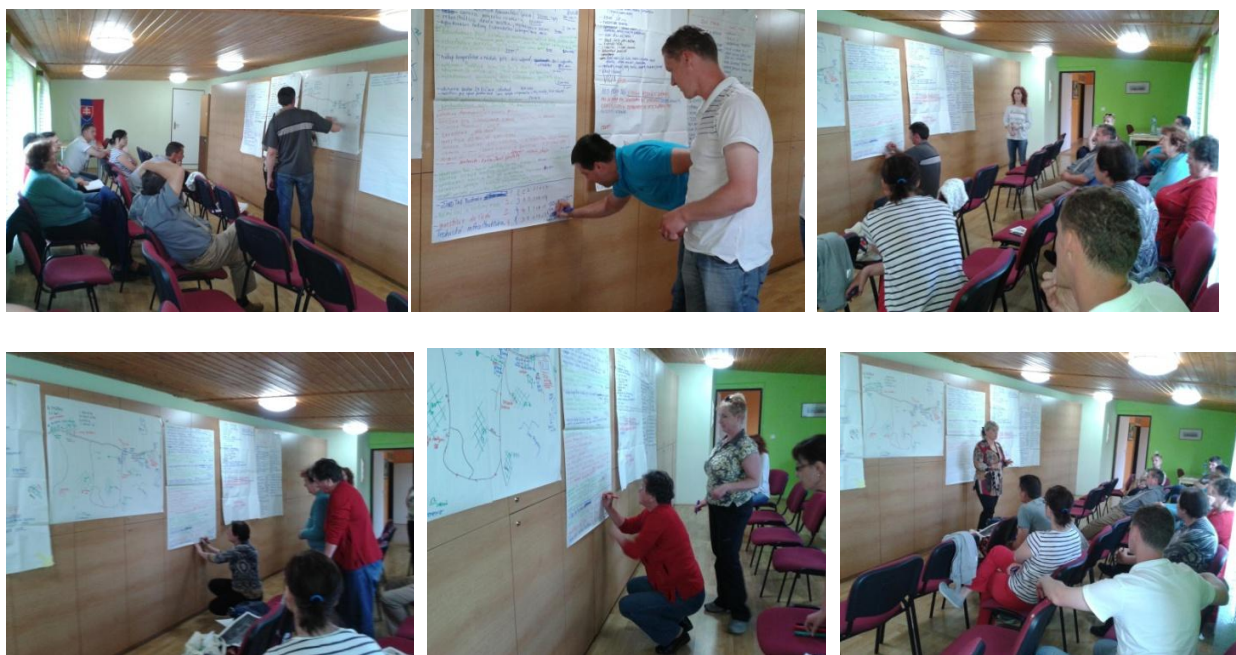
Vízia (dlhodobá):

Krajšia, čistejšia, zelenšia a súdržnejšia obec s dobrými medziľudskými vzťahmi, odkanalizovaná a s dobrým zásobovaním pitnou vodou a s funkčnými verejnými priestranstvami.
Aby sa občania obce zúčastňovali na veciach verejných, budovali komunitu a aby obec mala lepšie podmienky pre deti, kultúru a šport. Kvalitné bývanie v krásnej obci s tolerantnými a chápacími ľuďmi.

Citácia z verejného stretnutia dňa 1.6.2015

Vízia s dlhodobým časovým horizontom má charakter želania obyvateľov a aktérov obce. Počas uplynulého obdobia v rozvoji obce nedošlo k takým celospoločenským zmenám a lokálnym zmenám, že by to vyvolalo zvlášť závažný obrát v smerovaní rozvoja oproti rokom 2007-2013. Počas obdobia realizácie programu rozvoja do roku 2015 neprešla obec takou výraznou zmenou, ktorá by ovplyvnila základné smerovanie rozvoja obce aj v budúcom období do roku 2021.

Programovanie a tvorba strategických cieľov.

1. STRATEGICKÝ CIEĽ A OPATRENIA (plánovacie obdobie 2015 – 2021)

VÍZIA (dlhodobý výhľad)

Krajšia obec Horné Pršany s aktívnejším a súdržnejším obyvateľstvom s funkčnou environmentálnou infraštruktúrou a lepšími podmienkami pre deti a voľný čas.

Strategický cieľ 2015 – 2021

Dobudovať v obci Horné Pršany občiansku komunitu a kvalitnejšie životné prostredie s cieľom vytvoriť lepšie podmienky pre rozvoj bývania, voľný čas a podnikanie.

Špecifické ciele a opatrenia

číslo	Špecifický cieľ	
	č.	Opatrenie
1	Zlepšenie základných služieb, obnova dediny a dobudovanie technickej a environmentálnej vybavenosti	
	1	Zlepšiť a rozširovať miestne základné služby a technické podmienky pre bývanie a voľný čas
	2	Zlepšiť vzhľad obce, kvalitu krajiny a stav životného prostredia
2	Zvýšenie kvality ľudí, budovanie partnerstiev a miestneho komunitného života	
	1	Aktivizovať obyvateľov pre budovanie miestnej komunity a zvýšiť záujem o veci verejné
3	Lepšie využitie miestnych zdrojov a polohy obce pre rozvoj ekonomických aktivít	
	1	Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikania v obci, budovať rekreačnú infraštruktúru a modernizovať podnikateľské prostredie

STRATEGICKÝ CIEĽ	Dobudovať v obci Horné Pršany občiansku komunitu a kvalitnejšie životné prostredie s cieľom vytvoriť lepšie podmienky pre rozvoj bývania, voľný čas a podnikanie.
PRIORITA	BÝVANIE A SLUŽBY OBYVATEĽSTVU
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	1. Zlepšenie základných služieb, obnova dediny a dobudovanie technickej a environmentálnej vybavenosti
OPATRENIE	1.1. Zlepšiť a rozširovať miestne základné služby a technické podmienky pre bývanie a voľný čas
AKTIVITY	<ol style="list-style-type: none"> 1. územná príprava rozvojových lokalít pre bývanie a vybavenosť, príprava stavebných pozemkov pre bývanie a územnoplánovacia príprava (majetko-právne vysporiadanie, územnotechnické a územnoplánovacie podklady, územný plán, technická a dopravná infraštruktúra, a i.) 2. vybudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry nových lokalít na bývanie (IBV „Nová ulica“) 3. podpora zvyšovania štandardu bývania v porovnaní z EÚ štandardami 4. zlepšenie základných služieb a malej infraštruktúry a prístupu k miestnym službám 5. modernizácia infraštruktúry efektívnej verejnej správy a dovybavenie infraštruktúry pre poskytovanie služieb obyvateľstvu 6. zavádzanie elektronizácie do verejného života obce (samospráva, knižnica, archív atd.) 7. budovanie efektívnej verejnej správy optimalizáciou procesov a organizácie, bojom proti korupcii a efektívnou správou daní 8. rozšírenie prístupnosti, využívania a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT) - aktivity na zlepšenie signálu mobilných operátorov a prístupu k internetu 9. aktualizácia a modernizácia web stránky obce smerom k občanom 10. zavádzanie inovatívneho prístupu rozvoja vidieckej obce s využitím miestneho potenciálu územia a endogénnych zdrojov „zdola nahor“ 11. budovanie služieb verejnej správy (objekt techn. zabezpečenia, vybavenie a zriadenie spoločného technického parku pre techniku na zimnú údržbu ciest, úprava povrchov ciest, remeselné služby, traktor, drvič odpadu, ratrak, mikrobús a pod.) 12. dobudovanie verejných priestorov obce ako miesta pre umiestnenie malých služieb (tržnica, letné terasy, služby malých remesiel, a pod.) 13. budovanie prístupovej a rekonštrukcie miestnej dopravnej infraštruktúry – miestne komunikácie, chodníky pre peších, eliminácie zosuvov pôdy a premostenia, oporné múry, rigoly, odvodnenie, spevnenie a pod 14. vybudovanie nových parkovacích miest a dobudovanie odstavňových plôch a zariadení pre vozidlá 15. riešenie hromadnej dopravy počas zvýšenej návštevnosti vybudovaním spevnených a prírodných parkovísk 16. budovanie a rekonštrukcia rozvodov elektrického vedenia, miestneho rozhlasu, verejného osvetlenia a

	<p>technických zariadení (rozšírenie a modernizácia verej.osvetlenia, rekonštrukcia verej. rozhlasu, zvýšenie kapacity, káblovanie do zeme, rekonštrukcie zdrojov dopravné značenie atď.)</p> <p>17.budovanie zariadení pre sociálne slabších spoluobčanov s bezbariérovými vstupmi (kluby pre dôchodcov, opatrovateľská služba, denný stacionár, a iné)</p> <p>18.zriaďovanie podmienok pre zdravotnú starostlivosť a predaj liekov</p> <p>19.zavádzanie alternatívnych foriem adaptability a starostlivosti o starších, sociálne slabších a neprispôsobivých obyvateľov</p> <p>20.aktivity na zlepšenie sociálnej a zdravotnej starostlivosti s prioritným využitím existujúcich objektov (dobrovoľná sociálna a zdravotnícka pomoc, pomoc starším a imobilným obyvateľom, aktivity pre mobilnú pomoc lekára, poradenstvo a iné)</p> <p>21.budovanie zariadení základnej vybavenosti pre obyvateľov</p> <p>22.zavádzanie bezbariérových prístupov do verejných objektov a objektov verejných služieb</p> <p>23.budovanie a rekonštrukcie zariadení pre verejnosť na podporu zachovania kvality verejného života (obecný úrad, kultúrne stánky, knižnice, cintorín, kolumbárium, dom smútku a pod s bezbariérovým prístupom)</p> <p>24.budovanie a rekonštrukcie objektov pre združovanie záujmových skupín, klubovne, herne a pod.(spolkový dom,)</p> <p>25.budovanie a rekonštrukcie zariadení pre šport a oddych (areál futbalového ihriska, šatne pri futbal. ihrisku, sociálne zariadenia, telocvične, fitnescentrum, ihriská, tribúna, šatne, lavičky, detské ihriská, multifunkčné ihriská, oddychové zóny a i)</p> <p>26.modernizácia vybavenia kultúrnych zariadení (kultúrny dom, knižnica, klubové miestnosti, kultúrne centrum a pod.)</p> <p>27.podpora uplatňovania oživenia miestnej kultúry zriadením špecifických služieb (tradičná kuchyňa, zariadenie tvorivých dielní apod.)</p> <p>28.zlepšenie podmienok pre požiaru bezpečnosť, (rekonštrukcia a modernizácia požiarnej zbrojnice a nádrže a vybavenie a pod.)</p> <p>29.zvyšovanie bezpečnosti a ochrana majetku obyvateľov a znižovanie kriminality (kamerový systém, a iné)</p>
OPRÁVNENOSŤ	<p>obec, subjekty podnikajúce v službách verejnosti, , charite, kultúre, vzdelávaní, športe a sociálnych službách, vlastníci pozemkov a objektov, regionálna správa ciest,</p>
	<p>Obec Horné Pršany sa nachádza v tesnej blízkosti mesta Banská Bystrica (cca 6 km). Prípojná cesta III. triedy nadväzuje priamo na cestnú sieť mesta BB v priestore mestskej časti Radvaň. Obec má výnimočnú polohu nad mestom na východných svahoch Kremnických vrchov. Obec H. Pršany je koncová obec dostupná autobusovou dopravou z miestnej časti mesta Radvaň - Kráľová cez novobudovanú lokalitu bytovej výstavby a rodinných domov Pršianska terasa po komunikácii III. Triedy. Jej súčasný stav je nevyhovujúci. Pôvodne zabezpečovala dopravné spojenie len s obcou H. Pršany pre cca 400 obyvateľov. V lokalite Pršianska Terasa pribudlo vyše 300 nových bytov</p>

<p>ODÔVODNENIE</p>	<p>a desiatky rodinných domov. Cesta nebola nikdy dimenzovaná na aktuálne dopravné zaťaženie. Je nevyhnutné, aby v danej lokalite bola realizovaná výstavba primeranej potrebnej infraštruktúry. Mesto BB plní pre obec funkciu sídla s vyššou občianskou vybavenosťou a funkciu dopravy a zamestnanosti. Počet obyvateľov v obci oproti nedávnej minulosti mierne klesal, avšak v súčasnosti je vývoj počtu obyvateľov stacionárny až mierne stúpajúci. V posledných rokoch zaznamenávajú obce v blízkosti B. Bystrice zvýšený záujem o bývanie na vidieku. Do popredia sa dostáva zdravší a hlavne pokojnejší a bezpečnejší život na dedine. Stúpa záujem o IBV, resp. kúpa a rekonštrukcia existujúcich objektov. Vzhľadom na zvyšujúce sa požiadavky občanov na výstavbu rodinných domov je potrebné získať 30 bytov/RD. Z toho 10 bytov bude získaných rekonštrukciou neobývaných bytov a 20 bytov bude získaných novou výstavbou rodinných domov, v parcelných prielukách a na nových plochách IBV. Obec nemá územný plán, ktorý by riešil otvorenie nových obytných lokalít. K bývaniu je nevyhnutné dobudovanie základnej infraštruktúry, príprava pozemkov a vysporiadanie majetko-právnych vzťahov. Vidiecke prírodné prostredie obce predstavuje vhodný rozvojový potenciál s možnosťou využitia prírodných zdrojov nielen v bývaní ale aj v oddychových a relaxačných aktivitách ako napr. šport, turistika, a iné. V obci sú rezervy v disponibilite nevyužívaných, alebo čiastočne využívaných budov občianskej vybavenosti. Rozšírenie plôch občianskej vybavenosti predpokladáme v časti obce pri športovom areáli a v časti Pred Závozom. V dôsledku toho, že mladí ľudia za vzdelaním odchádzajú na stredné a vysoké školy trávia svoj voľný čas mimo obec. V obci chýbajú ďalšie zariadenia pre trávenie voľného času mládeže preto, aby sa viac zapájali do života obce. Možno konštatovať, že obecné budovy a objekty je potrebné rekonštruovať a u niektorých navrhnuť zmenu využitia pre potreby obyvateľov obce. Stavebnotechnický stav je čiastočne vyhovujúci avšak chýba riešenie zníženia energetickej náročnosti budov zateplením, výmenou okien. Nedobudované sú aj vnútorné priestory a chýba dostatočné vybavenie niektorých budov. Okrem rekonštrukcie a obnovy budov si investície vyžadujú aj verejné priestranstvá pri budovách aj mimo nich. Sociálna starostlivosť o obyvateľov je zabezpečovaná opatrovateľskými službami v meste B. Bystrica podľa potreby a požiadaviek. Školské zariadenia sa v obci nenachádzajú. Pre ďalší rozvoj obce je nevyhnutné dobudovať a rekonštruovať technickú infraštruktúru a riešiť stav dopravnej infraštruktúry (miestne komunikácie). Dopravná dostupnosť obce k mestu je uspokojivá. Z demografického vývoja (z prirodzeného prírastku aj migračného tlaku) vyplýva úloha vyriešiť v návrhovom období plochy pre bývanie.</p>
<p>MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA</p>	
<p>UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR</p>	<ul style="list-style-type: none"> - počet pripravených lokalít pre rozvoj obce - počet nových bytových jednotiek pre mladé rodiny - počet pripravených stavebných pozemkov pre bývanie - počet nových bytových domov - počet nových bytových jednotiek - počet vybudovaných zariadení základnej vybavenosti - počet prisťahovaných mladých rodín - počet verejne dostupných internetových bodov v obci

	<ul style="list-style-type: none"> - počet elektronických programov v obci - počet nových plôch a vybudovaných zariadení športu a rekreácie - počet vybudovaných sociálnych a kultúrnych zariadení - počet zariadení sociálnej starostlivosti (stravovanie, ubytovanie, charita,) - počet modernizovaných obecných budov a objektov - počet vybudovaných zariadení vybavenosti pre obyvateľov - počet dobrovoľníkov v dobrovoľnej sociálnej a zdravotníckej pomoci, - počet modernizovaných zariadení občianskej vybavenosti - počet nových verejných služieb obyvateľstvu (vrátane zdravotníckej pomoci a pomoci sociálne slabším) - počet nových verejných bezbariérových vstupov - počet km nových alt. obnovených prístupových komunikácií - počet km vybudovaných, obnovených chodníkov pre peších - počet m² vybudovaných odstavných plôch - počet rekonštruovaných premostení - počet m rekonštruovaných miestnych komunikácií - počet m podzemného elektrického vedenia - počet domácností pripojených na internet - počet bodov prístupných k verejnemu internetu - dĺžka obnovených, rekonštruovaných sietí technickej infraštruktúry - počet km rekonštruovaného rozhlasového vedenia - počet rekonštruovaného verejného osvetlenia - počet web stránok zameraných na informovanie obyvateľstva
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Lepšie územné a technické podmienky pre bývanie s dostatočnými službami obyvateľstvu .
ODHADOVANÉ DOPADY	Atraktívne bývanie, nárast obyvateľstva
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2018 V EURO	1 122 000

STRATEGICKÝ CIEĽ	Dobudovať v obci Horné Pršany občiansku komunitu a kvalitnejšie životné prostredie s cieľom vytvoriť lepšie podmienky pre rozvoj bývania, voľný čas a podnikanie.
PRIORITA	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	1. Zlepšenie základných služieb, obnova dediny a dobudovanie technickej a environmentálnej vybavenosti
OPATRENIE	1.2. Zlepšiť vzhľad obce, kvalitu krajiny a stav životného prostredia
AKTIVITY	<ol style="list-style-type: none"> 1. obnova stavebného potenciálu obce a podpora multifunkčného využitia obecného nehnuteľného majetku (obecný úrad, dom smútku, kultúrny dom, zvonica a požiarna zbrojnica, a iné objekty verejného života) 2. obnova kultúrnych a prírodných pamiatok, obnova architektonických, technických pamiatok, pamätihodností obce a iných objektov s miestnou kultúrnou hodnotou (historické budovy, pamätníky, pomníky, atď.) 3. príprava architektonických riešení verejných priestranstiev, drobná architektúra oddychových zón 4. obnova, rekonštrukcia, úprava, údržba a budovanie verejných priestranstiev (oporný múr, terénne úpravy, detské ihriská, oddychové zóny pri KD a pred Závozom pod Kopanicami, zeleň v obci, cintoríny, oplotenia, spoločenské a kultúrne priestory, pietne miesta a pod.) 5. aktivity na odstránenie objektov znehodnocujúcich prostredie 6. aktivity na záchranu architektonických hodnôt a obnovu ulice a verejných priestorov (projekt obnovy dediny, architektonické a urbanistické štúdie, design verejného priestoru apod.) 7. realizácia obnovy obce v duchu Programu obnovy dediny 8. budovanie tradičného obrazu dediny (význam prímestského satelitu, humanizácia výrazu bytoviek s tradičným obrazom typickej zástavby, pôvodná architektúra, krajina, pôvodná zeleň apod.) 9. obnova zelene a budovanie parkov, obnova a rekonštrukcia zelených plôch a objektov rekreácie (verejná zeleň, ľudová architektúra, a iné.) 10. ochrana prírodných zdrojov a hodnôt a budovanie ekologickej stability vrátane spodných vôd a prameňov 11. obnova a údržba krajiny a ekologickej stability, (eliminácie erózie a zosuvy pôdy, úpravy a regulácie v krajine, vodné toky, rekultivácie, odstraňovanie neregistrovaných skládok TKO, ozdravenie sídelnej a krajinnej zelene, pozemkové úpravy, revitalizácie krajiny, obnova lúčnych, obnova a údržba lesných komunikácií, obnova lesa prirodzeným omladením lesných plôch a pod.) 12. obnova lesných ciest a porastov 13. obnova a následná starostlivosť o prírodné lokality, (ekosystémy, biotopy, korytá potokov, prameňov a minerálnych prameňov, jarky, odpočívadlá, chodníky, apod.) 14. budovanie a zavádzanie technológií vykurovania a výroby elektrickej energie šetriacich životné prostredie (solárna energia, spaľovne drevných štiepkov, veterné

	<p>elektrárne, stimuly, informácie, osвета a pod.)</p> <p>15.aktivity na podporu zavádzania „čistej“ a neškodnej (na životné prostredie) výroby (programy podpory a stimulácie, apod.)</p> <p>16.výstavba, rekonštrukcia a modernizácia existujúcej environmentálnej infraštruktúry (vodovod, nový vodojem, zdroj pitnej vody, septiky a žumpy, ai.)</p> <p>17.výstavba verejnej splaškovej kanalizácie a čističky odpadových vôd</p> <p>18.eliminácia dopadov na životné prostredie v dôsledku znečisťovania ovzdušia vykurovaním a spaľovaním odpadu lokálnymi zdrojmi</p> <p>19.aktivity zamerané na udržania vody v mieste riešenie odvodnenia z miestnych spevnených komunikácií – jarky na odvodnenie dažďovej vody prívalovými dažďami, rigoly, priekopy atď.)</p> <p>20.aktivity v teréne zamerané na ochranu prírody a krajiny (budovanie vzťahu k prírode, čistenie, kontrola a pod.)</p> <p>21.zlepšenie stavu a efektivity likvidácie tuhého komunálneho odpadu a separovaného zberu odpadu z domácností a verejných objektov (zberný dvor, kompostoviská, kompostárne, nádoby na bioodpad, traktor a drvič odpadu, recyklácia separovaného odpadu, a iné)</p> <p>22.aktivity zamerané na zamedzenie a likvidáciu „čiernych“ skládok (prevencia, kampaň, zberne, uskladňovanie a recyklácia triedeného odpadu a pod., atď.),</p> <p>23.zavádzanie využívania alternatívnych zdrojov energie (BIOMASA, BIOPLYN, solárna energia, atď.)</p> <p>24.zavádzanie alternatívnych foriem čistenia odpadových vôd (malé domové a skupinové ČOV a pod)</p> <p>25.aktivity monitoringu a verejnej kontroly životného prostredia a bezpečnosti</p> <p>26.aktivity zamerané na osvetu a výchovu obyvateľstva v oblasti starostlivosti o krajinu a životné prostredie(prednášky, semináre, letáky ...)</p> <p>27.aktivity zamerané na zvýšenie environmentálneho povedomia detí a mládeže (likvidácia odpadu a triedený zber v domácnostiach, vypaľovanie tráv, likvidácia odpadov v záhradách, údržba uličných fasád, oplotení a pod.)</p> <p>28.aktivity zamerané na budovanie vzťahu turistov a obyvateľstva k prírodným hodnotám a ochrane prírody (ekologická výchova, alternatívne zdroje energie, príroda, vzhľad a čistota obce, školy v prírode, letné školy a pod.)</p>
OPRÁVNENOSŤ	<i>obec, inštitúcie a organizácie a miestne iniciatívy v životnom prostredí, vlastníci pozemkov, podnikatelia hospodáriaci s pôdou, užívatelia pôdy</i>
ODÔVODNENIE	<p>Obec H. Pršany je elektrifikovaná nie však plynofikovaná. Stav environmentálnej infraštruktúry je nevyhovujúci. Obec má vlastný vodovod. Súčasná vodovodná sieť vyžaduje kompletnú rekonštrukciu. V obci nie je vybudovaná verejná kanalizácia ani čistiareň odpadových vôd (ČOV). Obyvatelia obcí na likvidáciu splaškových vôd využívajú individuálne žumpy a septiky, pričom nie všetky spĺňajú hygienické podmienky prevádzky. Ich nedostatočným vyprázdňovaním dochádza k odtokaniu splaškových vôd, čo spôsobuje značné hygienické závady. Prívalové dažďové vody nedostatočne odtiekajú miestnymi rigolmi do voľného terénu. Obec má vlastný zdroj pitnej vody. Aby bol rozvoj obce trvalo – udržateľný má veľký význam pre atraktivitu</p>

	<p>a modernizáciu obce starostlivosť o jej vzhľad, zachovanie kvalitného životného prostredia a rešpektovanie únosných limitov zaťaženia územia obce vrátane krajinného prostredia okolo nej (hospodárenie s pôdou). Podstatou skvalitnenia život. prostredia je skvalitnenie vzhľadu obce, verejných priestranstiev a súkromných priestorov. Prostredie obce potrebuje zvýšenú starostlivosť v oblasti úprav verejných plôch, budovania oddychových zón a starostlivosti o zeleň. V území sa nenachádza žiadne pamiatkové územie ani žiadne ochranné pásmo pamiatkového územia alebo nehnuteľnej národnej kultúrnej pamiatky. Nenachádza sa tu žiadna nehnuteľná národná kultúrna pamiatka. Nedobudované sú aj vnútorné priestory a chýba dostatočné vybavenie. Okrem rekonštrukcie a obnovy budov si investície vyžadujú aj verejné priestranstvá pri budovách aj mimo nich. Stavebnotechnický stav budov je rozmanitý, prevažujú však objekty vyhovujúce. K zatraktívneniu obce chýba lepšia údržba verejných i súkromných priestranstiev a architektonické preriešenie niektorých objektov bytovej výstavby a občianskej vybavenosti.. Časť pôvodných domov bolo zrekonštruovaných na stále bývanie prípadne chalupy. Tento trend sa predpokladá aj naďalej z dôvodu atraktivity sídla ako satelitu pre bývanie ľudí pracujúcich v Banskej Bystrici. Veľký význam má miestne povedomie o životnom prostredí obce. Množstvo technických objektov a plôch znehodnocuje krajinný obraz (vzdušné vedenia VN a NN a i.). Riešené územie je ohrozované stresovými faktormi prírodnými a antropogénnymi. Z prírodných faktorov tu pôsobia zosuvy a erózie. Podzemné vody sú znečistené dlhodobými priesakmi vyššie uvedených prvkov do podlažia a priesakmi z netesných septikov a žump pri rodinných domoch. Je potrebné zvýšiť starostlivosť nielen o zložky životného prostredia ale aj zabezpečiť komplexnú starostlivosť o krajinu ako celok. Obec zabezpečuje riešenie odpadového hospodárstva separovaním odpadu a vývozom bez uskladnenia. V samotnom sídle sa výroba výrazne znečisťujúca ovzdušie nenachádza. V čase zimnej údržby prichádza k zvýšeniu prašnosti z posypových materiálov a tiež emisií z dopravných prostriedkov. Ďalším zdrojom znečistenia sú objekty vykurované pevnými palivami hlavne v zimnom období. Napriek skutočnosti, že obec rieši vykurovanie obecných budov kombináciou električky a pevného paliva, má stále obec vysoký potenciál vo využívaní ďalších obnoviteľných zdrojov energie ako napr. drevo, voda, pôda, biomasa, bioplyn, slnečné systémy a pod., ktoré sú riešením aj pre problémy s neobhospodávanými TTP a drevným odpadom z lesných ekosystémov. Spôsob hospodárenia v krajine je problematický najmä z dvoch protichodných dôvodov – prílišná exploatácia a nevyužívanie. Oba spôsoby vedú k zníženiu biodiverzity. Lesy mimo lesných pozemkov sa postupne formujú najmä na nevyužívaných trvalých trávnatých porastoch zarastaním drevinami. Udržaním trávnych porastov pre aktívne využívanie ako pasienkov je možné aj udržanie kvality krajiny.</p>
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	<ul style="list-style-type: none"> - počet plánov, štúdií a projektov obnovy dediny - počet zrekonštruovaných obecných budov a budov s multifunkčným využitím - počet zrekonštruovaných autobusových zastávok

	<ul style="list-style-type: none"> - počet obnovených kultúrnych a prírodných pamiatok - počet obnovených architektonických a technických pamiatok - počet obnovených stavieb, diel a úprav pre zvýšenie príjmov z podnikania (obnova verejných priestranstiev, objektov, zelených plôch, drobnej architektúry a uplatnenie vhodných prvkov architektúry do obnovy stavieb a do novostavieb) - počet pripravených architektonických riešení verejných priestranstiev - počet m2 nových resp. obnovených plôch verejných priestranstiev - počet nových resp. obnovených stavieb, diel a úprav objektov - počet obnovených obecných objektov - počet obnovených kultúrnych zariadení - počet asanovaných objektov - počet obnovených obytných objektov - počet domácností zapojených do separovaného zberu - počet zariadení na výrobu energie - dĺžka protipovodňovej ochrany - počet km vybudovanej kanalizácie - počet vybudovaných ČOV (obecné, domové a skupinové) - počet napojených domácností na ČOV - počet km zrekonštruovaného a novo - vybudovaného vodovodného potrubia - rozsah vybudovanej obecnej kanalizácie - dĺžka obnovených vodných tokov - rozsah zásahov ochrany v prírode - počet vybudovaných oddychových miest - počet aktivít zameraných na zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva - zlepšenie hodnôt kvality zložiek životného prostredia - počet zapojených domácností do separovaného zberu - rozsah ušetrených zdrojov na zber tuhého komunálneho odpadu - počet zberných nádob - počet zlikvidovaných skládok TKO - počet zriadených plôch pre odpadové hospodárstvo - počet realizovaných zariadení čistenia odpadových vôd - počet zariadení na výrobu energie - počet realizovaných krajinnoekologických opatrení - počet jednotiek dĺžky protipovodňových úprav - hodnota zníženia negatívnych vplyvov na zložky životného prostredia - počet jednotiek plochy rekultivácií - počet prednášok, seminárov a podujatí zameraných na životné prostredie a starostlivosť o krajinu - počet programov, súťaží a pozitívnych príkladov v obnove objektov - počet materiálov pre environmentálnu propagáciu a osvetu
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Zlepšené životné prostredie obce a obnovená obec aj krajina. Dobudovaná environmentálna infraštruktúra , a lepšie environmentálne povedomie.
ODHADOVANÉ DOPADY	Kvalitné životné prostredie obce
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2018 V EURO	1 042 000

STRATEGICKÝ CIEĽ	Dobudovať v obci Horné Pršany občiansku komunitu a kvalitnejšie životné prostredie s cieľom vytvoriť lepšie podmienky pre rozvoj bývania, voľný čas a podnikanie.
PRIORITA	ROZVOJ ĽUDÍ
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	2. Zvýšenie kvality ľudí, budovanie partnerstiev a miestneho komunitného života
OPATRENIE	2.1. Aktivizovať obyvateľov pre budovanie miestnej komunity a zvýšiť záujem o veci verejné
AKTIVITY	<ol style="list-style-type: none"> 1. aktivity na podporu koordinácie rozvoja a spoločné programy riadenia rozvoja (rozvojové dokumenty, územné plány, koncepcie, stratégie, projekty a iné), 2. aktivity na podporu združovania zdrojov a zakladanie koordinačných združení zapájania sa aktívnych subjektov do činnosti obce a mikroregiónu (partnerstvá, spoločné produkty a projekty, zimná údržba, sociálna pomoc, apod.), 3. zavádzanie inovatívneho prístupu rozvoja obce s využitím miestneho potenciálu územia a endogénnych zdrojov „zdola nahor“ 4. vzdelávanie sprievodcov a poskytovateľov služieb a pre oblasť podnikania v cest. ruchu 5. vzdelávanie pre účely zvyšovania kvalifikácie v cest. ruchu a hospodárskych činnostiach a kvalifikácie pracovných síl pre lepšie uplatnenie sa na trhu práce (jazyková zdatnosť, ako poskytovať dobré služby, programy ako podnikateľ, aktuálne programy podpory podnikania, informatika, internet, legislatíva, účtovníctvo, daňové povinnosti, a pod.) 6. aktivity zamerané na zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikáciu pracovnej sily 7. aktivity na podporu spolupráce podnikateľ a obec, podnikateľ - mikroregión (tvorba spoločnej politiky rozvoja, zvýhodnenie služieb, zamestnanosť obyvateľov a pod.) 8. aktivity pre zvýšenie zamestnanosti a sociálnu inklúziu znevýhodnených a sociálne slabších skupín obyvateľstva 9. zlepšenie prístupu a informovanosti verejnosti (noviny, letáky, podujatia, miestne médiá a tlač, informačné kanály, ankety, podnety, články verejnosti, technológie, internet a pod.) 10. aktivity pre účely zapojenia občanov do vecí verejných, verejnej diskusie, komunikácie a informovanosti 11. aktivity na zvýšenie kvality kultúrneho a spoločenského života s dôrazom na zachovanie kultúrneho a historického dedičstva obce (uhliarska, povstalecká história, furmanská minulosť, monografia obce, knihy o obci a iné) 12. aktivity na posilnenie miestneho manažmentu územia obce (spolurozhodovanie, spolupráca, spoluzodpovednosť a pod.) 13. aktivity zamerané na zvýšenie miestneho povedomia a lokalpatriotizmu obyvateľstva 14. zvyšovanie miestneho povedomia a osvedy v oblasti identity a obnovy duchovných tradícií 15. zlepšenie informovanosti o dianí v obci

	<p>16. podpora existujúcich a vznik nových verejnoprospešných iniciatív, združení a spolkov na podporu verejného života a rozvoja (občian.iniciatívy, kultúrne a športové kluby, zväzy, spolky apod.)</p> <p>17. podpora aktivít rozvoja činnosti spolkov, klubov, záujmových a občianskych združení zameraných na podporu kultúrneho a spoločenského života a zachovania tradícií a kultúry vrátane pozitívneho rozvoja jednotlivých oblastí života v obci - priestory, vybavenie pre činnosť, organizovanie podujatí, spolkovú činnosť apod.,</p> <p>18. zavádzanie procesov participatívneho plánovania a rozhodovania o živote a rozvoji v obci</p> <p>19. aktivity na podporu zlepšenia komunikácie a medzilidských vzťahov v obci aj medzi obcami a miestnymi rozvojovými aktérmi (občania, inštitúcie, podniky, organizácie atď.)- stretnutia, facilitácia, web diskusie online, dotazníky, prieskumy apod.),</p> <p>20. aktivity na rozvoj športu, kultúry a záujmových činností</p> <p>21. aktivity na podporu miestnych talentov (kultúra, remeslá, šport)</p> <p>22. zriadenie obecných muzeálnych expozícií, domov remesiel, izieb tradícií, pamätných izieb a pod.</p> <p>23. udržanie a obnova zachovaných tradícií a ich obnova duchovného bohatstva- folklór, remeslá, zručnosti, podujatia, výstavy, udalosti, zachovanie historických odkazov, tvorba fondov a iné (krňáčkové a sánkárske preteky, tkanie kobercov, debnári, roľníci, stolári ai.)</p> <p>24. obnova a podpora miestnych a regionálnych tradícií vo všetkých oblastiach života obce, obnova a zavádzanie nových zvykov a tradícií (kultúrno – spoločenské podujatia, koncerty, divadlo, súbory, umelecké remeslá, jarmoky a iné)</p> <p>25. aktivity práce s deťmi a zapájanie detí a mládeže do komunitného života a budovanie vzťahu k prostrediu (genius loci)</p> <p>26. aktivity spolupráce miestnych a regionálnych inštitúcií – <i>obec- mikroregión- miestne iniciatívy- bytové spoločenstvá -odborné inštitúcie</i></p> <p>27. aktivity cezhraničnej spolupráce</p> <p>28. rekonštrukcie a vybudovanie kultúrnych zariadení, priestorov a plôch určených na stretávanie, kultúru a šport (komunitné centrum, klubové miestnosti, kultúrne centrum, amfiteáter a pod.)</p> <p>29. podpora uplatňovania oživenia miestnej kultúry zriadením špecifických služieb (ľudový al. folklórny súbor, tradičná kuchyňa, zriadenie tvorivých dielní a pod.)</p> <p>30. aktivity na podporu rozvoja kultúrno- spoločenského života obce (obnova krojov, divadelné scény apod.)</p> <p>31. organizovanie obecných a mikroregionálnych podujatí (súťaže, futbalové turnaje, športové podujatia, koncerty, dni obce apod.)</p> <p>32. organizovanie študijných ciest obyvateľov obce a osвета (spolupráca, exkurzie, výstavy, výmena skúseností, získavanie informácií a pod.)</p> <p>33. aktivity zamerané na osvetu a výchovu obyvateľstva v oblasti starostlivosti o krajinu a životné prostredie (prednášky, semináre, letáky ...)</p> <p>34. podpora programov proti kriminalite</p> <p>35. aktivity na podporu tvorby nových projektov rozvoja obce</p>
--	---

OPRÁVNENOSŤ	<i>obec, školy, inštitúcie, organizácie a miestne iniciatívy v rozvoji a cestovnom ruchu, vzdelávaní, kultúre, športe a sociálnych službách,</i>
ODÔVODNENIE	<p>Obec Horné Pršany je obec s prevažujúcou obytnou funkciou s vidieckym charakterom. Myslí sa tým vyššia kvalita spolunažívania miestnych obyvateľov založená na komunitnom princípe. V posledných rokoch sa demografická situácia javí ako stabilizovaná. Celkovo možno konštatovať, že v obci Horné Pršany v horizonte rokov 1996 – 2011 dochádza k úbytku počtu obyvateľov. Index starnutia je výrazne vyšší ako je priemer na Slovensku. V obci však stále žije prevažná časť obyvateľov v produktívnom veku. Obec sa pre mladých stáva nedostatočne modernou, oslabuje sa vzťah k obci, klesá ich záujem o dianie v obci a veci verejné. Odchádzajú za štúdiom a následne prácou do väčších miest. Všetky aktívne subjekty obce by mali viac navzájom spolupracovať a informovať sa. Chýba im spoločná platforma spolupráce. Jednou z príčin je aj nedostatočná informatizácia a modernizácia verejnej správy tak, aby bolo možné zabezpečiť intenzívnejšiu spoluprácu s miestnymi a regionálnymi aktérmi pôsobiacimi v obci a zapájať ich do rozvoja. Rozvojové možnosti by sa mali sústreďovať na rozvoj ľudského potenciálu, na zvýšenie uvedomelosti a vedomia, vzdelávanie, prácu s deťmi a mládežou ako aj na zlepšovanie podmienok pre sociálne odkázaných spoluobčanov a kultúrno-spoločenský život. Každoročne sa tu uskutočňujú podujatia lokálneho významu. Kultúra v súčasnej recesii spoločnosti prežíva vo veľmi skromných podmienkach z dôvodov nutnosti prvoradého riešenia základných sociálnych potrieb obyvateľov a minimalizácie výdavkov na kultúru. V obci sa nachádzajú aktívne miestne iniciatívy a čiastočne pomáhajú, podporujú a realizujú život v komunite a podieľajú sa na rozvoji obce. V záujme vyššej účasti na verejnom živote a rozvoji vrátane následnej udržateľnosti je potrebné viac aktivizovať obyvateľov obce pre tento životný štandard nielen v záujme zvýšenia atraktivity bývania v obci ale aj v záujme zvýšenia vzdelanosti, schopnosti samozamestnania sa, konkurencieschopnosti a miestneho povedomia obyvateľov. Mladí za oddychom aj prácou obvykle odchádzajú mimo obec, čo má za následok ich slabú spolupatričnosť ako aj záujem o trvalé bývanie a založenie si rodiny. Na základe prípravy obce na otvorenie nových lokalít pre nové bývanie a očakávaného nárastu obyvateľov produktívneho veku (mladých rodín) možno očakávať, že percento obyvateľov v predproduktívnom veku bude vyššie ako v poproduktívnom, čo dáva dobré predpoklady pre dosiahnutie cieľa. Aktuálny výrobný potenciál obce je však veľmi nízky. Pracovné príležitosti nachádzajú obyvatelia mimo obce, čo spôsobuje odliv obyvateľov produktívneho veku. Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra negatívny pomer. S cieľom zapojiť obyvateľstvo obce do rozvojového a pracovného procesu, je potrebné vytvoriť podmienky a realizovať vzdelávacie a informačné aktivity za účelom pre zvyšovanie zručností, vzdelanostnej úrovne, jazykovej zdatnosti, informovanosti o možnostiach získavania finančných prostriedkov a následne zabezpečiť podporu pri začatí podnikania, samozamestnania a pod.</p>

MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	<ul style="list-style-type: none"> - počet verejných stretnutí - počet zapojených občanov do prieskumu verejnej mienky - počet programov práce s verejnosťou - počet zapojených aktívnych subjektov do činnosti na veciach verejných - počet uskutočnených vzdelávacích a osvetových programov pre obyvateľstvo - počet uskutočnených exkurzií, študijných ciest - počet organizovaných podujatí - počet obnovených tradícií - počet nových kultúrno spoločenských podujatí - počet návštevníkov podujatí obce a pod. - počet zapojených obyvateľov do verejného života a do rozhodovania o veciach verejných - počet osôb zapojených do sociálneho programu - počet zapojených mladých ľudí - počet programov/ projektov pre deti a mládež - počet vyškolených obyvateľov - počet obyvateľov zapojených do spolkového života - počet obnovených tradícií - počet výtlačkov obecných novín, periodík - počet zriadených obecných tabúl - počet facilitácií, prednášok - počet podporených spolkov, klubov, záujmových a občianskych združení - počet účastníkov na podujatiach - počet rozvojových dokumentov, územných plánov, koncepcií, stratégií, projektov - počet založených partnerstiev – miestnych iniciatív - počet partnerských projektov - počet podujatí, študijných ciest, exkurzií - počet účastníkov vzdelávania a získavania skúseností v cestovnom ruchu a podnikaní (vzdelávanie, osвета, exkurzie a pod.) - počet vzdelávacích, rekvalifikačných a motivačných programov - počet účastníkov vzdelávania a získavania skúseností v službách a podnikaní (vzdelávanie, osвета, exkurzie a pod.) - počet vyškolených obyvateľov
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Vybudovaný komunitný život v obci, vyššie miestne povedomie, kvalifikovanejšia pracovná sila pre zamestnanie a podnikanie a bohatý kultúrny a spoločenský život
ODHADOVANÉ DOPADY	Kvalitný a aktívny ľudský potenciál obce
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2018 v EURO	218 000

STRATEGICKÝ CIEĽ	Dobudovať v obci Horné Pršany občiansku komunitu a kvalitnejšie životné prostredie s cieľom vytvoriť lepšie podmienky pre rozvoj bývania, voľný čas a podnikanie.
PRIORITA	EKONOMICKÝ ROZVOJ
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	3. Lepšie využitie miestnych zdrojov a polohy obce pre rozvoj ekonomických aktivít
OPATRENIE	3.1. Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikania v obci, budovať rekreačnú infraštruktúru a modernizovať podnikateľské prostredie
AKTIVITY	<ol style="list-style-type: none"> 1. aktivity marketingu a propagácie obce a vidieckeho cestovného ruchu, agroturistiky, rekreačnej turistiky horského a podhorského typu vrátane okolitých obcí (propagačné materiály, web stránky o obci a mikroregióne, miestne príbehy a povesti a pod.), 2. nadobecné aktivity spoločnej propagácie obce, mikroregiónu a turistických lokalít (informačný systém, organizovanie súťaží, kongresov, výstav, podujatí, prezentácií apod.) 3. budovanie verejných investícií na zvyšovanie atraktivity územia (prírodné parkovisko v časti Kopanice, športové možnosti-sánkovanie, gazdovské dvory a školy remesiel, rozhľadňa, amfiteáter, zábavno-náučné chodníky a pod.) 4. vybudovanie a obnovenie existujúcich tratí a cyklotrás obecnej a mikroregionálnej siete pre zimnú a letnú prevádzku chodníkov v prírode (turistické a cyklochodníky, bežecké trate, pre cyklistov v prepojení na Malachov, Kremenica a mikroregión) 5. zapojenie sa do budovania regionálnych náučných, kultúrno-poznávacích a tématických produktov a trás (historický náučný chodník, história v blízkych obciach mikroregiónu, prírodné hodnoty, atď.) 6. aktivity zamerané na údržbu a značenie všetkých obecných a nadobecných existujúcich a nových trás športu (turistické, cyklistické, ai.) 7. budovanie oddychových miest s prístreškami (zastávky v obci, odpočívadlá, studničky a pod.) 8. dobudovanie kvalitného informačného a orientačného systému v obci a krajine (informačné panely, poradenské služby, orientácia v obci, doplniť informačné tabule a pod.), 9. budovanie a organizovanie doplnkových podujatí blízkeho obytnému komplexu Pršianska terasa a obyvateľom mesta (divadelné letá, koncerty, bály, trhy miestnych produktov, prezentácia zručností, zo života obce, animácia historických procesov, a pod.) 10. komunikácia a spolupráca s podnikateľským prostredím a pomoc na začatie podnikania pre mladých podnikateľov a farmárov 11. rozvoj služieb verejnej správy pre malé a stredné podnikanie 12. rekonštrukcie existujúcich obecných zariadení budov a plôch s viacfunkčným využitím pre šport a relax – ubytovanie, klubovne, posilňovne, futbalové, volejbalové, detské a multifunkčné ihriská, kúpalisko, kolkárne, klziská, a pod., 13. obnova a rekonštrukcie objektov a plôch služieb obyvateľstvu (obchod, pohostinstvo a iné)

	<p>14.aktivity zamerané na zakladanie podnikateľských a verejno-súkromných partnerstiev (združenie cestovného ruchu, odbytové združenie pre miestne produkty a pod.)</p> <p>15.vytváranie administratívnych a priestorových podmienok pre podporu zamestnanosti priamo v obci (rozvoj verejných investícií, pracovné príležitosti vo verejnom sektore, verejných službách, podpora neziskových združení, výrobné a technologické parky a pod.)</p> <p>16.tvorba a podpora rozvojových projektov zameraných na vznik nových pracovných príležitostí</p> <p>17.vzdelávacie a informačné akcie, výmenné návštevy podnikov, poradenské služby, spolupráca – zameranie na zavádzanie inovácií, zlepšovanie výkonnosti podnikov, prenos vedomostí v oblasti vidieckeho cestovného ruchu</p> <p>18.aktivity na modernizáciu, zlepšenie a rozvoj poľnohospodárskej, lesníckej a remeselnej výroby</p> <p>19.podpora diverzifikácie poľnohospodárskych a lesohospodárskych činností v turizme (agroturistika, malé výrobné, prezentácia výroby apod.)</p> <p>20.podpora malých, mladých farmárov, podpora rozvoja malých, rodinných agrofariem s využitím aj v agroturistike</p> <p>21.investície do nepoľnohospodárskych činností, podpora živnostníkov, remeselníkov a pod.</p> <p>22.vybudovanie agroturistických zariadení vidieckeho typu (rodinné farmy a agrofarmy, konská farma, salaše, ubytovacie zariadenia s tradičným hospodárením a pod.)</p> <p>23.budovanie kapacity na spracovanie produktov ekologického poľnohospodárstva</p> <p>24.usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom, sceľovanie a arondácia pozemkového vlastníctva</p> <p>25.podpora vzniku biofariem, spracovanie a predaj produktov (med, syr, mliečne výrobky ai.)</p> <p>26.zabezpečenie propagácie a marketingu biopotravín a „predaja z dvora“</p> <p>27.podporovanie vzniku odbytových združení</p> <p>28.aktivity zavádzania inovácií, nových metód a nástrojov práce v poľnohospodárskych, potravinárskych a lesníckych podnikoch pre zvýšenie ich efektívnosti</p> <p>29.zdokonalenie a zracionalizovanie pestovania a ochrany lesa, ťažby dreva, manipulácie a dopravy dreva, zberu ostatnej lesnej produkcie a pestovanie reprodukčného materiálu v lesných škôlkach</p> <p>30.obnova strojov a zariadení na ťažbu a spracovanie drevnej hmoty</p> <p>31.budovanie zariadení pre výrobu obnoviteľných zdrojov energie</p> <p>32.zvyšovanie hospodárskej hodnoty lesov</p> <p>33.ekologická stabilizácia a ochrana krajiny realizáciou vodohospodárskych, protieróznych, ekologických a rekultivačných opatrení</p> <p>34.zvyšovanie počtu fariem, ktoré získajú moderné budovy, nové technológie a technické zariadenia s úspornou spotrebou energie (výroba biomasy)</p> <p>35.zakladanie malých podnikov a vytváranie pracov. miest</p> <p>36.dobudovanie centra obce ako miesta pre umiestnenie malých služieb (reštaurácia, kaviareň, cukráreň, letné terasy, služby malých remesiel, darčeky a pod.) ako</p>
--	---

	<p>doplnkového zdroja príjmov</p> <p>37.zriaďovanie služieb obyvateľstvu a obchodu (ihriská, krajčírstva, opravovne, obchody, drobné služby, služby motoristom, cukráreň a pod.)</p> <p>38.podpora rozvoja malých a stredných podnikov (jazdecká škola, hypoterapia, experim.archeológia, ap.)</p> <p>39.budovanie malého podnikania v oblasti služieb a obchodu (obecné vidiecke centrum obchodu a služieb pre malých podnikateľov a iné)</p> <p>40.zriadenie prevádzok na spracovanie dreva a miestnych surovín</p> <p>41.zavádzanie moderných technológií do existujúcej výroby a pre prácu „z domu“</p> <p>42.zvyšovanie inovačnej schopnosti podnikov</p> <p>43.znižovanie energetickej náročnosti hospodárenia</p> <p>44.zavádzanie technológií „čistej“ a neškodnej (na životné prostredie) výroby do existujúcich prevádzok</p> <p>45.finalizácia produkcie výroby s uplatnením predaja v miestnom až regionálnom rozsahu</p> <p>46.investície do spracovania a marketingu a obchodu s predajom miestnej výroby - miestnych produktov</p> <p>47.zriadenie malých remeselných výrobných prevádzok (hrnčiarstvo, výroba mlieka, mliečnych produktov, práca s ovčou vlnou, tkanie kobercov, drevovýroba, výroba kachlí, šindľov, spracovanie využiteľných odpadov a pod.),</p> <p>48.budovanie výrobných prevádzok a prevádzok služieb s využitím exist. stavebného a iného hmotného potenciálu</p> <p>49.obnova tradičného hospodárenia (ovocinárstvo, včelárstvo a iné)</p>
OPRÁVNENOSŤ	<p>Verejné: <i>obec, subjekty podnikajúce v službách verejnosti, miestne iniciatívy v rozvoji, inštitúcie, združenia podnikateľov</i></p> <p>Neverejné: <i>obec, podnikatelia, poľnohospodárske družstvo, SHR, urbár, Lesy SR, živnostníci</i></p>
ODÔVODNENIE	<p>Predpokladom pre miestny ekonomický rozvoj je existencia zručného a vzdelaného ľudského potenciálu, ktorý sa v neprospech územia do veľkej miery zamestnáva mimo obce, čím vyvoláva ďalšie potrebné investície na prepravu a spôsobuje odliv zdrojov. Obec má tradície v hospodárení v poľnohospodárstve, pasení oviec a spracovaní dreva. Charakter územia a jeho poloha predurčujú spôsob využívania pôdneho fondu a možnosti celkového hospodárskeho využitia územia obce. Priemyselná aktivita v území je založená na ťažbe a spracovaní miestnej surovínovej základne. Neexistuje tu však priemyselná základňa, ktorá by poskytovala voľné pracovné miesta pre obyvateľov obce. Miestne zdroje nie sú dostatočne využívané. Existujúci poľnohosp. podnik alt. areál v obci má potenciál pre ďalší rozvoj a modernizáciu výroby. Významným ekonomickým príjmom z agrosektora okrem poľnohospodárstva a lesníctva sú včelárstvo, remeslá a tzv. „predaj z dvora“. Nevyhnutnou zmenou v hospodárení by mala byť finalizácia výroby z produkcie agrosektora. Napriek tomu, že v obci má sídlo dostatok firiem a živnostníkov je zamestnanosť v obci takmer mizivá. Obecný úrad v súčasnosti vytvára dve pracovné miesta, miestne pohostinstvo taktiež dve pracovné miesta. Z hľadiska vekovej štruktúry môžeme hodnotiť obec relatívne pozitívne, pretože z celkového počtu 374 obyvateľov obce bolo v roku 2011 57% ekonomicky</p>

	<p>aktívnych obyvateľov.</p> <p>Územie obce sa nachádza v Kremnických vrchoch, ktoré sú známe svojim veľkým potenciálom pre pešiu turistiku a cykloturistiku a v zimnom období bežkovanie. Atraktivitu obce zvyšujú rôzne vyhliadkové body, z ktorých je krásny výhľad na Banskú Bystricu, Zvolenskú kotlinu, masív Poľany, Nízke Tatry, Starohorské vrchy s Krížnou. Z hľadiska rozvoja cestovného ruchu môže obec ťažiť hlavne zo svojej polohy v blízkosti mesta Banská Bystrica. Obec Horné Pršany nepredstavuje z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu také významné územie, aby sa orientovala na hlavnú hospodársku činnosť –cestovný ruch. Ten má v obci odôvodnenie jedine vo väzbe na mesto Banská Bystrica, Zvolen, kúpele Sliač, Kováčová, Sielnica a okolité regionálne strediská ako napr. Králiky a Tajov, Donovaly resp. na pamiatky ako napr. Špania Dolina, Hronsek a iné. Orientačný a informačný systém v prepojení obec-krajina chýba. Informácie o obci poskytuje obecny úrad. Propagácia obce je minimálna, chýbajú obecné a mikroregionálne propagačné materiály. Je nutná podpora vzniku nových podnikateľských aktivít, vybudovania jednotného informačného systému s ponukou doplnkových služieb vrátane predaja miestnych produktov s využitím blízkosti okolitých obcí a atraktivít. Okolité lesy okrem toho, že ponúkajú oddych a zber lesných plodov, sú aj poľovníckymi revírmi. Obec a jej kataster ponúka vhodné podmienky na veľké množstvo rozvoja ďalších podnikateľských aktivít s vidieckym charakterom. Obec má reálny potenciál predovšetkým pre rozvoj služieb agroturistiky vo väzbe na tradície poľnohospodárskej výroby. V obci absentujú menšie ubytovacie zariadenia. Ubytovanie na súkromí prakticky neexistuje z dôvodu nepripravenosti obyvateľstva. Potenciál v obci je možné nájsť v budovaní doplnkových zdrojov príjmov obyvateľstva v službách obyvateľstvu, poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve, agroturistike a remeslách. V súčasnosti obec neponúka žiadny komplexný doplnkový balík služieb. Je potrebné dobudovať jednotný informačný systém, vytvoriť ponuku doplnkových služieb vrátane predaja miestnych produktov. Plochy rekreácie sú na území obce veľmi slabo vyvinuté. Sústreďujú sa do športového areálu vo východnej časti zastavaného územia pri vstupe do obce. Športový areál má ešte plošnú rezervu na rozšírenie počtu a druhu ihrísk a vybudovanie zázemia. Vhodné plochy pre rozvoj rekreácie a možnosti rozvoja agroturistiky sú východne AJ západne od zastavaného územia smerom k mestu Banská Bystrica. Možnosti pohybovej rekreácie sú v celom zalesnenom území k. ú. po vyznačených a navrhovaných turistických, náučných a cyklistických chodníkoch. Propagácia obce je minimálna, chýbajú obecné a mikroregionálne propagačné materiály. Obec spolupracuje s okolitými obcami v rámci mikroregiónu Pozdola Bystrice za účelom rozvoja obcí, regiónu a cestovného ruchu. Obec je aj súčasťou územia budovania Banskobystrického geoparku.</p>
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
<p>UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR</p>	<p>- počet stavieb, diel a úprav pre zvýšenie príjmov z podnikania (obnova verejných priestranstiev, stavebných objektov, zelených plôch, drobnej architektúry a uplatnenie vhodných prvkov architektúry do obnovy stavieb a do novostavieb)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - počet nosičov informácií - počet návštevníkov na web stránke - počet nových produktov pre turistu v obci - počet sprievodcov v cestovnom ruchu - počet km siete poznávacích trás - počet zriadených náučných chodníkov - počet turistov prechádzajúcich náučnými chodníkmi a sieťou poznávacích trás - počet vybudovaných oddychových miest s prístreškami - počet informačných a orientačných objektov - počet vydaných propagačných materiálov - www stránka / počet návštev na stránke - počet zriadených pamätných izieb, obecných domov - počet návštevníkov - počet zorganizovaných výstav a kongresov - počet novovzniknutých a obnovených remesiel - počet nových verejných služieb turistom - počet rozvojových plánov, štúdií a projektov - počet účastníkov vzdelávania a získavania skúseností v službách a podnikaní (osвета, exkurzie a pod.) - počet obnovených tradícií a zručností - počet pripravených architektonických riešení verejných priestranstiev - počet uplatnených marketingových nástrojov - počet atraktivít, podujatí a akcií pre návštevníka - počet projektov na podporu rozvoja v podnikaní - počet nových podnikov a služieb - počet modernizovaných podnikov - počet realizovaných inovácií - počet novovzniknutých pracovných miest - počet zamestnaných obyvateľov s trvalým bydliskom v obci - počet malých podnikateľov - počet nových podnikajúcich subjektov - počet novovzniknutých služieb a prevádzok - počet nových rodinných fariem - počet nových spoločných hospodárskych dvorov - počet zapojených poľnohospodárskych podnikov do finalizácie produkcie - počet produktov miestnej výroby na trh - počet dobudovaných ubytovacích kapacít / počet lôžok - počet dobudovaných stravovacích kapacít / počet stoličiek - počet ubytovacích kapacít na súkromí / počet lôžok - počet návštevníkov - počet zriadených nových prevádzok pre účely doplnkových služieb - počet nových služieb
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Pripravené podnikateľské zámery, obec pripravená na turistu a návštevníka – zariadenia, produkty, informácie, podujatia Dostatočný rozsah a rôznorodosť kvalitných služieb a pracovných príležitostí v hospodárskych činnostiach obce, zamestnanosť v obci a zvýšená návštevnosť
ODHADOVANÉ DOPADY	Zvýšený počet podnikov, pracovných miest a návštevníkov obce. Vyššie príjmy do rozpočtu obce a vyššie príjmy obyvateľstva z hlavných aj doplnkových ekonom. činností
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2018 V EURO	473 000

2. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie programu

Aktérmi programu sú:

- riadiace orgány
- koneční realizátori
- užívatelia jednotlivých opatrení a aktivít

2.1. Riadiaci orgán Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja –PHSR

Pre zabezpečenie realizácie programu je ustanoveným riadiacim orgánom programu volená resp. obcou zriadená tzv. „**Rada rozvoja obce-obecné zastupiteľstvo**“, ktorá zabezpečuje postupy inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov resp. plánu investičných a neinvestičných zámerov rozvoja obce.

Výsledkom činnosti Rady rozvoja je rozdelenie úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR, inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie, komunikačná stratégia PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám, systém monitorovania a hodnotenia a akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky (x+2) - vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov (viď príloha č. 1).

Orgán navrhuje, riadi a zlepšuje procesy rozvoja s cieľom podporovať politiku a stratégiu definovanú v schválenom programovom dokumente tak, aby ním zabezpečované činnosti boli s ostatnými orgánmi koordinované a prispievali k efektívnosti a účinnosti podpory rozvoja aktivít na území obce.

Obec podľa zákona č. 539/2008 a zákona č. 309/2014 Z. z.:

- ☐ spracúva, schvaľuje, riadi a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu obce
- ☐ poskytuje súčinnosť pri príprave a realizácii programu VÚC v území regiónu
- ☐ poskytuje súčinnosť pri príprave regionálnych operačných programov
- ☐ spolupracuje pri zabezpečovaní rozvojových spoločných zámerov viacerých obcí
- ☐ zriaďuje s inými obcami združenie obcí k ekonom.-sociál. rozvoju obce a VÚC
- ☐ spracováva stanovisko k programom regionálneho rozvoja

adresa a kontakty riadiaceho orgánu pre program

Obecný úrad Horné Pršany

Horné Pršany 11

974 05 Banská Bystrica

Tel. č. 048/ 410 17 59

Email: obec@horneprsany.sk

zodpovedná osoba: starosta obce Horné Pršany : **Ivan Dobrota**

(tel. kontakt : 048 410 17 59, mobil: 0903 439 468, email: starosta@horneprsany.sk)

(schváli zastupiteľstvo obce uznesením)

Aktérmi programu sú:

- riadiaci a monitorovací orgán
- koneční realizátori (obec, občania, podnikatelia, združenia, spolky, kluby atď.)
- užívatelia jednotlivých opatrení

2.2. Hlavné zásady administratívy Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja – PHSR

Opatrenia na organizačné zabezpečenie efektívnej realizácie, monitorovania a hodnotenia Programu rozvoja je potrebné záväzne zabezpečiť v zmysle uznesenia „Rady rozvoja obce“ a uznesenia zastupiteľstva obce takto:

1. stanoviť spracovanie hodnotiacej správy Programu za príslušný rok každoročne v termíne do 15.2. nasledujúceho roka (napr. správu za rok 2016 v termíne do 15.2.2017)
  2. zostaviť spôsob hodnotenia podľa ukazovateľov programu (zodpovednosť a metodika)
  3. stanoviť zjednodušený spôsob zverejnenia príslušnej správy (letáky, médiá, tlač)
  4. zabezpečiť spôsob monitoringu a koordinácie spoločných rozvojových projektov (zodpovednosť a harmonogram)
  5. zabezpečiť spôsob financovania riadiacej, monitorovacej a administratívnej činnosti Programu
  6. zabezpečiť súlad rozvojových zámerov z územia s Programom rozvoja
  7. zabezpečiť informovanosť verejnosti o programe a jeho plnení
  8. zabezpečiť prístup k informáciám pre prípravu rozvojových projektov a fundraising
  9. každoročne zostaviť koncentráciu finančných zdrojov obce na prípravu kofinancovania rozvojových projektov (rezerva v rozpočte obce)
  10. zabezpečiť profesionálne účtovníctvo pre projekty zo štrukturálnych fondov EÚ (vyškolenie a financovanie)
  11. zabezpečiť mobilizáciu zdrojov z územia a vyškolenie vlastných resp. externých odborníkov pre projektovú činnosť.
-

3. Finančné zabezpečenie - Horné Pršany

Odhad objemu potrebných finančných zdrojov a možnosti ich zabezpečenia pre roky 2015-2018 –tabuľka cieľov a opatrení z Akčného plánu - príloha č. 2

číslo	Špecifický cieľ (Priorita)		%	2015 -2016	EUR	%	2017 - 2018	EUR	SPOLU
	č.	Opatrenie							Eur
1	Zlepšenie základných služieb, obnova dediny a dobudovanie technickej a environmentálnej vybavenosti								
	1.1	Zlepšiť a rozširovať miestne základné služby a technické podmienky pre pre bývanie a voľný čas	55		615 000	45		507 000	1 122 000
	1.2	Zlepšiť vzhľad obce, kvalitu krajiny a stav životného prostredia	14		150 000	86		892 000	1 042 000
		Opatrenie celkom	35 26,8		765 000	65 49,0		1 399 000	2 164 000
2	Zvýšenie kvality ľudí, budovanie partnerstiev a miestneho komunitného života								
	2.1	Aktivizovať obyvateľov pre budovanie miestnej komunity a zvýšiť záujem o veci verejné	22		48 000	78		170 000	218 000
		Opatrenie celkom	22 1,68		48 000	78 5,95		170 000	218 000
3	Lepšie využitie miestnych zdrojov a polohy obce pre rozvoj ekonomických aktivít								
	3.1	Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikania v obci budovať rekreačnú infraštruktúru a modernizovať podnikateľské prostredie	52		244 000	48		229 000	473 000
		Opatrenie celkom	52 8,55		244 000	48 8,02		229 000	473 000
	SPOLU (Opatrenia na rok)				1 057 000			1 798 000	2 855 000
	SPOLU (Priority) 100%		37			63			

4. Monitoring

4.1. Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu - Príloha č. 2 s ustanovením merateľných ukazovateľov

V záujme efektívneho a koordinovaného postupu činnosti pri realizácii Programu, jeho strategických cieľov a opatrení bude v termíne do 3 mesiacov od schválenia Programu v zastupiteľstve obce zriadený Monitorovací výbor, ktorého úlohou bude v pravidelných intervaloch hodnotiť zabezpečovanie programu v zmysle **tabuľky na doplnenie ukazovateľov** vid'. príloha č. 2.

4.2. Monitorovací orgán Programu rozvoja –PHSR

Monitorovacím orgánom bude zvolený orgán združenia v zmysle organizačného zabezpečenia.
adresa a kontakty monitorovacieho orgánu pre program

Obecný úrad Horné Pršany
Horné Pršany 11
974 05 Banská Bystrica
Tel. č. 048/ 410 17 59
Email: obec@horneprsany.sk

zodpovedná osoba: ..... (tel. kontakt : .....)
(meno zodpovednej osoby navrhne a schváli zastupiteľstvo obceuznesením)

5. Časový harmonogram realizácie programu

5.1. Krátkodobé plánovanie do roku 2018

Plánovanie na 2-4 roky sa uskutočňuje za účelom plánovania a kumulácie vnútorných zdrojov (ľudských, materiálnych a finančných) a za účelom koordinácie a súladu s prijatými prioritami obce.

Ide o podrobný prieskum záujmov miestnych a regionálnych rozvojových aktérov a ich koordináciu v záujme skutočných potrieb a možností. Rovnako takéto plánovanie vytvára výborné predpoklady pre partnerskú spoluprácu a spoločné rozvojové projekty s vyššou uskutočniteľnosťou a trvalou udržateľnosťou. Kvalitným plánovaním je možno predchádzať nesprávnym rozhodnutiam ako aj možným stretom záujmov rôznych záujmových skupín v rozvoji obce.

Akčný plán obvykle zabezpečuje:

- Úlohy
- Personálna náročnosť
- Časová náročnosť
- Finančná náročnosť
- Zodpovednosť za realizáciu.

Akčné plánovanie sa v nasledujúcej etape vo väzbe na priority rozvoja obce bude zaoberať programovaním jednotlivých rozvojových oblastí v zmysle špecifických cieľov a opatrení na obdobie 2 – 4 roky.

VZOR PRACOVNÉHO LISTU IDENTIFIKÁCIE PROJEKTU
ROZVOJOVÉHO AKTÉRA (obec, podnikateľ inštitúcia, združenie a pod.)

Krátkodobé plánovanie aktivít rozvoja v časovom horizonte 2-4 roky.

Aktivita (presné pomenovanie):	
Zodpovedná osoba / organizácia	
Čas realizácie, doba trvania (od-do)	
Rozpis realizačných etáp (akcií) v rámci aktivity	
Rozpočet (celkový náklad, rozpis podľa etáp)	
Možné finančné zdroje (vlastné, národné a zahraničné zdroje)	

Poznámka: Akčný plán je krátkodobý plán a je nutné ho min. 1x dvojročne vyhodnotiť a aktualizovať. Jeho význam je v plánovaní krátkodobých investícií ako záväzný podklad pre plánovanie doplnkových finančných zdrojov (vlastných, obecných, úverových a pod.)

5.2. Plán investičných a neinvestičných zámerov obce na roky 2015-2018
Príloha č. 1

INFORMOVANOSŤ A PUBLICITA

Informovanosť a publicita Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horné Pršany 2015 -2021 (skr. PHSR 2015-2021)

Program rozvoja obce bude po schválení jeho znenia zverejnený na web stránke obce www.horneprsany.sk, tlačenou formou letáka pre verejnosť a v miestnej tlači. Súčasťou zverejnenia informácie o Programe je nevyhnutné zabezpečiť formu diskusie s verejnosťou (tlač, televízia, rozhlas a pod.) za účelom zrozumiteľnosti o možnostiach širokého uplatnenia Programu, ktorý sa stáva programom každého obyvateľa a užívateľa územia aj vo vzťahu k žiadostiam o podporu z EÚ fondov.

Rovnako bude zverejňovaná každoročná Správa o monitoringu a hodnotení Programu.

„**Rada rozvoja obce**“ zabezpečí pravidelnú komunikáciu s miestnymi aktérmi rozvoja o všetkých aspektoch uplatňovania programu.

„**Rada rozvoja obce**“ zabezpečí slávnostné uvedenie Programu rozvoja „do života“ za účasti regionálnych partnerov, orgánov štátnej správy, regionálnej samosprávy a susedných obcí za účelom poskytnutia informácie o možných dopadoch resp. spolupráci v budúcom rozvoji.

Účastníkmi programovania sú: vid'. prezenčné listiny, fotodokumentácia a iné

- manažment obce
- akčná plánovacia skupina obce
- formálne štruktúry – mimovládne a neziskové organizácie a komunitné nadácie
- neformálne – miestne záujmové skupiny (spolky, kluby apod.)
- rôzne skupiny založené ako lokálne partnerstvá so spoločným záujmom
- podnikateľské siete, zväzy, únie, združenia výrobcov, spracovateľov
- regionálne profesné zväzy
- rôzne partnerstvá verejného a súkromného sektoru
- jednotlivci a výrazné osobnosti
- experti - odborníci
- podporné orgány (národné, regionálne aj medzinárodné organizácie)

Prieskum verejnej mienky: vid' dotazníky pre verejnosť a dotazník pre podnikateľov

Prílohy k dokumentu

Príloha č. 1 : Plán investičných a neinvestičných zámerov obce na roky 2015-2018

Príloha č. 2 : Monitorovacia tabuľka

Príloha č. 3 : Ako pracovať Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Použité materiály pre spracovanie programového dokumentu

- Kavčáková I. a kol.: Programovanie trvaloudržateľného rozvoja obcí, miest a vidieckych mikroregiónov – metodika ako spracovať strategický dokument Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, 2002, aktualizácia 2014
- Kronika obce
- ÚPN VÚC Banskobystrického kraja a jeho Zmeny a doplnky
- PHSR Banskobystrického kraja 2007-2013
- Súpis pamiatok na Slovensku- KPÚ SR, MK SR
- Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 1 a 2. časť
- Geoportál VÚPOP Bratislava
- Geoportál a registre Štátnej ochrana prírody SR
- Geoportál Národného lesníckeho centra, Zvolen
- Atlas krajiny SR – digitálny on - line
- Mapový server Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ)
- Štatistický úrad SR k 31.12.2014
- Kolektív, 2002: Atlas krajiny SR. MŽP SR Bratislava
- Kolektív, 1979: Encyklopédia Slovenska. Veda Bratislava
- Kolektív, 1985: Encyklopédia Zeme. 1.vyd. Bratislava
- Kolektív, 1985: Encyklopédia Zeme.1.vyd. Bratislava
- Kolektív: Klimatické pomery na Slovensku. Vybrané charakteristiky. Zborník prác SHMÚ. Zväzok 33/I. Bratislava
- Kolektív: Zborníky prác SHMÚ. Bratislava
- Otruba J., 1964 : Veterné pomery na Slovensku. Bratislava
- SAŽP, 1995 : RÚSES okresu Banská Bystrica, Správy o stave životného prostredia 2012
- P. Bielek, B. Šurina, b. Ilavská, J. Vilček, Naše pôdy (poľnohospodárske), VÚPÚ Bratislava 1998
- Michal Džatko, Hodnotenie produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd a pôdno-ekologických regiónov Slovenska, VÚPOP 2002
- Milan Demo a kolektív, Usporiadanie a využívanie pôdy v poľnohospodárskej krajine, SPÚ Nitra 1998
- Štátne registre a evidencie k 31.12.2014
- Brožúrky o obci, poskytnuté obecným úradom
- Propagačné materiály o obci a web stránky obce a ubytovacích zariadení